

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Zapojení žen v politice očima prvovoličů (se zaměřením na
volby do Poslanecké sněmovny 2006-2017)**

Michaela Kleslová

© 2021 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zapojení žen v politice očima prvovoličů (se zaměřením na volby do Poslanecké sněmovny 2006-2017)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala mé vedoucí bakalářské práce paní Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, PhD. za čas, vstřícnost a odborné vedení. Dále bych také chtěla poděkovat své rodině a svým blízkým, kteří mi při studiu byli oporou.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michaela Kleslová

Ekonomika a management

Provoz a ekonomika

Název práce

Zapojení žen v politice očima prvovoličů (se zaměřením na volby do Poslanecké sněmovny 2006-2017)

Název anglicky

Involvement of women in politics through the eyes of first-time voters (focused on the elections to the Chamber of Deputies 2006-2017)

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě analýzy vnímání mladých lidí zjistit, zda a případně jakou roli pro prvovoliče do Poslanecké sněmovny v období 2006-2017 hraje atribut pohlaví osob, které kandidují a účastní se politiky. Hlavní přínos bakalářské práce spočívá zejména v komplexním nastínění problematiky žen v politice včetně jejího vývoje a současně ilustruje, jak na tuto problematiku nahlíží prvovoliči v tomto období a jakou roli při jejich náhledu hrají socioekonomické faktory.

Metodika

Práce je rozdělena na dvě části. Jedná se o teoretickou a praktickou část. Teoretická část představuje literární rešerši, která se opírá o prostudovanou odbornou literaturu a veřejně dostupná data. Tato část se soustředí na volby do Poslanecké sněmovny a současně ukazuje historicko-společenský kontext vývoje zapojení žen na našem území od 18. století až po současnou participaci žen ve vrcholné politice. Dále také pojednává o okolnostech a bariérách vstupu žen do politiky. Teoretická část se také zabývá opatřeními zvyšující zapojení žen do politiky.

Praktická část analyzuje ženy v politice v daném období. Konkrétně se zabývá ženami v Poslanecké sněmovně v letech 2006-2017 a to i současně ve spojitosti se stranami, za které kandidovaly nebo byly zvoleny. Dále tato část upřesňuje účast žen ve vládách v tomto období. Praktická část dále pojednává o nahlížení na danou problematiku žen v politice mladými lidmi, konkrétně prvovoliči do PSP ČR v těchto letech. Pro tuto část byl vypracován dotazník, jehož podoba byla elektronická a byl šířen prostřednictvím internetu. Dotazník zkoumá vnímání žen v politice prvovoliči, a jeho výsledky jsou v praktické části analyzovány a demonstrovány. Dále také zkoumá povědomí mladých lidí o politických a jejich politickou gramotnost. Dotazník obsahuje čtyři části. První část se věnuje informacím o respondentovi, druhá část se soustředí na jeho vztah k volbám, třetí část je zaměřena na vnímání žen v politice a čtvrtá část slouží především jako kontrolní. Některým respondentům byly zpřístupněny pouze 3 části – to se odvíjelo od toho, zda respondent chodí k volbám. Celkově dotazník čítá 31 otázek. Mimo získaných dat z šetření jsou zde hojně využívány data zejména z volebního serveru Českého statistického úřadu a neziskové organizace Fórum 50 %.

Doporučený rozsah práce

30-50

Klíčová slova

ženy, politika, poslanecká sněmovna, prvovoliči, rovné šance, pohlaví, bariéry, kvóty

---

Doporučené zdroje informací

BAHENSÁ, Marie a Jana MALÍNSKÁ. Ženy a politika (1890 – 1938). Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2014. ISBN 978-80-87782-24-8

BAHENSÁ, M. *Počátky emancipace žen v Čechách : dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století*. Praha: Slon, 2005. ISBN 80-7277-241-4.

HAVELKOVÁ, Hana. Jako v loterii: politická reprezentace žen v ČR po roce 1989. In: HAŠKOVÁ, Hana, Alena KŘÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ, eds. Mnoholasem. Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, s. 13–18. ISBN 8073301016.

NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ MARIE. České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci. Praha: JANUA, 1999. ISBN 902622-2-8

RAKUŠANOVÁ, Petra. Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?. Praha: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

RENNER, J., První – statečné – jedinečné. Albatros Media a.s., 2019. ISBN 9788075975980.

VOHLÍDALOVÁ, Marta et al. Sólo pro soprán. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i., ve spolupráci s Fórem 50 %, 2016. ISBN 978-80-7330-293-1.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 4. 3. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 5. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2021

Zapojení žen v politice očima prvovoličů (se zaměřením na volby do Poslanecké sněmovny 2006-2017)

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem "Zapojení žen v politice očima prvovoličů (se zaměřením na volby do Poslanecké sněmovny 2006-2017)" je především zaměřena na prvovoliče v daném období a jejich nahlížení na ženy v politice. Práce má za cíl zjistit, zda a jakou roli hraje pro prvovoliče atribut pohlaví osob, které kandidují a účastní se politiky. Mimo to přináší komplexní načrtnutí problematiky žen v politice včetně vývoje a ilustruje, jak tuto problematiku vnímají prvovoliči na daném konkrétním období. V první části jsou představena teoretická východiska, která se týkají společensko-historického kontextu participace žen až po současnost, dále bariéry, které tuto participaci ovlivňují a možná opatření vedoucí ke zvýšení zapojení žen v politice. Dále je v této části věnována pozornost charakteristice procesu voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a nastínění pravolevé škály. Druhá část, která je zaměřena prakticky, představuje ženy v Poslanecké sněmovně na konkrétních volbách, tj. 2006-2017, a následně jsou zde zachyceny výsledky dotazníkového šetření týkajícího se vnímání prvovoličů a vlivu socioekonomických faktorů na toto vnímání, povědomí o politických a také nastiňuje jejich politickou gramotnost.

Klíčová slova: ženy, politika, poslanecká sněmovna, prvovoliči, rovné šance, pohlaví, bariéry, kvóty

Involvement of women in politics through the eyes of first-time voters (focused on the elections to the Chamber of Deputies 2006-2017)

Abstract

Bachelor thesis, entitled "Involvement of women in politics through the eyes of first-time voters (focused on the elections to the Chamber of Deputies 2006-2017)", is focused especially on first-time voters in a given period and their views on women in politics. The work aims to find out whether and what role the gender attribute of candidates and participants in politics plays for first-time voters. In addition, it provides a comprehensive outline of the issue of women in politics, including development, and illustrates how this issue is perceived by first-time voters at a given period. The first part of thesis presents the theoretical background, which relates to the socio-historical context of women's participation to the present, the barriers that affect this participation and possible measures to increase women's participation in politics. Furthermore, in this part, attention is paid to the characteristics of the process of elections to the Chamber of Deputies of the Czech Republic and the outline of the right-left scale. The second part of the thesis, which is focused on practice, presents women in the Chamber of Deputies in specific elections, i.e. 2006-2017, and then captures the results of a questionnaire survey on the perception of first-time voters and the influence of socio-economic factors on this perception, their awareness of politicians and also outlines their political literacy.

Keywords: women, politics, Chamber of Deputies, first-time voters, equal opportunities, barriers, sex, quotas

Obsah

Úvod	12
1 Cíl práce a metodika	13
1.1 Cíl práce	13
1.2 Metodika	13
2 Teoretická část.....	15
2.1 Volby	15
2.1.1 Participace občanů	16
2.1.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR	16
2.2 Historický vývoj žen ve společnosti a politice u nás	17
2.2.1 Ženy v 18. století	17
2.2.2 Ženy v 19. století	18
2.2.3 Ženy ve 20. století.....	20
2.3 Ženy v politice v současnosti.....	23
2.3.1 Poslanecká sněmovna	23
2.3.2 Vláda.....	25
2.4 Bariéry ovlivňující zapojení žen do politiky.....	26
2.4.1 Institucionální bariéry	27
2.4.2 Individuální bariéry.....	28
2.4.3 Společenské bariéry	28
2.5 Opatření zvyšující participaci žen v politice.....	29
2.6 Pravolevá škála politického spektra.....	30
2.7 Konzervativní a liberální škála	31
3 Praktická část	32
3.1 Účast ve volbách do PSP ČR.....	33
3.2 Ženy v poslanecké sněmovně v období 2006-2017.....	34
3.2.1 Ženy na kandidátních listinách	35
3.2.2 Ženy zvolené do Poslanecké sněmovny	36
3.2.3 Ženy ve vládách v letech 2006-2021	38
3.3 Dotazníkové šetření – Ženy v politice očima prvovoličů do PSP v období 2006-2017.....	40
3.3.1 První část – informace o respondentech	40
3.3.2 Druhá část – respondentův vztah k volbám	45
3.3.3 Část třetí – pohled na ženy v politice.....	51
3.3.4 Čtvrtá část – kontrolní část	62
4 Závěr.....	68
Seznam použitých zdrojů	70
Přílohy.....	72

Seznam obrázků

Tabulka 1: Zastoupení žen v poslanecké sněmovně v ČR.....	23
Tabulka 2: Ženy v Poslanecké sněmovně v současnosti	24
Tabulka 3: Ženy ve vládě.....	25
Tabulka 4: Vnitrostranické mechanismy českých parlamentních stran.....	30
Tabulka 5: Kandidující a zvolené ženy za strany do PSP 2006-2017	36
Tabulka 6: Ženy za strany v Poslanecké sněmovně (počty).....	37
Tabulka 7: Podíl zvolených žen v rámci zvolených stran	38
Tabulka 8: Procentuální zastoupení volených stran u levicově orientovaných respondentů	48
Tabulka 9: Procentuální zastoupení volených stran u pravicově orientovaných respondentů	49
Tabulka 10: Procentuální zastoupení volených stran u středově orientovaných respondentů	49
Tabulka 11: Procentuální zastoupení levicově, pravicově a středově orientovaných prvovoličů konkrétních stran	50
Tabulka 12: Procentuální zastoupení příjmů u vyrovnanosti předpokladů	55
Tabulka 13: Průnik vyrovnanosti předpokladů a schopnosti pro výkon politické funkce a preferencí rovnoměrného zastoupení	61
Tabulka 14: Procentuální zastoupení postojů k výroku 1 u pravicově orientovaných lidí ..	64
Tabulka 15: Procentuální zastoupení postojů k výroku 2 u levicově orientovaných lidí	65
Tabulka 16: Procentuální zastoupení postojů k výroku 3 u pravicově orientovaných lidí ..	66
Tabulka 17: Procentuální zastoupení postojů k výroku 4 u levicově orientovaných lidí	67

Seznam tabulek

Obrázek 1: Ženy ve vládě	26
Obrázek 2: Důležitost jednotlivých voleb z výzkumu STEM	33
Obrázek 3: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny 2006-2017	34
Obrázek 4: Ženy v Poslanecké sněmovně	34
Obrázek 5: Věk a identifikace respondentů	41
Obrázek 6: Rozložení respondentů	41
Obrázek 7: Dosažené vzdělání respondentů	42
Obrázek 8: Bydlení respondentů.....	43
Obrázek 9: Příjem domácností respondentů	44
Obrázek 10: Respondenti na osách pravice – levice a konzervativní – liberální	44
Obrázek 11: Účast respondentů ve volbách.....	45
Obrázek 12: Míra zájmu o politiku.....	46
Obrázek 13: Pozornost jednotlivým volbám	47
Obrázek 14: První účast ve volbách do PSP.....	47
Obrázek 15: Volená strana.....	48
Obrázek 16: Zohlednění žen a mužů na kandidátkách	51
Obrázek 17: Zvažované atributy při přidělování preferenčních hlasů.....	51
Obrázek 18: Dostatečné zastoupení žen v politice	52
Obrázek 19: Dostatečné zastoupení žen v politice	53
Obrázek 20: Volená preference a názor na dostatek žen v politice	54

Obrázek 21: Vyrovnanost předpokladů pro výkon politické funkce	54
Obrázek 22: Příjmy a vyrovnanost předpokladů a schopností pro politickou funkci.....	55
Obrázek 23: Procentuální zastoupení příjmů a názor na předpoklady	56
Obrázek 24: Charakter změny vyššího zastoupení žen ve vrcholné politice.....	56
Obrázek 25: Schopnosti a předpoklady v jednotlivých oblastech	58
Obrázek 26: Možné příčiny nižšího zastoupení.....	59
Obrázek 27: Konkrétní bariéry ztěžující ženám vstup do politiky	59
Obrázek 28: Preference rovnoměrného zastoupení	60
Obrázek 29: Podpora kvót	62
Obrázek 30: Povědomí o konkrétních političkách.....	63
Obrázek 31: Výrok 1 a osa levice – pravice	64
Obrázek 32: Výrok 2 a osa levice – pravice	65
Obrázek 33: Výrok 3 a osa levice – pravice	66
Obrázek 34: Výrok 4 a osa levice – pravice	67

Seznam použitých zkratek

PSP – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

p.b. – procentuální bod

ODS – Občanská demokratická strana

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

SZ, případně Zelení – Strana zelených

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

VV – Věci veřejné

TOP 09 – TOP 09

Úsvit – Úsvit – Národní koalice, dříve Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury, případně

Úsvit přímé demokracie

ANO – ANO 2011 (politické hnutí)

STAN – Starostové a nezávislí

Piráti – Česká pirátská strana

SPD – Svoboda a přímá demokracie

Úvod

Problematika žen v politice je v současnosti čím dál častěji zmiňované téma napříč společností, a to nejen v České republice. Možnost účasti žen v politice prošla významnou a dlouhodobou genezí, která sahá daleko do historie. To s sebou přineslo řadu stereotypů vázajících se k mužům a ženám, které jsou s nimi v řadě situacích spojovány dodnes.

Historicky tak bylo pohlaví klíčovou záležitostí, která určovala postavení ve společnosti. Dnes u nás mají ženy a muži stejná práva a formálně i stejné možnosti, jak se zapojit do veřejného života. Přesto je politika doménou mužů. K tomu, aby se mužům a ženám přestaly přisuzovat jednotlivé stereotypy, je nutná součinnost společnosti, která koriguje, jak kultura naší politiky bude vypadat. To z dlouhodobého hlediska do budoucna ovlivní mladí lidé.

Aby šance pro účast v politice byly opravdu vyrovnané, není třeba se ohlížet výhradně na formální stránku problematiky, ale i na tu společenskou, a tedy, jakým způsobem jsou ženy, které se do politiky zapojí, vnímány a jestli k nim zaujímají lidé opravdu stejný přístup, nebo je pohlaví nadále klíčovou záležitostí pro veřejné zájmy.

Aktuálnost tématu je podtržena faktem, že se problematika žen v politice odráží i na politických strategiích a taktéž na existenci neziskových organizací, které se touto tematikou zabývají. Právě díky aktuálnosti této tematiky a skutečnosti, že politická kultura se dotýká každého jedince žijícího v České republice, se práce zabývá problematikou žen v politice očima mladých lidí, a to konkrétně prvovoličů v posledních čtyřech obdobích do Poslanecké sněmovny.

1 Cíl práce a metodika

1.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě analýzy vnímání mladých lidí zjistit, zda a případně jakou roli pro prvovoliče¹ do Poslanecké sněmovny v období 2006-2017 hraje atribut pohlaví osob, které kandidují a účastní se politiky. Hlavní přínos bakalářské práce spočívá zejména v komplexním nastínění problematiky žen v politice včetně jejího vývoje a současně ilustruje, jak na tuto problematiku nahlíží prvovoliči v tomto období a jakou roli při jejich náhledu hrají socioekonomické faktory.

1.2 Metodika

Práce je rozdělena na dvě části. Jedná se o teoretickou a praktickou část. Teoretická část představuje literární rešerši, která se opírá o prostudovanou odbornou literaturu a veřejně dostupná data. Tato část se soustředí na volby do Poslanecké sněmovny a současně ukazuje historicko-společenský kontext vývoje zapojení žen na našem území od 18. století až po současnou participaci žen ve vrcholné politice. Dále také pojednává o okolnostech a bariérách vstupu žen do politiky. Teoretická část se také zabývá opatřeními zvyšující zapojení žen do politiky.

Praktická část analyzuje ženy v politice v daném období. Konkrétně se zabývá ženami v Poslanecké sněmovně v letech 2006-2017 a to i současně ve spojitosti se stranami, za které kandidovaly nebo byly zvoleny. Dále tato část upřesňuje účast žen ve vládách v tomto období. Praktická část dále pojednává o nahlížení na danou problematiku žen v politice mladými lidmi, konkrétně prvovoliči do PSP ČR v těchto letech. Pro tuto část byl vypracován dotazník, jehož podoba byla elektronická a byl šířen prostřednictvím internetu. Dotazník zkoumá vnímání žen v politice prvovoliči, a jeho výsledky jsou v praktické části analyzovány a demonstrovány. Dále také zkoumá povědomí mladých lidí o politických a jejich politickou gramotnost. Dotazník obsahuje čtyři části. První část se věnuje informacím o respondentovi, druhá část se soustředí na jeho vztah k volbám, třetí část je zaměřena na vnímání žen v politice a čtvrtá část slouží především jako kontrolní. Některým respondentům byly zpřístupněny pouze 3 části – to se odvíjelo od toho, zda respondent chodí k volbám. Celkově dotazník čítá 31 otázek. Mimo získaných dat z šetření jsou zde hojně využívány data zejména z volebního serveru Českého statistického úřadu a neziskové organizace Fórum 50 %.

---

¹ Prvovoliči jsou v celé práci považováni za ty, kteří do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR volí poprvé.

2 Teoretická část

2.1 Volby

Volby jsou obecně nástroj určený k obsazování úřadu nebo funkce výběrem a tento výběr provádí k tomu určený soubor lidí, tzv. voličstvo. Volby dávají veřejnosti formálně šanci ovlivňovat politické procesy a jsou nástrojem, který pomáhá k určení toho, kdo bude v dané zemi vládnout. Strany soutěží o hlasy voličů ve snaze vyhrát, důležité jsou tedy výsledky. Tyto výsledky se dají shrnout do pojmu „veřejnost promluvila“ a berou se tak jako viditelný projev zájmu o politiku.

Mezi funkce voleb jednoznačně patří nábor politiků. Dále v zemích, kde se volí přímo exekutiva slouží i k sestavování vlády. Další funkcí voleb je zajišťování reprezentativnosti, to znamená, že jsou volby nástroj, který je veřejností využíván ke sdělování požadavků. Pokud ale v těchto případech neexistuje možnost odvolání či jiné iniciativy, voličstvu zbývá počkat na příští volby. Volby také slouží k ovlivňování politické linie, tedy, že případy, ve kterých v rámci volební kampaně dominuje pouze jediné téma, ovlivňují politiku přímo. Panují ale i názory, že politická linie vlád je ovlivňována spíše praktickými hledisky (např. stav ekonomiky) než volebními hledisky. Volby také slouží k výchově voličů – strany poskytují velké množství informací o kandidátech, politických krocích a podobně, je ale důležité, aby tyto informace vzbudily zájem a diskusi, nikoliv odtažení. Vzhledem k tomu, že strany chtějí voliče přesvědčovat, nikoliv vzdělávat, jsou silně motivovány ke zkreslování informací, resp. k podávání neúplných či pokřivených informací. Volby mohou být také nástrojem legitimizování v autoritářských režimech, neboť volby jako takové ospravedlňují systém vládnutí. V těchto případech volby podněcují lidi k participaci na politice, a to i přesto, že je jejich hlasování omezené. Volby mohou být také nástrojem prostřednictvím kterého mohou elity manipulovat s masami lidí a ovládat je. Přes řadu funkcí, které volby mají, se dá říct, že vzhledem k tomu, že prostor pro politiky není neomezený, neboť přijdou další volby, je možná tou vůbec nejdůležitější funkcí nastavení mezí libovolné vládě. Tyto meze slouží k tomu, aby politici, kteří se označují jako, že mluví za veřejnost, dostanou zpětnou vazbu od této veřejnosti v dalších volbách.

S volbami také souvisí volební systémy, což je soubor pravidel, podle nichž se volby provádějí. Liší se například v tom, že voliči mají možnost vybírat mezi kandidáty nebo mezi stranami. Obecně existují dvě hlavní kategorie volebních systémů, a to systémy většinové, ve kterých je běžné, že strany získají větší počet mandátů než hlasů, a systémy poměrné,

kteře k rozdělování mandátů jsou spravedlivější a zajišťují tak spravedlivější poměr mezi mandáty, které strana obdrží a hlasy, které získala ve volbách.

Volby jsou taktěž spjaty s volebním chováním. Na volební chování působí krátkodobé a dlouhodobé jevy. Mezi krátkodobé jevy se v první řadě řadí stav ekonomiky, dále také existence silných osobností jakožto stranických vůdců a jejich hodnocení ze strany veřejnosti. Krátkodobým vlivem jsou také masová média. Ty ale ovšem mohou působit na volební chování i dlouhodobě.²

2.1.1 Participace občanů

Participace občanů na chodu státu je klíčovým prvkem demokracie, která je v zastupitelské podobě i v České republice. Hlavním mechanismem této participace jsou právě volby, ve kterých strany soutěží o hlasy občanů.

Účast ve volbách je základním ukazatelem participace občanů. Obecně je ale hlasování ve volbách jednou z možností, jak se lidé politického procesu mohou účastnit. Ty další možnosti představují zapojení občanů do činnosti jednotlivých politických stran a dalších zájmových skupin, občanské iniciativy, dále různé podoby tvorby veřejného mínění a podobně. V současné době v rámci participace hrají roli i informační technologie, které dávají občanům nové možnosti a prostor, kde se mohou uplatňovat. Mimo to participace občanů může představovat i účast na protestních záležitostech, jako například podepisování petic nebo účastí na demonstracích, v některých případech to může být i utvoření místního seskupení nezávislých kandidátů do voleb.³

2.1.2 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

Poslanecká sněmovna je jednou z komor Parlamentu ČR a čítá celkem 200 poslanců, které jsou voleni na dobu čtyř let. Do Poslanecké sněmovny mohou kandidovat občani České republiky, kteří dovršili 21 let a volit mohou občani, jež dovršili 18. roku života. Volby do poslanecké sněmovny využívají poměrného volebního systému.⁴

Zjednodušeně lze říct, že při poměrném systému si mandáty jednotlivé strany rozdělí v určitém poměru, který vychází z počtu hlasů, které získaly. Mandáty se takto rozdělují ve volebních obvodech, jejichž velikost má vliv na výslednou poměrnost.⁵ Volební obvody ve

---

² HEYWOOD, Andrew a Zdeněk MASOPUST. *Politologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 295–311.

³ ČMEJREK, Jaroslav. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg, 2009, s. 28.

⁴ Ústava České republiky. In: [cit. 06.02.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

⁵ (30 s. 21)

volbách do Poslanecké sněmovny kopírují kraje České republiky.⁶ Dosud volby probíhaly tak, že platné hlasy, které byly na celém území České republiky odevzdány, se vydělily počtem volených poslanců, což je 200, následně se tento podíl zaokrouhlil na jednotky. Tento podíl se nazývá *republikové mandátové číslo* a říká, kolik hlasů je potřeba v celostátním průměru pro zvolení jednoho poslance. Následně se počet odevzdaných platných hlasů v každém kraji vydělil republikovým mandátovým číslem a výsledkem byl počet mandátů, které jednotlivým volebním obvodům, resp. krajům, připadnul. Strany, které si rozdělovaly mandáty, musely překročit hranici 5 % platných hlasů na celostátní úrovni, v případě dvoučlenných koalic 10 %, tříčlenné koalice 15 % a čtyř a vícečlenné koalice 20 %. K převodu hlasů na mandáty se využívala D'Hondtova metoda.⁷ Její podstatou je, že se počet hlasů pro každou stranu jednotlivě dělí postupně čísly ze stanovené číselné řady, pro volby do Poslanecké sněmovny 1,2,3,4 atd., přičemž počet vypočtených podílů je limitován počtem kandidátů dané strany. Následně se podíly seřadí od největšího po nejmenší, výsledkem je řada tolika podílů, kolik se v daném volebním obvodu rozděluje mandátů. Přidělené mandáty zaujmou takové pořadí, jaké je pořadí vypočtených podílů hlasů.⁸

V těchto dnech rozhodl Ústavní soud o zrušení části volebního zákona, která porušovala rovné volební právo a šance kandidujících subjektů. Soud zrušil část o aditivní klauzuli, která právě udávala 20%, 15%, a 10% hranici odevzdaných platných hlasů pro koalice pro vstup do Sněmovny, nově by jim tak mělo stačit pouze 5 %. Současně Ústavní soud proškrtal paragraf, který upravoval právě výše popisované určení počtu poslanců v jednotlivých krajích, a zrušil uplatňování D'Hondtovy metody pro přepočtení mandátů. Novelu volebního zákona musí aktuálně schválit Poslanecká sněmovna i Senát a ovlivní průběh dalších voleb.⁹

2.2 Historický vývoj žen ve společnosti a politice u nás

2.2.1 Ženy v 18. století

Do této doby byly ženy vnímány spíše jako hospodyně a matky a až na výjimečné případy se nesměly ani vzdělávat. Avšak v průběhu 18. století se začaly objevovat první

---

⁶ 247/1995 Sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁷ Organizace a průběh voleb do PS. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>

⁸ Metody pro přepočtení hlasů na mandáty | ČSÚ. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty

⁹ Ústavní soud zrušil část volebního zákona. Koalicím postačí pět procent už v letošních volbách — ČT24 — Česká televize. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3264280-ustavni-soud-zrusil-cast-volebniho-zakona-pro-poruseni-rovnosti-volebniho-prava-a>

myšlenky o poskytnutí vzdělání ženám, aby došlo ke zkvalitnění výchovy jejich dětí. Počátky vzdělávání žen jsou spjaty s rokem 1774, kdy byla Marií Terezií zavedena povinná školní docházka pro všechny chlapce i děvčata ze všech sociálních vrstev.¹⁰

V roce 1775 byla zřízena normální škola na Malé Straně, ve které již tehdy bylo speciální dívčí oddělení. Tato škola se stala vzorem pro všechny ostatní základní školy a následně ve stejném roce bylo zákonem ukotveno, že na všech místech, kde k tomu budou podmínky, budou jako součástí hlavních škol zřízeny dívčí školy, ve kterých se budou vyučovat ruční práce a základní vzdělání. V roce 1788 výuka dívčího oddělení normální školy zahrnovala ruční práce, čtení, psaní, počty a náboženství. Ke konci 18. století pak vzniklo několik dívčích škol i mimo Prahu.¹¹

2.2.2 Ženy v 19. století

U děvčat se stále předpokládalo, že se vdají a povedou domácnost, naproti tomu chlapci mohli pokračovat ve studiu na gymnáziích a univerzitách.¹² Čtyřicátá léta 19. století jsou spojována se Karlem Slavojem Amerlingem, který je spojován s počátky emancipace v českých zemích. Amerling totiž vybudoval a následně rozšířil školu Budeč, ale také si pohrával s myšlenkami o vybudování široké instituce, jež by zahrnovala učitelský ústav, vyšší ženskou školu, průmyslové školy, prodejny, ústav pro slabomyslné a hudební ústav.¹³ Tato Amerlingova představa byla neúspěšná a z jeho plánů se podařila vybudovat pouze škola včetně soukromé dívčí, u které není jisté, zda byla oficiálně povolena.¹⁴ Tyto počátky emancipace nespočívaly ve zrovnoprávnění žen s muži, ale v tom, že se ženy kolem Budče scházely za účelem pěstování vlastenectví, společenských konverzací, sebevzděláním a zřídka se pokoušely o vlastní literární tvorbu.¹⁵

Politika ve smyslu členství v politické straně, spolku nebo účast ve volených zastupitelských institucích se žen v 19. století vůbec netýkala, formálně jim v tom bránil § 30 zákona č. 134 ř.z. o právu spolčovacím z roku 1867.¹⁶ Tento paragraf zní „*Cizozemci,*

---

¹⁰ RENNER, J. *První - statečné - jedinečné*. Albatros Media a.s., 2019, s. 5–9.

¹¹ BAHENSKÁ, Marie. *Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století*. Praha: Libri, 2005, s. 9.

¹² RENNER, J. *První - statečné - jedinečné*, s. 8.

¹³ BAHENSKÁ, Marie. *Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století*, s. 10–14.

¹⁴ NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ MARIE. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: JANUA, 1999, s. 22.

¹⁵ BAHENSKÁ, Marie. *Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století*, s. 10–14.

¹⁶ BAHENSKÁ, Marie a Jana MALÍNSKÁ. *Ženy a politika (1890 - 1938)*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2014, s. 19.

*ženské a nezletilé osoby nesmějí přijaty býti za členy politických spolků.*¹⁷ Ženy také po celé 19. století nedisponovaly volebním právem a dle tehdejšího všeobecného zákoníku byly podřízeny mužům v osobních poměrech, které představují zastupování před úřady, rozhodování o jejím zaměstnání či disponování majetkem ženy. Ženy společností nebyly vnímány svobodně a nezávisle a bylo od nich očekáváno, že budou plnit roli manželky a matky. Tím, že žena naplnila roli manželky, byl jí i umožněn vstup ke společenskému uplatnění, a proto se zejména vdané ženy zapojovaly na spolkové práci, dobročinných aktivit a organizování vlasteneckých aktivit. Naopak neprovdané a nemajetné ženy žily zpravidla u příbuzných a pracovaly jako vychovatelky či služebnice. Společností byly vnímány jako terč posměchu.¹⁸

V první polovině 19. století probíhaly první snahy žen o mimorodinné aktivity. Tato doba se také vyznačovala tím, že ženské spolky neměly příliš širokou základnu. Ženy měly zájem o spolkové dění jen dočasně a po uzavření sňatku se vracel do tradičního rámce péče o domácnost. Dobová publicistika podléhala cenzuře a nešlo tak příliš informovat společnost o ženských aktivitách veřejnost. Současně byla dobová publicistika zaměřena spíše na národní záležitosti a ženské spolky byly spíše okrajovým tématem. Výrazná odlišnost oproti druhé polovině 19. století je tedy nízká míra publicity a informovanosti o ženském hnutí. Tyto ženská hnutí představovala dobrovolná sdružení bez jakékoli registrace a pevných stanov, a vyznačovaly se vlasteneckou a literární činností několika žen, nikoliv jakýmikoliv ženskými požadavky.¹⁹ Spolkové a vlastenecké aktivity se vážou k pádu Bachova absolutismu v roce 1859. Poté se začaly utvářet zákony, které výrazně přispívaly k zakládání spolků. Mimo rozmanitosti zakládání spolků se se v roce 1861 začal vydávat historicky první český ženský časopis *Lada*, jehož nejvíce ženská část byla zaměřena na rady pro domácnost, kuchařské recepty, předlohy střihů a výšivek a *Modní list*, který zachycoval dobové módní oblečení v grafické podobě. Později začaly vycházet i *Ženské listy*.²⁰ Spolky ze 60. let specializovali na oblast charitativní a vzdělávací a nebyly politického rázu, nevznikaly zde politické požadavky o volební právo či možnost členství v politických stranách. Politika po celé 19. století byla mužskou parketou a ženy se na ní začaly orientovat až počátkem 20. století.²¹

---

¹⁷ *Právo spolčovací a shromažďovací podle zákonů ze dne 26. listopadu 1852 a 15. listopadu 1867: s připojením příslušných nařízení, výnosů, ustanovení zákonných a zásadních rozsudků nejvyšších stolic.* Praha: Höfer a Klouček, 1890, s. 13.

¹⁸ BAHENSKÁ, Marie. *Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století*, s. 21, 23.

¹⁹ *Ibid.*, s. 24–25.

²⁰ *Ibid.*, s. 34–36.

²¹ (2 s. 58)

Nový zákon v roce 1869 prodloužil povinnou školní docházku o dva roky a významným způsobem se tak rozvinul rozsah výuky. I přesto škola ženy nepřipravovala na to, že by se mohly žít samy. Ženám se otevřela možnost studia tzv. učitelského ústavu a při úspěšném absolvování mohly učit na obecných a měšťanských školách. Dostávaly menší plat než muži, a to proto, že se dle tehdejších názorů současně věnovaly péči o rodinu. Na stejný plat dosáhly tedy pouze pod podmínkou, že se učitelky nesmějí vdávat. Uzavřít sňatek mohly jen tehdy, když se vzdaly svého povolání.²² V roce 1871 byl Karolínou Světlou založen Ženský výrobní spolek český, který ženy a dívky vychovával k výdělečné práci a byl to první ženský spolek v Čechách. V tomto desetiletí začaly do praxe přicházet absolventky učitelského ústavu. Eliška Krásnohorská se v této době začala snažit o vybudování dívčího gymnázia, což se jí v roce 1890 podařilo a založila tak Minervu, první dívčí gymnázium ve střední Evropě. V témže roce byla ženami podána petice k Radě říšské o studiu na vysokých školách. Tato iniciativa byla úspěšná až po řadě dalších peticích, snahách a byla podpořena i tehdejším poslancem T.G. Masarykem. Následně bylo roku 1897 ženám povoleno studium filozofie a roku 1900 studium medicíny. Koncem století byl také založen Ústřední spolek českých žen, který se zaměřoval na vzdělávací, národohospodářské, zdravotnické a dobročinné aktivity.²³

2.2.3 Ženy ve 20. století

Počátkem 20. století v roce 1903 byl v Praze založen Ženský klub český, který byl zaměřen na kulturní a politický život žen a pořádal řadu přednášek o ženách v průběhu věků, kde mimo jiné přednášel i T.G. Masaryk. V Ženském klubu působila významná osoba ženského hnutí Františka Plamínková, která stála v čele Výboru pro volební právo žen, který vznikl za účelem politického cíle. Výbor se soustředil na vzbuzení zájmu společnosti o volební právo žen prostřednictvím přednášek, agitací a dalších informačních činností. Formulace tehdejšího volebního řádu ženám nepřiznávala právo volit, ale nezakazovala být volena. Františka Plamínková započala snahy pro manifestaci a jednomyslnou volbu ženy poslankyní, sama Plamínková svou kandidaturu odmítla a v roce 1912 byla zvolena kandidátkou Božena Viková-Kunětická jakožto první ženská poslankyně do sněmu království českého. Se vznikem Československé republiky v roce 1918 vznikla i ústava, ve které bylo v roce 1920 zakotveno, že se neuznávají výsady pohlaví a ženy získaly volební právo aktivní

---

²² RENNER, J. *První - statečné - jedinečné*, s. 8–9.

²³ HAVELKOVÁ HANA. *Lidská práva, ženy a společnost*. Praha: Evropské středisko UNESCO pro výchovu k lidským právům, 1992, s. 10–11.

i pasivní.²⁴ Ženy následně kandidovaly a byly voleny do Národního shromáždění Republiky Československé, jejich procentuální zastoupení bylo v rozmezí 2,92 a 4,09 %.²⁵

Studium žen bylo v roce 1918 rozšířeno na všechny fakulty vysokých škol. V prvních 25 letech 20. století se díky umožnění studií objevily první absolventky. Ženy se postupně začaly pracovně uplatňovat v oborech, které byly předtím přístupné jen mužům. Františka Plamínková roku 1923 založila Ženskou národní radu, která měla za úkol koordinaci práce a sdružování různých zájmových ženských organizací v Čechách, na Moravě a na Slovensku. Smyslem Ženské národní rady bylo dohlížení na rovnoprávnost žen, která byla zaručena ústavou a podporoval ji i T.G. Masaryk. Rada se věnovala i zahraniční činnosti mezi válkami, následně během 2. světové války byla rozpuštěna a Františka Plamínková byla popravena, nicméně i přesto ženy výrazně působily v odbojové činnosti. Po válce na Ženskou národní radu navázala Rada Československých žen v čele s Miladou Horákovou a mimo politických cílů se věnovala i rozvíjení vztahů s ženskými světovými organizacemi, pouze ale do února 1948.²⁶ Milada Horáková coby tehdejší poslankyně byla postupně připravována o veřejné funkce, svého poslaneckého mandátu se vzdala a byla v roce 1950 vykonstruovaným soudním procesem popravena.²⁷

Život žen a jejich postavení významně ovlivnila válka a život po ní. Během 2. světové války byly ženy i na bojišti jako zdravotnický personál i v pomocných jednotkách v podobě řidiček, spojaček či pilotek či dokonce jako odstřelovačky na východní frontě. V Československu byla zavedena pracovní povinnost pro ženy mezi 18. a 45. rokem věku. Po komunistickém převratu a následně měnové reformě přišly rodiny o veškeré úspory a stalo se tak nezbytné, aby ženy pracovaly. Teoreticky ženy tedy mohly bez omezení studovat a věnovat se i vědecké činnosti, reálně se to ale odvíjelo od jejich třídního původu a kádrového posudku. Odpůrkyním tehdejšího komunistického režimu bylo umožněno pracovat pouze manuálně a jejich sny se musely rozplynout. I přesto se nadále od žen očekávalo, že se ženy budou starat o rodinu.²⁸

Díky zákonu o rodině z roku 1949 byly odstraněny poslední střípky diskriminace žen v rodinném právu, konkrétně byla zrušena instituce hlavy rodiny a byl vznešen požadavek o nahrazení práva otce rozhodovat ve sporných záležitostech v rodině vzájemnou dohodou.²⁹ V Československu byly během komunistického režimu zavedeny zákonné kvóty pro

---

²⁴ Ibid.

²⁵ ONDŘEJOVÁ, Petra. *Ženy v Československém parlamentu 1918-1938*. 2006, Masarykova univerzita v Brně, s. 131.

²⁶ HAVELKOVÁ HANA. *Lidská práva, ženy a společnost*, s. 13–14.

²⁷ LESÁK, Josef. *Prošel jsem krvavým křovím: (životopisný román)*. Plzeň: Nava, 2009, s. 151.

²⁸ RENNER, J. *První - statečné - jedinečné*, s. 10–11.

²⁹ HRNČÍŘIKOVÁ, Pavlína. *Postavení ženy v politice*. 2009, Univerzita Tomáši Bati ve Zlíně, s. 33.

zastoupení žen v parlamentu s minimální hranicí 30 %, prakticky ale nebyly dodržovány.³⁰ Do doby normalizace se ve vládách objevily pouze 3 ministryně, poté už žádná. I přesto se po celých 40 let tehdejšího režimu žádná žena nikterak významně neprofilovala.³¹ Naopak se ženy velmi významně angažovaly v českém disentu, téměř třetinu mluvčích Charty 77 tvořily ženy a podíl žen na přepisování a dalším šíření samizdatové literatury byl vyšší než podíl mužů.³²

Po roce 1989 došlo ke zrušení kvót a současně se snížil počet žen v Parlamentu.³³ Mezi rokem 1989 a koncem 20. století se ve vládách objevilo pouze 5 žen, mezi lety 1989-1990 Dagmar Burešová jakožto ministryně spravedlnosti, Květoslava Kořínková jako ministryně kontroly ve federální vládě a Vlasta Štěpová jako ministryně obchodu v české vládě v letech 1990-1992, později v letech 1997-1998 působily Vlasta Parkánová jako ministryně spravedlnosti a Zuzana Roithová jako ministryně zdravotnictví. Ve vládě pod hlavičkou sociálních demokratů po volbách v roce 1998 nepůsobila ani jedna žena. To se změnilo v následujících vládách, kdy v roce 2002 ve vládě sociální demokracie byla ministryní školství Petra Buzková, ministryní zdravotnictví Marie Součková a tu poté vystřídala Milada Emerová, ministryní informatiky byla Dana Bérová.³⁴ Petra Buzková ve volebním období 1996-1998 zastávala také jako první žena post místopředsedkyně sněmovny, na který byla zvolena i v dalším období 1998-2002.³⁵

Procentuálně ve vládě ke konci století byly ženy nejvíce zastoupeny v době úřednické vlády v roce 1998 a to 11,1 %, což představovalo 2 ženy z celkových 18 členů a členek vlády. Větší a dlouhodobý rozmach žen ve vládě startuje až na přelomu století s vládou Vladimíra Špidly mezi lety 2002-2004.³⁶

---

³⁰ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*. Praha: Fórum 50%, 2006, s. 14.

³¹ HRNČÍŘÍKOVÁ, Pavlína. *Postavení ženy v politice*, s. 33–34.

³² ŠIKLOVÁ, Jiřina. Podíl českých žen na samizdatu a v disentu v Československu v období tzv. normalizace v letech 1969–1989. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* [online]. Gender a výzkum / Gender and Research, 2008, roč. 9, č. 1, s. 42. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/gav.2008.006>

³³ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Ženy V Politice a Postoje Veřejnosti*. . 2003, roč. 1, s. 2.

³⁴ HAVELKOVÁ, Hana. Jako v loterii: politická reprezentace žen v ČR po roce 1989. In: HAŠKOVÁ, Hana, Alena KŘÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ, eds. *Mnoholasem. Vyjedávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, s. 28–30.

³⁵ ŠPRINCOVÁ, Veronika a Marcela ADAMUSOVÁ. *Politická angažovanost žen v České republice: Přehledová studie (1993-2013)*. Fórum 50%, 2013, s. 21.

³⁶ *Ženy v české vládě*. In: [cit. 29.01.2021]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/temata/statistiky-analyzy-vyzkumy/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/vlada-cr>

Tabulka 1: Zastoupení žen v poslanecké sněmovně v ČR

Rok	Podíl žen mezi kandidujícími	Podíl žen mezi zvolenými
1996	20,21 %	15,00 %
1998	20,81 %	15,00 %

Zdroj: ³⁷

2.3 Ženy v politice v současnosti

Světové ekonomické fórum ke konci roku 2020 vydalo každoroční Global gender gap report, ve kterém sleduje a srovnává posun v rovnosti pohlaví z hlediska ekonomické účasti a příležitostí, dosažitelnosti vzdělání, zdravotní péče a politického zapojení. Česká republika se celkově umístila na 78. místě ze 153 sledovaných zemí. Co se týče pouze sledovaného zrovnoprávnění v politické participaci, tzv. politického zmocnění, umístila se Česká republika na 77. místě. ³⁸

2.3.1 Poslanecká sněmovna

Zastoupení žen v Poslanecké sněmovně je dlouhodobě nízké, v průběhu 21. století byly ženy nejvíce zastoupeny ve volebním období 2010-2013, kdy ženy byly zastoupeny 22,0 %, což představuje 44 žen z 200 členů Poslanecké sněmovny. Stejně procentuální, a tedy i početní zastoupení je i v současném volebním období 2017-2021. Průměrně jsou ženy ve všech volebních obdobích zastoupeny 19,2 % a jejich podíl mezi nominovanými nikdy nepřekročil 30 %. Populaci České republiky k roku 2017 tvořily z 51 % ženy, i přesto ženské zastoupení v Poslanecké sněmovně nebylo a není ani čtvrtinové. ³⁹

³⁷ Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. In: [cit. 30.01.2021]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

³⁸ WORLD ECONOMIC FORUM. *Global Gender Gap Report 2020: Insight Report* [online]. 2019, s. 8–14. Dostupné z: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

³⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Ženy a Muži V Datech 2017. *Český Statistický Úřad* [online]. 2017, roč. 1, č. 1, s. 6. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45709986/30000417.pdf/1fa799cb-c008-4271-a09c-9035e22923cc?version=1.2%0Ahttps://www.czso.cz/csu/czso/zeny-a-muzi-v-datech-2014-ksmwktemht>

Tabulka 2: Ženy v Poslanecké sněmovně v současnosti

Rok	Podíl žen mezi nominovanými	Podíl žen mezi zvolenými	Počet žen
2002	26,3 %	17,0 %	34
2006	27,7 %	15,5 %	31
2010	27,2 %	22,0 %	44
2013	26,9 %	19,5 %	39
2017	28,6 %	22,0 %	44

Zdroj: ^{40 41}

Ve volebním období 2002-2006 byly zvoleny celkem tři ženy jakožto místopředsedkyně sněmovny. Tuto funkci zastávaly vedle tří dalších mužských místopředsedů. Těmi ženami byly Jitka Kupčová za ČSSD, Hana Marvanová za US-DEU a Miroslava Němcová za ODS, která byla místopředsedkyní Sněmovny i v dalším volebním období 2006-2010. Její stranická kolegyně Lucie Talmanová byla v období 2006-2010 taktéž místopředsedkyní a s nimi další tři muži. Miroslava Němcová se později po volbách v roce 2010 stala vůbec první a do současnosti poslední předsedkyní Sněmovny a ženou ve vysoké ústavní funkci. V témže volebním období byly obsazeny dva ze tří místopředsednických postů ženami – Kateřinou Klasnovou za Věci veřejné a Vlastou Parkanovou za TOP 09. Obě političky ve své funkci nesetřvaly celé volební období, ale pouze do roku 2012 a poté jejich funkci nahradili celkem tři muži, ale Miroslava Němcová ve své funkci předsedkyně zůstala.⁴² Ve volebním období 2013-2017 měla Sněmovna opět mužského předsedu a 6 místopředsedů, mezi nimiž se objevila pouze jedna žena – Jaroslava Pokorná Jermanová. V současném období se mezi 6 místopředsedy nenachází žádná žena.

⁴³

Zastoupení žen na kandidátních listinách je kolísavého charakteru. Vysoký podíl žen na kandidátkách nemusí nutně znamenat vyšší zastoupení ve volených funkcích. Zatímco v roce 2006 bylo na kandidátkách 27,7 % ženského zastoupení, do Sněmovny se dostalo pouze 15,5 %, což představuje doposud největší mezeru mezi zvolenými a kandidujícími ženskými podíly.⁴⁴

⁴⁰ Fórum 50 %. In: [cit. 30.01.2021]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/>

⁴¹ Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ.

⁴² ŠPRINCOVÁ, Veronika a Marcela ADAMUSOVÁ. *Politická angažovanost žen v České republice: Přehledová studie (1993-2013)*, s. 21.

⁴³ Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. In: [cit. 31.01.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?akk=6>

⁴⁴ VOHLÍDALOVÁ, Marta et al. *Sólo pro soprán*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i., ve spolupráci s Fórem 50 %, 2016, s. 27.

2.3.2 Vláda

Přesto, že z voleb 2010 vzešlo nejvíce poslankyň, v Nečasově vládě se objevily pouze 3, což bylo k tehdejším 29 členům a členek vlády 10,3 %. Ve srovnání s ostatními vládami je to třetí nejnižší podíl. Naopak v současné vládě je nejvyšší podílové zastoupení vůbec. Účast žen ve vládě je kolísavá a neroste lineárně, jak ukazuje Tabulka 3 a Obrázek 1.

Tabulka 3: Ženy ve vládě

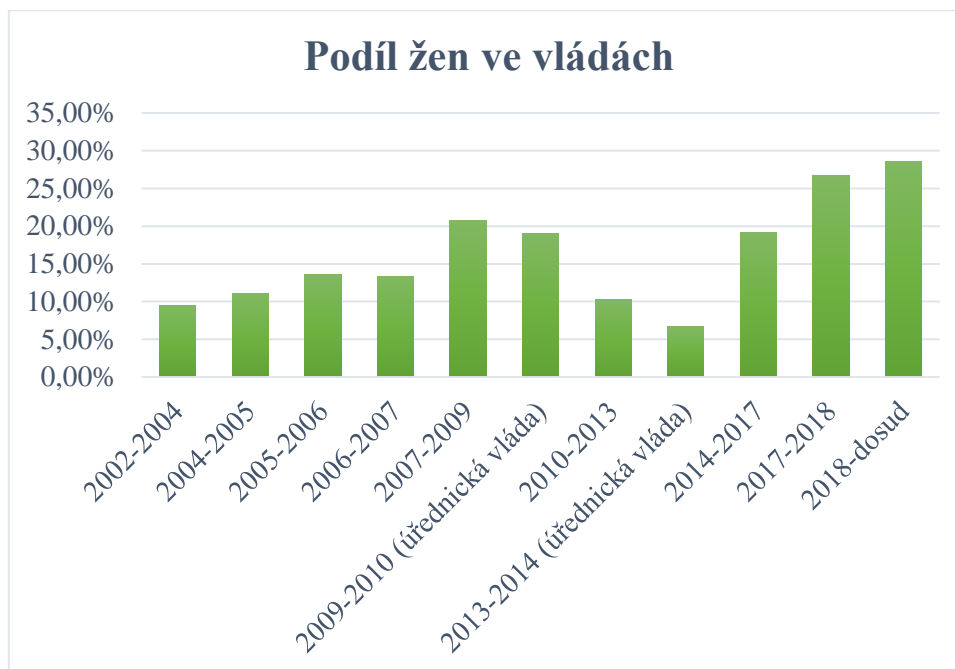
Funkční období	Předseda vlády	Celkový počet členů a členek	Celkový počet žen	Průměrný podíl žen za celé funkční období
2002-2004	Vladimír Špidla	21	2	9,5 %
2004-2005	Stanislav Gross	18	2	11,1 %
2005-2006	Jiří Paroubek	22	3	13,6 %
2006-2007	Mirek Topolánek	15	2	13,3 %
2007-2009	Mirek Topolánek	24	5	20,8 %
2009-2010 (úřednická vláda)	Jan Fischer	21	4	19,0 %
2010-2013	Petr Nečas	29	3	10,3 %
2013-2014 (úřednická vláda)	Jiří Rusnok	15	1	6,7 %
2014-2017	Bohuslav Sobotka	26	5	19,2 %
2017-2018	Andrej Babiš	15	4	26,7 %
2018-dosud	Andrej Babiš	21	6	28,6 %

Zdroj: ⁴⁵ ⁴⁶

⁴⁵ Fórum 50 %.

⁴⁶ Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ.

Obrázek 1: Ženy ve vládě

Zdroj: ⁴⁷

Nejnižší podíl žen ve vládě byl v úřednické vládě Jiřího Rusnoka v letech 2013-2014, kde byla 1 žena. Mimo úřednickou vládu bylo nejméně žen ve vládě Vladimíra Špidla 2002-2006, kde působila Marie Součková jako ministryně zdravotnictví a Petra Buzková jako ministryně školství, mládeže a tělovýchovy.

Doposud neměla Česká republika jedinou premiérku, ženy ale působily na postu místopředsedkyně vlády. Historicky první žena, která tuto funkci vykonávala byla Vlasta Parkanová, a to od ledna do března 2009. Druhou ženou byla Karolína Peake, která se současně stala historicky první ženou v pozici Legislativní rady vlády. ⁴⁸

2.4 Bariéry ovlivňující zapojení žen do politiky

Ženská populace u nás je charakterizována vysokou vzdělanostní úrovní a mírou zaměstnaností, současně ale také nízkou reprodukcí, což jsou aspekty spojované s vyšším statutem žen ve společnosti, s modernizačními trendy a s možností participace žen v politice ve vyspělých demokraciích. Přesto je ženské zastoupení ve vrcholné politice výrazně podprezentované. ⁴⁹

⁴⁷ Fórum 50 %.

⁴⁸ ŠPRINCOVÁ, Veronika a Marcela ADAMUSOVÁ. *Politická angažovanost žen v České republice: Přehledová studie (1993-2013)*, s. 33.

⁴⁹ VOHLÍDALOVÁ, Marta et al. *Sólo pro soprán*, s. 29.

2.4.1 Institucionální bariéry

Institucionální bariéry představují zejména prostupnost volebního systému a způsob výběru kandidátů v politických stranách, respektive eventuální využívání kvót ve volebním systému či při sestavování kandidátních listin v jednotlivých politických stranách.⁵⁰ Do skupiny institucionálních bariér se také řadí velikost volebního obvodu a počet mandátů, které mají jednotlivé politické strany potenciál získat.⁵¹

Na základě komparativních analýz se nižší participace žen připisovala zejména volebnímu systému, neboť analýzy ukázaly, že ve vrcholné politice, do které se volí na základě poměrného volebního systému, je více žen než v těch, do které se volí na základě systému většinového. Nově ale bylo zjištěno, že volební systém na podíl žen v Parlamentu má pouze nepřímý vliv a působí prostřednictvím mechanismu sestavování kandidátních listin v politických stranách a rozdělení stranického systému. Počet žen v zastupitelských orgánech je prvním krokem k ženské reprezentaci v exekutivních funkcích či vedoucích stranických funkcích a má na něj tedy vliv vzájemné působení volebního systému, výběru kandidujících a počet stran, které obsazují jednotlivé mandáty.⁵² Kvůli omezené možnosti volit jednotlivé kandidáty, která probíhá u většiny zastupitelských orgánů, se stává výběr kandidátů nejdůležitějším nástrojem, který má vliv na podíl žen v parlamentech. S tím jsou spjaté dilemata uvnitř politických stran, které při nastavování pravidel pro výběr musí balancovat mezi kandidátní listinou, která uspokojí vnitrostranické zájmy a takovou listinou, která si získá co nejvíce voličů i za cenu toho, že mocní aktéři uspokojeni nebudou. Tyto možnosti nemusí vždy nutně stát proti sobě, důležitou složkou se zde ale stává tlak veřejnosti na vyšší zastoupení, silné ženské kandidátky uvnitř strany či existence silné ženské organizace, aby v politických stranách byl důvod, proč umístění žen na kandidátkách pozornost věnovat. Dalším aspektem spojeným s institucionálními bariérami je transakční nákladnost nominování žen, která je spjatá s volebním systémem, a ovlivňují ji především záležitosti jako velikost volebního obvodu, respektive počtem mandátů, které je možné v obvodě získat, a velikostí volebního obvodu z hlediska každé politické strany, respektive počet mandátů, které má šanci jednotlivá strana získat v daném obvodě.

Příznivé prostředí pro větší počet žen na volitelných pozicích mohou obstarat velké volební obvody, které mají více mandátů a existují zde tak menší pochyby o umístění žen na

---

⁵⁰ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*, s. 9.

⁵¹ RAKUŠANOVÁ, Petra. Mechanismy inkluze a exkluze žen v politice v České republice. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2005, roč. 6, č. 2, s. 28.

⁵² RAKUŠANOVÁ, Petra a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. Ženy v mužské politice. In: HAŠKOVÁ, Hana, Alena KRÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ, eds. *Mnoholasem. Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, s. 44.

volitelné pozice, dále také tlak veřejnosti, která to požaduje a současně existence silných ženských akterek uvnitř stran.⁵³

2.4.2 Individuální bariéry

Individuální rovina zastupuje zájmy, ambice a předpoklady žen pro účast k politice.⁵⁴ Mezi bariéry tohoto charakteru se řadí přetrvávající patriarchální model rodiny, pro který je klíčové rozdělení práce uvnitř rodiny. Politicky nadále vnímají domácí práce jako svou povinnost a stává se pro ně tak naprosto klíčovým skloubit politickou kariéru a rodinný život. Současně pro všechny úrovně politiky platí, že je důležitou podmínkou právě podpora ze strany rodiny.⁵⁵ Tuto bariéru, resp. přetrvávající patriarchální model rodiny, demonstrují myšlenky jako například „*Ženy mají jiné priority nebo do politiky nechtějí*“ nebo „*Žena jako matka musí přemýšlet, co uvaří, kdy odvede děti na kroužek a podobně. Politika je pro ni nezajímavá zbytečnost.*“⁵⁶

Druhou bariérou, která se mezi individuální bariéry řadí, je dvojí metr pro hodnocení mužů a žen. V politice je pro ženy a muže odlišný přístup k otázce respektování a prosazování názoru. Vzhledem k tomu, že je politika obsazována převážně muži, řada političek se domnívá, že právě z tohoto důvodu ženy do politiky nevstupují, dále také, že se ženám do tohoto systému neumožní vstoupit. Třetí složkou je odlišné pojetí moci, kdy je pro ženy častěji méně důležitá funkce a postavení, a naopak častěji chápou politiku jako veřejnou službu.⁵⁷

2.4.3 Společenské bariéry

Společenské bariéry zahrnují postoje české veřejnosti k participaci žen v politice a zájmu žen o politiku. V posledním výzkumu veřejného mínění z roku 2014 vyšlo najevo, že veřejností je nedostatek žen v politice považován za palčivý problém, celkem 59 % respondentů výzkumu (44 % mužů a 72 % žen) jej považuje za nedostatečný, a to zejména ve vrcholné politice. Větší zapojení žen do politiky hodnotí 34 % (21 % mužů a 47 % žen) jako jednoznačný přínos. Nejvíce skeptičtí, co se přínosů většího zapojení žen do politiky týče, byli z dotázaných muži, lidé s nižším vzděláním a ti, kteří chodí nepravidelně k volbám. Respondenti nejčastěji očekávali od většího žen v politice zvýšení celkové slušnosti a

---

⁵³ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*, s. 9–10.

⁵⁴ VOHLÍDALOVÁ, Marta, Hana MAŘÍKOVÁ a Romana VOLEJNÍČKOVÁ. *Závěrečná zpráva, Postoje české veřejnosti k politice, politické angažovanosti a ženám v politice*. Praha, 2016, s. 49.

⁵⁵ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*, s. 11.

⁵⁶ VOHLÍDALOVÁ, Marta, Hana MAŘÍKOVÁ a Romana VOLEJNÍČKOVÁ. *Závěrečná zpráva, Postoje české veřejnosti k politice, politické angažovanosti a ženám v politice*, s. 49.

⁵⁷ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*, s. 11–12.

kultivovanosti politického prostředí, méně soutěživosti a tvrdosti politiky a více vstřícnosti a empatie k lidem. Současně se také ukázalo, že respondenti se domnívají, že ženy a muži mají odlišné kompetence a odbornost v jednotlivých oblastech a předpokládají, že se ženy v politice budou věnovat zejména rodinným a sociálním oblastem či školství. Dále ale také 67 % respondentů, 54 % mužů a 80 % žen, považuje za důležité, aby se ženy do politických a veřejných funkcí zapojovaly.

Výzkum se zaměřil i na bariéry, které ženám vstup znesnadňují – zhruba 70 % dotázaných považuje ženy stejně schopné jako muže, ale tím, že jsou v politickém systému, v němž muži dominují, jsou podceňovány. Současně 79 % respondentů zhodnotilo, že hlavní brzdou žen, jsou jejich rodinné povinnosti. Přes 62 % respondentů si myslí, že je potřeba vstup žen do politiky podporovat.⁵⁸

2.5 Opatření zvyšující participaci žen v politice

Existuje řada opatření, které mají za úkol zvýšení zapojení žen do politiky, obecně se nazývají jako strategie genderové rovnosti a lze je rozdělit do tří základních skupin:⁵⁹

- 1) **Rétorické strategie**, které představují hlavně podpisy mezinárodních smluv, oficiální prohlášení a přihlášení se k rovných příležitostí mužů a žen.
- 2) **Rovné příležitosti**, což je implementace aktivních opatření, které povedou k vyššímu zastoupení žen. Jsou to záležitosti jako výcvikové aktivity, financování ženských politických aktivit, zvyšování obecného povědomí o problematice zapojení žen do politiky. Zahrnuje to také financování či spolufinancování nákladů na kampaně, trénink komunikačních schopností kandidátek nebo třeba financování péče o dítě.
- 3) **Positivní akce**, které znamenají usilování o zahájení a pokračování procesu, jenž směřuje k dosažení rovných příležitostí i přesto, že by dočasně byly narušeny rovná práva. Tento princip stojí na upřednostnění rovných příležitostí před rovností práv.⁶⁰

Nejpopulárnější součástí pozitivních akcí jsou genderové kvóty. Kvóty jako takové se dají rozdělit na kvóty formální, které jsou ukotveny v zákoně a současně zákon uděluje sankce v případě jejich nedodržení, a kvóty neformální, které představují opatření, které si

---

⁵⁸ VOHLÍDALOVÁ, Marta. *VÝZKUMNÁ ZPRÁVA Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ŽENY A MUŽI V ROVNOVÁŽE“*. Praha, 2015, s. 5–30.

⁵⁹ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*, s. 6.

⁶⁰ ŠPRINCOVÁ, Veronika a Markéta MOTTLOVÁ. *Kvóty a další opatření pro vyšší zastoupení žen v politice*. Praha: Fórum 50 %, 2015, s. 14.

dobrovolně politické strany zavádějí pro regulaci výběru svých kandidátů. Tyto neformální kvóty jsou považovány za nejefektivnější strategii genderové rovnosti.⁶¹

V současnosti v Poslanecké sněmovně zasedá 9 stran, z nichž využívá pouze ČSSD vnitrostranické kvóty a žipové sestavování kandidátní listiny, které spočívá ve střídání mužů a žen na listině, jak dokládá níže uvedená tabulka. Další sněmovní strana KSČM využívá při sestavování kandidátních listin závazné doporučení nominovat alespoň jednu ženu do třetího místa listiny, ale formálně kvóty zakotvené nemá.⁶²

Tabulka 4: Vnitrostranické mechanismy českých parlamentních stran

Strana	Kvóty v nominačním procesu
ANO	Ne
ČSSD	Ano
KSČM	Doporučení
Piráti	Ne
SPD	Ne
ODS	Ne
STAN	Ne
KDU-ČSL	Ne
TOP 09	Ne

Zdroj:⁶³

2.6 Pravolevá škála politického spektra

Pojmy „pravice“ a „levice“ jsou protikladné výrazy, které jsou používány ve všech aspektech života již po dvě století. V tak dynamickém prostředí, jako je politika, je těžké jasně vymezit význam pojmů. Právě proto tato část nastiňuje, s tím jsou pojmy jako „levice“ a „pravice“ spojovány. Obecně lze říct, že linie, která pravici a levici rozlišuje, je socioekonomické hledisko.

Levice bývá spojována s rovností šancí a se sociální ekonomikou státu. Dá se říct, že bez rovnosti pro levici neexistuje svoboda. Proto se levice snaží rovné šance zpřístupnit všem občanům. Dále se také levice soustředí na to, že by lidé právě v tomto zájmu rovnosti a solidarity měli odvádět vyšší daně, aby je stát mohl financovat a mohl se v případě potřeby postarat o každého. Často zmiňovanou charakteristikou levice je souhlas s přímými zásahy státu do ekonomiky a také omezování soukromého vlastnictví.

⁶¹ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*, s. 14–15.

⁶² KONRÁDOVÁ, Marcela a Karel SÁL. *Ženy v politickém stínu*. . 2020, s. 7.

⁶³ KONRÁDOVÁ, Marcela a Karel SÁL. *Ženy v politickém stínu*.

Naproti tomu pravice je spojována se svobodou a co nejmenšími státními zásahy do života jedinců. To znamená, že občan nemá být závislý na státu a musí se o sebe postarat především sám. Nízké zásahy státu pravice spojuje i s tržní ekonomikou, ve které by měly probíhat právě co nejnižší státní regulace, protože dle pravice je trh schopen se autoregulovat. Z hlediska ekonomického jsou s pravicí spojovány co nejnižší daně, dále také svoboda a podpora podnikání. Co se rovnosti týče, nesnaží se ji pravice nastolit skrze finanční podporu.⁶⁴

2.7 Konzervativní a liberální škála

Konzervatismus obecně je záležitostí, která vychází z různých názorů na svět a na společnost. Současně čerpá z historických precedentů, ale i osobních zkušeností. Největším pilířem, na kterém konzervatismus stojí, je důraz na tradice a rozvážnost ke změnám. To znamená zachování společenských i politických institucí a procesů jednání, neboť to, že fungují, tak dle konzervativců znamená, že jsou nastaveny dobře a že se osvědčily. Dalším pilířem je autorita, která je doplněna řádem a zákonem. Důležitost autority je z hlediska konzervatismu vnímána z důvodu, že pak může vést společnost a je to tedy i důvod, proč je uplatňována shora. Stejně tak autorita zde sehrává důležitou roli, neboť poskytuje orientaci a podporu pro jedince, kteří z důvodu nedostatečného vzdělání, výchovy nebo nedostatku zkušeností nejsou schopni sami jednat moudře ve svém zájmu. Dalším principem, o který se konzervatismus opírá, je myšlenka hierarchie, potřeby vrstev a tříd ve společnosti, neboť má-li z pohledu konzervatismu civilizovaná společnost prosperovat, je potřeba ji diverzifikovat. Hierarchie je z hlediska konzervatismu vnímána jako nevyhnutelný a přirozený jev, za to ale je i přijímána zásada, že bohatí a vysoce postavení členové společnosti mají pečovat o ty, kteří tak vysoce postavení nejsou. Konzervatismus vnímá člověka jako jedince, který touží po sounáležitosti společnosti a je tak jeho základní potřebou žít ve stabilní a spořádané společnosti, která bude stát na tradicích a autoritě. Co se ekonomické stránky u konzervatismu týče, ani zde konzervativci nejsou přívrženci rovnostářství, dle nich má pro každého cenu v tom, že díky němu není jedinec závislý na státu, ale současně se jedinec stává správcem toho, co zdědil po svých předcích a současně toho, co předá svým následovníkům.⁶⁵

---

⁶⁴ ELIÁŠOVÁ, Jana. *Protiklad levice a pravice jako určující konfliktní linie v moderní evropské politice*. 2012, Západočeská univerzita v Plzni, s. 42–43.

⁶⁵ DOČEKALOVÁ, Pavla, Kamil ŠVEC a Jaroslav DANĚŠ. *Úvod do politologie*. Praha: Grada, 2010, s. 189–193.

Myšlenky liberalismu se opírají zejména o svobodu, rovnost, toleranci, rozumnost a individualismus. Základním pilířem je důraz na svobodu. To znamená individuální svobodu utvářet libovolně svůj život. Liberalismus je rozhodně spojován s tolerancí, neboť liberalismus na člověka nahlíží jako na bytost, která je z podstaty rozumná a je vybavena základními morálními kvalitami a je svobodná. Liberalismus klade velký důraz na svobodnou individualitu jedince oproti jakékoli skupině, považuje každého člověka za jedinečného a výjimečného. Dalším výrazným pojmem spjatým s liberalismem, je rovnost, a to v tom smyslu, že lidé jsou si rovni, co se týče své morální hodnoty. To se následně odráží v rovnosti práv, v rovnosti politické a v rovnosti příležitostí. Nejedná se však o absolutní rovnost ve všech směrech, zejména na sociální oblast, neboť je zde opět kladen důraz na rozum, svobodu a individualitu člověka, a tedy nelze předpokládat, že se všichni jedinci chtějí seberealizovat, rozvíjet svůj talent a že jsou všichni stejně ochotní usilovně pracovat.

⁶⁶ Z hlediska ekonomického hlediska se jedná zejména o požadavek, aby byly odstraněny veškeré překážky pro ekonomickou činnost jednotlivců uvnitř státu i na mezinárodní úrovni.

⁶⁷

Konzervatismus i liberalismus jsou ve své podstatě složitější a existuje řada pohledů na oba směry, stejně tak řada směrů a pojetí, které z nich vycházejí. Toto je pouze úvod do konzervatismu a liberalismu a základní nástin těchto směrů.

3 Praktická část

Praktická část analyzuje současnou situaci zastoupení žen v Poslanecké sněmovně, a to i ve spojitosti se stranami, za které kandidovaly nebo byly zvoleny. a současně zkoumá pohled na tuto problematiku prvovoliči do PSP ČR v období 2006-2017. Dále v krátkosti upřesňuje účast žen ve vládách v tomto období. Současně praktická část pojednává o nahlížení na danou problematiku žen v politice mladými lidmi, konkrétně prvovoliči do PSP ČR v těchto letech. Pro tuto část bylo realizováno dotazníkové šetření, které zkoumá vnímání žen v politice prvovoliči, a jehož výsledky jsou v této části analyzovány a prezentovány. Současně je zde nastíněn vliv socioekonomických faktorů na toto vnímání. Dále také zkoumá povědomí mladých lidí o politických a jejich politickou gramotnost.

---

⁶⁶ Ibid., s. 169–170.

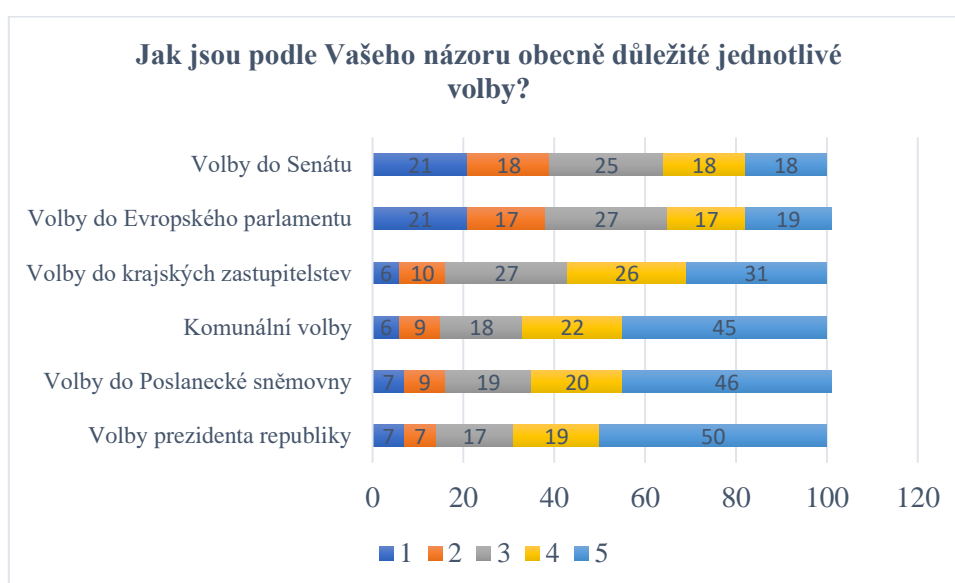
⁶⁷ NOVÁK, Miroslav. *Úvod do studia politiky*. Sociologické nakladatelství (SLON), 2019, s. 107.

3.1 Účast ve volbách do PSP ČR

Z průzkumu, který v roce 2020 dělala organizace STEM (Obrázek 2), vyplynulo, že lidé obecně považují za nejdůležitější volbu prezidenta. S menším odstupem se na druhém místě umístily volby do Parlamentu a poté volby do obecních zastupitelstev. Následují s větším odstupem krajské volby. Jaké nejméně důležité lidé zhodnotili volby do Senátu a Evropského parlamentu. Bod 1 znamená, že jsou velmi málo důležité a naopak 5 bodů značí velkou důležitost voleb.⁶⁸

Obrázek 2: Důležitost jednotlivých voleb z výzkumu STEM

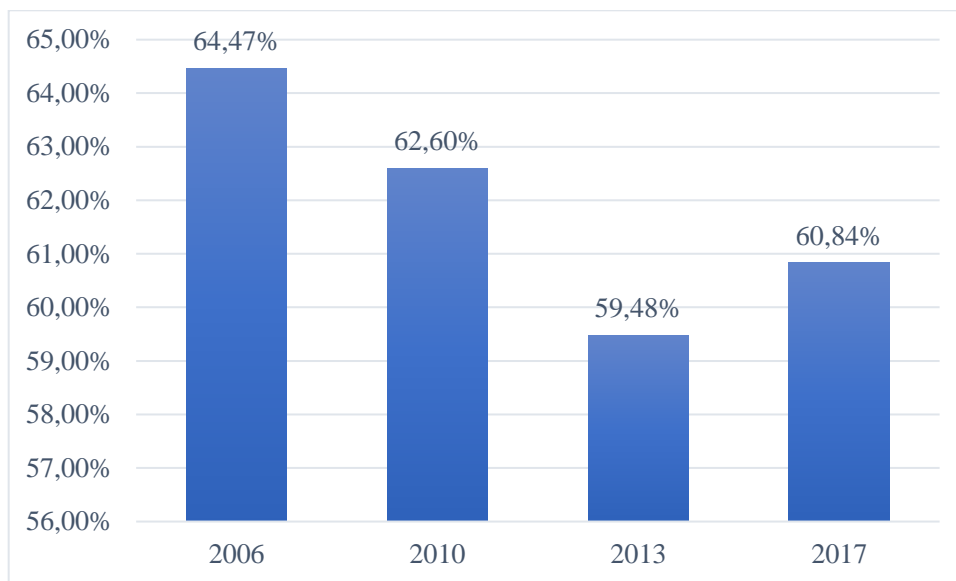
Zdroj:⁶⁹

Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny krouží kolem 60 %, jak ukazuje Obrázek 3. V rámci sledovaných období byla největší účast v roce 2006 (64,47 %) a nejmenší v roce 2013 (59,48 %).

⁶⁸ Význam voleb podle veřejného mínění roste, krajské i senátní volby však patří i nadále k méně důležitým | Stem.cz. In: [cit. 28.02.2021]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/vyznam-voleb-podle-verejneho-mineni-roste-krajske-i-senatni-volby-vsak-patri-i-nadale-k-mene-dulezitym/>

⁶⁹ Ibid.

Obrázek 3: Volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny 2006-2017

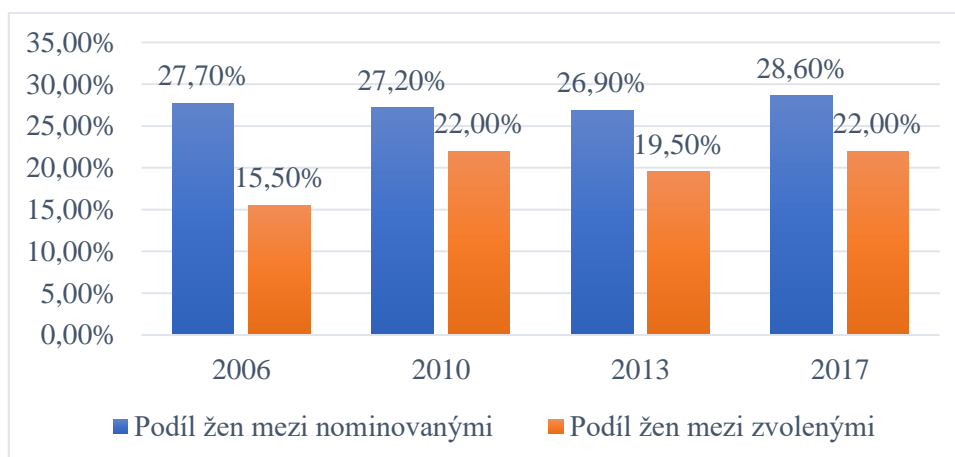

Zdroj: ⁷⁰

3.2 Ženy v poslanecké sněmovně v období 2006-2017

Jak dokládá Obrázek 4, tak roce 2006 byly v Poslanecké sněmovně ženy zastoupeny 15,50 %, což je nejnižší podíl z těchto čtyř období. Volby v roce 2010 tento procentuální podíl navýšily o 7 p.b. V roce 2013 to byly ženy v PSP zastoupeny necelými 20 %, konkrétně 19,50 %. V současnosti jsou ženy v poslanecké Sněmovně zastoupeny 22 %, což je stejně jako v roce 2010 a je to také nejvíc v průběhu posledních 4 funkčních období. Co se kandidatur týče, tak podíl žen na listinách nepřesáhl 30 %.

Obrázek 4: Ženy v Poslanecké sněmovně

Zdroj: ⁷¹ ⁷²

⁷⁰ Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ.

⁷¹ Fórum 50 %.

⁷² Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ.

3.2.1 Ženy na kandidátních listinách

Ženskou reprezentaci v politice ovlivňují i tzv. institucionální bariéry, mezi které se mimo jiné řadí proces umístování žen na kandidátní listiny. Ženská reprezentace ve stranách, které v období 2006-2017 úspěšně kandidovaly a zaujmuly křesla v Poslanecké sněmovně, ukazuje níže uvedená tabulka.

Problematika obsazování volitelných pozic ženami je viditelná zejména na roce 2017, kdy za ČSSD kandidovalo celkem 44,61 % žen, nicméně zvolených bylo pouze 13,33 %, což naznačuje, že ženy v předních volitelných pozicích příliš obsazeny nebyly, respektive na prvních 3 místech ze všech krajů, tj. 42 osob, bylo obsazeno pouze 9 žen.⁷³

Na základě níže uvedené tabulky lze pozorovat, že největší podíl kandidujících žen v roce 2006 měla Strana zelených a to 33,82 %, v roce 2010 to byla KSČM s 30,12 %, v roce 2013 opět KSČM s 27,99 % a v roce 2017 již zmíněná ČSSD s 44,61 %. Naopak nejmenší podíl v roce 2006 měla KDU-ČSL s 19,38 %, v roce 2010 tuto příčku zaujmula ODS s 19,88 %, v roce 2013 TOP 09 s 18,37 % a v roce 2017 opět TOP 09 s 19,53 %. V Tabulce 5 jsou červeně vyznačené nejnižší hodnoty podílu žen mezi kandidujícími v daném roce, naopak zeleně nejvyšší hodnoty.

---

⁷³ Ibid.

Tabulka 5: Kandidující a zvolené ženy za strany do PSP 2006-2017

Strana	Ukazatel	2006	2010	2013	2017
ODS	kandidující	24,27 %	19,88 %	23,62 %	22,74 %
	zvolené	11,11 %	16,98 %	18,75 %	20,00 %
ČSSD	kandidující	23,17 %	25,29 %	24,49 %	44,61 %
	zvolené	12,16 %	8,93 %	12,00 %	13,33 %
SZ	kandidující	33,82 %	X	X	X
	zvolené	50,00 %			
KSČM	kandidující	26,53 %	30,12 %	27,99 %	28,57 %
	zvolené	30,77 %	42,31 %	33,33 %	20,00 %
KDU-ČSL	kandidující	19,83 %	X	21,87 %	24,63 %
	zvolené	15,38 %		0,00 %	10,00 %
VV	kandidující	X	27,30 %	X	X
	zvolené		33,33 %		
TOP 09	kandidující	X	24,27 %	18,37 %	19,53 %
	zvolené		26,83 %	26,92 %	28,57 %
Úsvit	kandidující	X	X	22,51 %	X
	zvolené			14,29 %	
ANO	kandidující	X	X	20,82 %	23,91 %
	Zvolené			21,28 %	25,64 %
STAN	kandidující	X	X	X	22,85 %
	zvolené				33,33 %
Piráti	kandidující	X	X	X	21,30 %
	zvolené				13,64 %
SPD	kandidující	X	X	X	28,57 %
	zvolené				27,27 %

Zdroj: ⁷⁴

3.2.2 Ženy zvolené do Poslanecké sněmovny

Níže uvedené tabulky (Tabulka 6 a Tabulka 7) ukazují, že největší podíl na zvolených žen v roce 2006 měla z tehdejších zvolených stran do Poslanecké sněmovny Strana Zelených, tento podíl byl 50,00 %, což byly 3 ženy z celkových 6 mandátů, které strana získala. Naproti tomu měla nejmenší podíl zvolených žen ODS a to 11,11 %, což bylo 9 žen z celkových 81 mandátů. Stejný počet žen byl zvolen pod vlajkou ČSSD, a to z celkových 74 mandátů čili podíl zvolených žen byl 12,16 %. V dalších volbách v roce 2010 vyslala do sněmovny nejvíce žen KSČM, za niž bylo zvoleno 11 žen z celkových 26 mandátů, to činilo 42,31 %. Z celkových 41 křesel vyslala stejný počet i TOP 09, ženy ze zvolených mandátů představovaly 26,83 %. Nejméně se jich však tentokrát dostalo z řad

⁷⁴ Ibid.

ČSSD, a to z celkového počtu 56 mandátů připadlo pouze 5 ženám, jejich podíl tedy tvořil 8,93 % ze zvolených poslanců a poslankyň za stranu. Vrchní příčku co do počtu zvolených žen v roce 2013 obsadila s 11 ženami KSČM, jejíž podíl zvolených žen byl nejvyšší těchto voleb a to 33,33 %. Naopak nejnižší příčku tyto volby obsadila KDU-ČSL, která získala celkově 14 mandátů, ale ani jeden nebyl obsazen ženou. V posledních volbách v roce 2017 bylo zvoleno nejvíce žen za ANO, což je 20 žen ze 78 mandátů a tedy 25,64 %, což ale nepředstavuje nejvyšší podíl žen mezi svými zvolenými zástupci tohoto období. Ten má STAN se svými 33,33 %, což jsou 2 ženy ze 6 obsazených křesel. Nejméně žen obsadilo sněmovní křesla pod záštitou KDU-ČSL s 1 ženou mezi svými 10 obsazenými mandáty, podílově tedy 10,00 %. Celkově po volbách v roce 2017 zasedlo 44 poslankyň.

Tabulka 6: Ženy za strany v Poslanecké sněmovně (počty)

Strana	Ukazatel	2006	2010	2013	2017
ODS	Mandáty celkem	81	53	16	25
	Ženy	9	9	3	5
ČSSD	Mandáty celkem	74	56	50	15
	Ženy	9	5	6	2
SZ	Mandáty celkem	6	X	X	X
	Ženy	3			
KSČM	Mandáty celkem	26	26	33	15
	Ženy	8	11	11	3
KDU-ČSL	Mandáty celkem	13	X	14	10
	Ženy	2		0	1
VV	Mandáty celkem	X	24	X	X
	Ženy		8		
TOP 09	Mandáty celkem	X	41	26	7
	Ženy		11	7	2
Úsvit	Mandáty celkem	X	X	14	X
	Ženy			2	
ANO	Mandáty celkem	X	X	47	78
	Ženy			10	20
STAN	Mandáty celkem	X	X	X	6
	Ženy				2
Piráti	Mandáty celkem	X	X	X	22
	Ženy				3
SPD	Mandáty celkem	X	X	X	22
	Ženy				6

Zdroj: ⁷⁵

⁷⁵ Fórum 50 %.

Tabulka 7: Podíl zvolených žen v rámci zvolených stran

Strana	2006	2010	2013	2017
ODS	11,11 %	16,98 %	18,75 %	20,00 %
ČSSD	12,16 %	8,93 %	12,00 %	13,33 %
SZ	50,00 %	X	X	X
KSČM	30,77 %	42,31 %	33,33 %	20,00 %
KDU-ČSL	15,38 %	X	0,00 %	10,00 %
VV	X	33,33 %	X	X
TOP 09	X	26,83 %	26,92 %	28,57 %
Úsvit	X	X	14,29 %	
ANO	X	X	21,28 %	25,64 %
STAN	X	X	X	33,33 %
Piráti	X	X	X	13,64 %
SPD	X	X	X	27,27 %

Zdroj: ⁷⁶

3.2.3 Ženy ve vládách v letech 2006-2021

Do první vlády Mirka Topolánka v letech 2006-2007 byla jmenovány dvě nestraničky za ODS, Milena Vicenová, která se věnovala resortu zemědělství a Miroslava Kopicová jako ministryně školství, mládeže a tělovýchovy. Ve druhé Topolánkově vládě působila za ODS Dana Filipiová jako ministryně zdravotnictví, ta ale v úřadu působila jen dva měsíce. Za KDU-ČSL byla nominována Vlasta Parkanová na post ministryně obrany a Helena Třeštíková na post ministryně kultury, která ve funkci setrvala jen 17 dní. Dále v Topolánkově koaliční vládě působily dvě ministryně, které zastupovaly Stranu zelených – Dana Kuchtová coby ministryně školství, mládeže a tělovýchovy a ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny Džamila Stehlíková.

V úřednické vládě Jana Fischera 2009-2010 působily celkem 4 ženy, z toho 3 ženy byly po ministryněmi po celou dobu funkčního období. V čele resortu zdravotnictví byla Dana Jurásková, post ministryně spravedlnosti obsadila Daniela Kovářová a Miroslava Kopicová byla znovu jmenována jako ministryně školství, mládeže a tělovýchovy. Dále byla na post ministryně životního prostředí jmenována Rút Bízková, a to po necelém roce od sestavení vlády. Všechny ženy byly nestraničky nominovány za ODS.

Následující vláda Petra Nečase po volbách v roce 2010 a působící v letech 2010-2013 byla původně jmenována jako čistě mužská, nicméně v průběhu jejího funkčního

⁷⁶ Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ.

období se ve vládě vystřídal rekordních 29 členů a členek, ve kterých byly i 3 ženy. První byla po necelém roce od sestavení vlády Karolína Peake, která obsadila pozici předsedkyně Legislativní rady vlády a současně se z ní stala místopředsedkyně vlády. Také ke konci roku 2012 působila v čele resortu obrany, ale pouhých osm dní. Dále přišly dvě ženy, které své předchůdce vystřídalaly kvůli politickým skandálům. Ministryní kultury se stala Alena Hanáková z TOP09 a ministryní práce a sociálních věcí byla Ludmila Müllerová. Tou byla Marie Benešová, toho času jako ministryně spravedlnosti, později jako ministryně spravedlnosti v demisi

V Rusnokově úřednické vládě 2013-2014 působila jediná žena. Tou byla tehdejší ministryně spravedlnosti Marie Benešová, která byla v letech 1999-2005 nejvyšší státní zástupkyně.⁷⁷

Sobotkova vláda byla celkově obsazena 5 ženami. Ministryní spravedlností byla Helena Válková za ANO 2011, která ve své funkci pouze rok a měsíc, post ministryně práce a sociálních věcí obsadila Michaela Marksová za ČSSD, po roce fungování svého mužského kolegu vystřídalala Kateřina Valachová za ČSSD na postu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy a setrvala v něm dva roky a šestnáct dní. O post ministryně pro místní rozvoj se podělily kolegyně za ANO 2011 - Karla Šlechtová a Věta Jourová, nejdříve jej obsadila Věta Jourová a fungovala v něm necelých 9 měsíců a následně byla vystřídána Karlou Šlechtovou.

V první vládě Andreje Babiše v letech 2017-2018 působily celkem 4 ženy – Karla Šlechtová jako ministryně obrany, Alena Schillerová jako ministryně financí, Jaroslava Němcová coby ministryně práce a sociálních věcí a Klára Dostálová jakožto ministryně pro místní rozvoj. Ve druhé vládě Babiše 2018-dosud setrvala na svém postu Alena Schillerová, která v roce 2019 také stala místopředsedkyní vlády. Ve své funkci také pokračuje Klára Dostálová. Na post ministryně spravedlnosti se vrátila Marie Benešová, která vystřídalala po necelém měsíci ve funkci Taťanu Malou, po necelém měsíci ve funkci vystřídalala svého mužského kolegu Jana Maláčová na postu ministryně práce a sociálních věcí. Poslední žena v této vládě byla Marta Nováková, která působila v čele resortu průmyslu a obchodu necelý rok a následně byla vystřídána.^{78 79}

---

⁷⁷ ŠPRINCOVÁ, Veronika a Marcela ADAMUSOVÁ. *Politická angažovanost žen v České republice: Přehledová studie (1993-2013)*, s. 31–32.

⁷⁸ Přehled vlád ČR | Vláda ČR. In: [cit. 01.02.2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/>

⁷⁹ *Fórum* 50 %.

3.3 Dotazníkové šetření – Ženy v politice očima prvovoličů do PSP v období 2006-2017

Dotazník byl rozdělen do 4 částí, ale některým respondentům byly zpřístupněny pouze 3 části – to se odvíjelo od toho, zda respondent chodí k volbám. První část se věnuje informacím o respondentovi, následně druhá část je zaměřena na jeho vztah k volbám, třetí část se soustředí na vnímání žen v politice a čtvrtá část slouží především jako kontrolní. Celkem bylo respondentům položeno 31 otázek. Dotazník byl distribuován prostřednictvím internetu a bylo v něm získáno celkem 199 odpovědí z celé České republiky.

3.3.1 První část – informace o respondentech

1. Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk?

2. Identifikujete se jako:

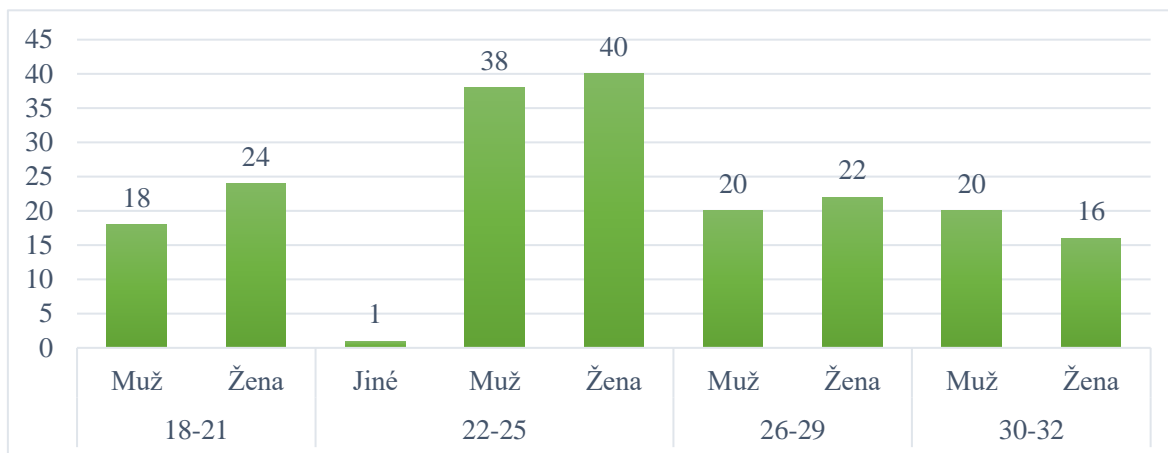
Průzkumu se zúčastnilo celkem 102 žen a 96 mužů. Současně se ho také zúčastnila 1 osoba, která se neidentifikovala jako muž ani jako žena. Věkově se na průzkumu podílely všechny kategorie, které jsou rozděleny do skupin:

- 18-21
- 22-25
- 26-29
- 30-32

Nejpočetnější skupinu tvoří respondenti mezi 22-25 lety, do které se zařadilo 40 žen, 38 mužů a 1 osoba, která v dotazníku zvolila možnost *Jiné*. Tato skupina tvoří celkem 39,70 % respondentů. Do skupiny 18-24 let se zařadilo 18 mužů a 24 žen, a tvoří 21,11 % respondentů. Stejně procentuálně zastoupena je skupina 26-29 let, ve které je 20 mužů a 22 žen. Nejméně zastoupenou skupinou jsou lidé ve věku 30-32 let a to 18,09 %, ve které je 20 mužů a 16 žen (Obrázek 5).

Obrázek 5: Věk a identifikace respondentů

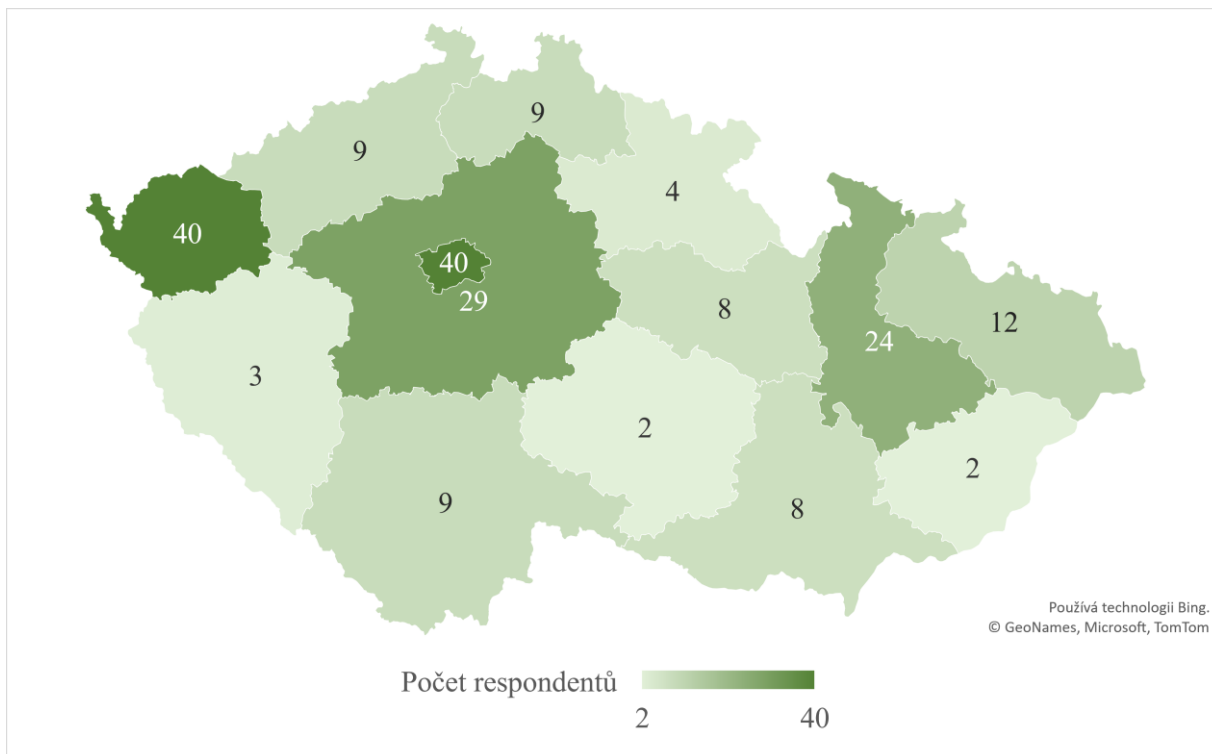

Zdroj: Vlastní dotazník

3. V jakém kraji máte trvalý pobyt?

Šetření se zúčastnili respondenti z celé České republiky. Na základě trvalého bydliště bylo zjištěno, že se šetření zúčastnilo nejvíce lidí z Karlovarského kraje a Prahy, dále se jich také zúčastnilo v hojném počtu z Olomouckého a Středočeského kraje. Níže uvedený Obrázek 6 ukazuje rozložení respondentů.

Obrázek 6: Rozložení respondentů

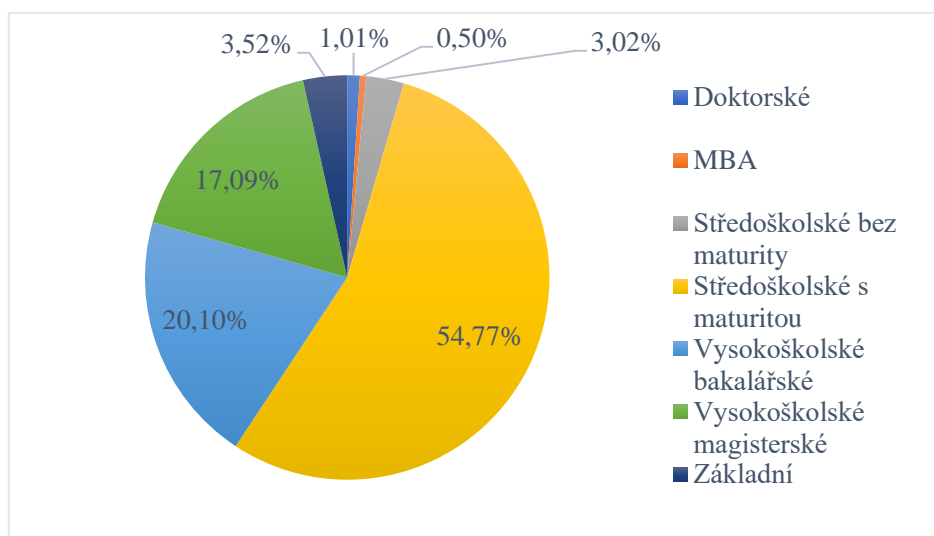

Zdroj: Vlastní dotazník

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Více než polovinu respondentů, tj. 54,77 %, tvoří lidé se středoškolským vzděláním, dále 20,10 % s vysokoškolským bakalářským vzděláním, 17,09 % se vzděláním magisterským vysokoškolským. Méně zastoupenými skupinami respondentů jsou lidé se vzděláním doktorským, MBA, středoškolským bez maturity či základním. Toto dokládá Obrázek 7.

Obrázek 7: Dosažené vzdělání respondentů

Zdroj: Vlastní dotazník

5. Čemu se v současnosti věnujete?

Část průzkumu zaměřena na respondenty ukázala, že více jak polovina respondentů, tj. celkem 56,78 %, aktuálně studuje včetně těch, kteří u studia pracují nebo dělají jiné aktivity. Pouze práci se věnuje 39,2 % ze všech respondentů, zbytek uvádí, že je na mateřské nebo rodičovské dovolené, v domácnosti, cestuje nebo případně hraje basketball.

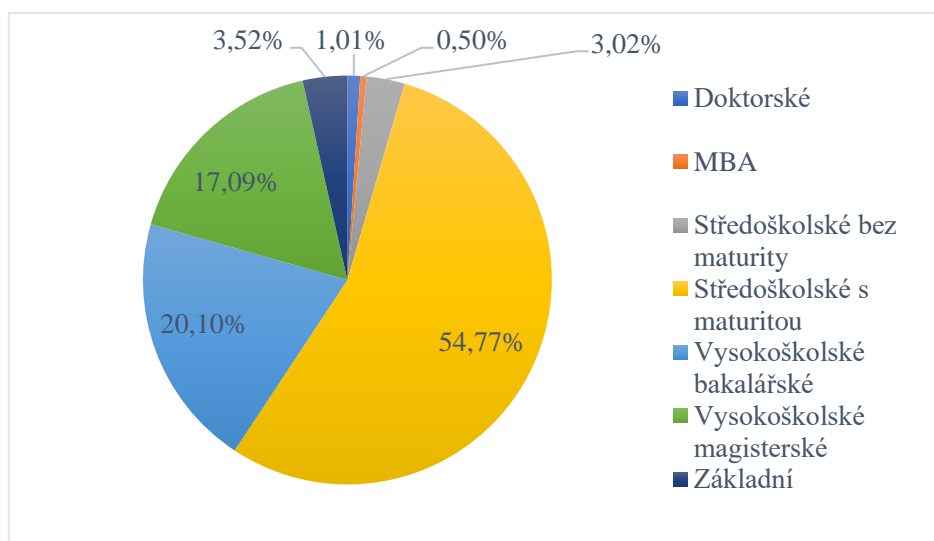
V souvislosti se vzděláním respondentů vyplynulo, že 70,64 % respondentů, kteří dosáhli středoškolského vzdělání s maturitou se v současnosti věnuje dalšímu studiu včetně těch, kteří u studia pracují. Pouze práci se věnuje 27,52 % respondentů se středoškolským vzděláním. Zbytek respondentů této skupiny se dle odpovědí věnuje mateřské dovolené, případně hraní basketballe. Z těch, kteří dosáhli bakalářského vzdělání se dalšímu studiu věnuje 65,0 % včetně těch, kteří u studia pracují, 32,50 % se věnuje pouze práci a zbytek cestuje. Valná většina respondentů, tj. 73,53 %, kteří dosáhli magisterského vzdělání, již pouze pracuje. Studiu se věnuje 17,65 % respondentů z této skupiny včetně těch, kteří u studia pracují. Zbylých 8,82 % je na mateřské či rodičovské dovolené nebo cestuje. Respondenti, kteří dosáhli vzdělání základního či středoškolského bez maturity uváděli, že

pracují, studují nebo jsou v domácnosti. Respondenti, kteří dosáhli MBA či doktorského vzdělání uvádějí, že pracují nebo jsou na rodičovské dovolené.

6. Bydlím:

Nejvíce respondentů bydlí s partnerkou či partnerem, dále také s rodinou, tj. s dětmi, manželem, rodiči (Obrázek 8).

Obrázek 8: Bydlení respondentů

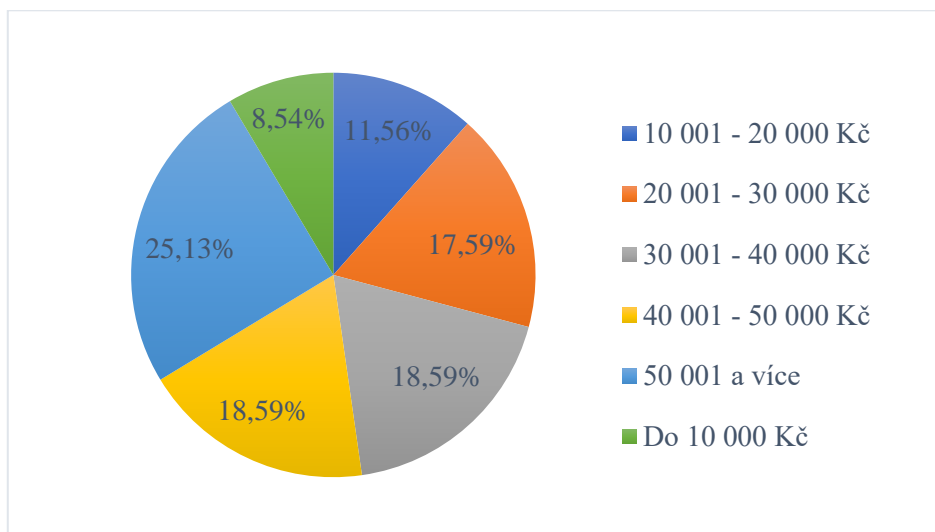

Zdroj: Vlastní dotazník

7. Která z níže uvedených kategorií zahrnuje čistý měsíční příjem Vaší domácnosti?

Další zjišťovanou informací v první části byla ekonomická situace respondentů prostřednictvím příjmu domácnosti jejich domácnosti, jak dokládá Obrázek 9. Zde tvořily nejširší skupinu, tj. 25,13 %, domácnosti s příjmem vyšším jak 50 001 Kč. Naopak nejméně početnou skupinu tvoří respondenti, jejichž příjem domácnosti je menší než 10 000 Kč.

Obrázek 9: Příjem domácností respondentů

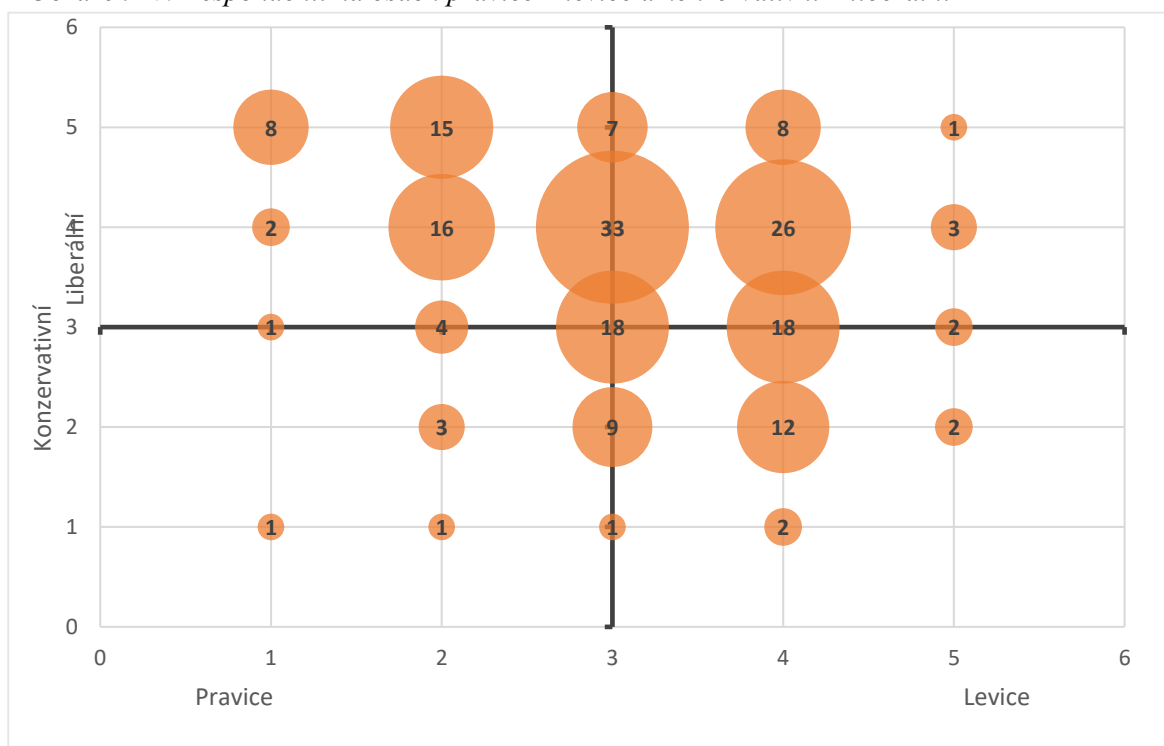
Zdroj: Vlastní dotazník

8. Kam byste se sám/sama na ose levice – pravice zařadil/a?

9. Kam byste se na ose konzervativní – liberální sám/sama zařadila?

Prvooliči byli taktéž dotázáni, kam by se sami umístili na osách 1-5, kdy v jednom případě se jednalo o osu levice (1) – pravice (5) a v druhém případě o osu konzervativní (1) – liberální (5). Převážná část respondentů se umístila v liberálnější polovině, nejvíce ve středu osy X (pravice – levice), a v bodě 4 z 5 na ose Y (konzervativní – liberální), tedy spíše liberální.

Obrázek 10: Respondenti na osách pravice – levice a konzervativní – liberální

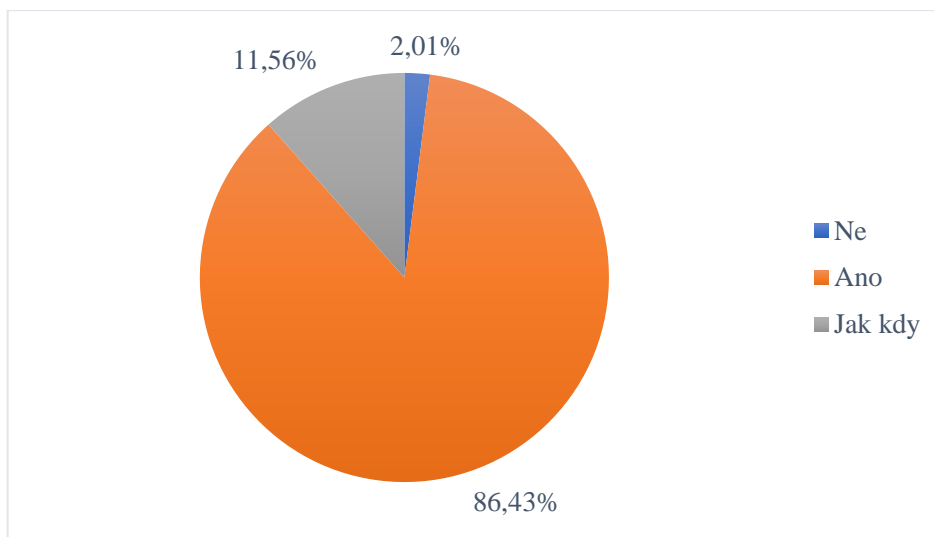

Zdroj: Vlastní dotazník

10. Účastníte se voleb?

Poslední zkoumanou otázkou v první části byla účast respondentů ve volbách. Drtivá většina, 86,43 %, se voleb účastní, 11,56 % k volbám dochází nepravidelně a 2,01 % se voleb neúčastní.

Obrázek 11: Účast respondentů ve volbách

Zdroj: Vlastní dotazník

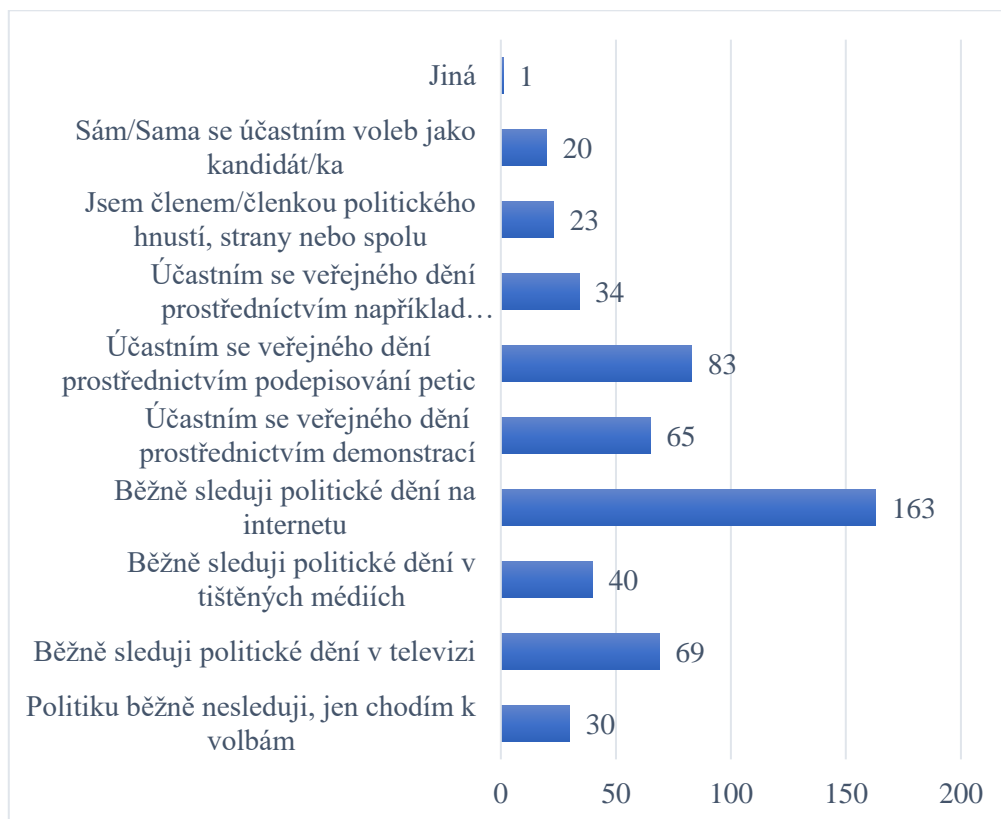
3.3.2 Druhá část – respondentův vztah k volbám

Druhá část měla za úkol zjistit respondentův vztah k volbám prostřednictvím preferenčních otázek a jeho účasti jakožto prvovoliče ve volbách do PSP ČR. Tato část byla zpřístupněna pouze těm respondentům, kteří v předchozí části v otázce, zda chodí k volbám uvedli, že se voleb účastní nebo se účastní nepravidelně.

11. Do jaké míry se zajímáte o politiku?

První otázka této části byla zaměřena na to, do jaké míry se respondenti zajímají o politiku (Obrázek 12). Nejvíce, tj. 163, což je 83,6 % politiku sleduje běžně na internetu. Mezi dotázanými prvovoliči je i 10,3 % těch, kteří se voleb účastní jako kandidáti nebo kandidátky.

Obrázek 12: Míra zájmu o politiku

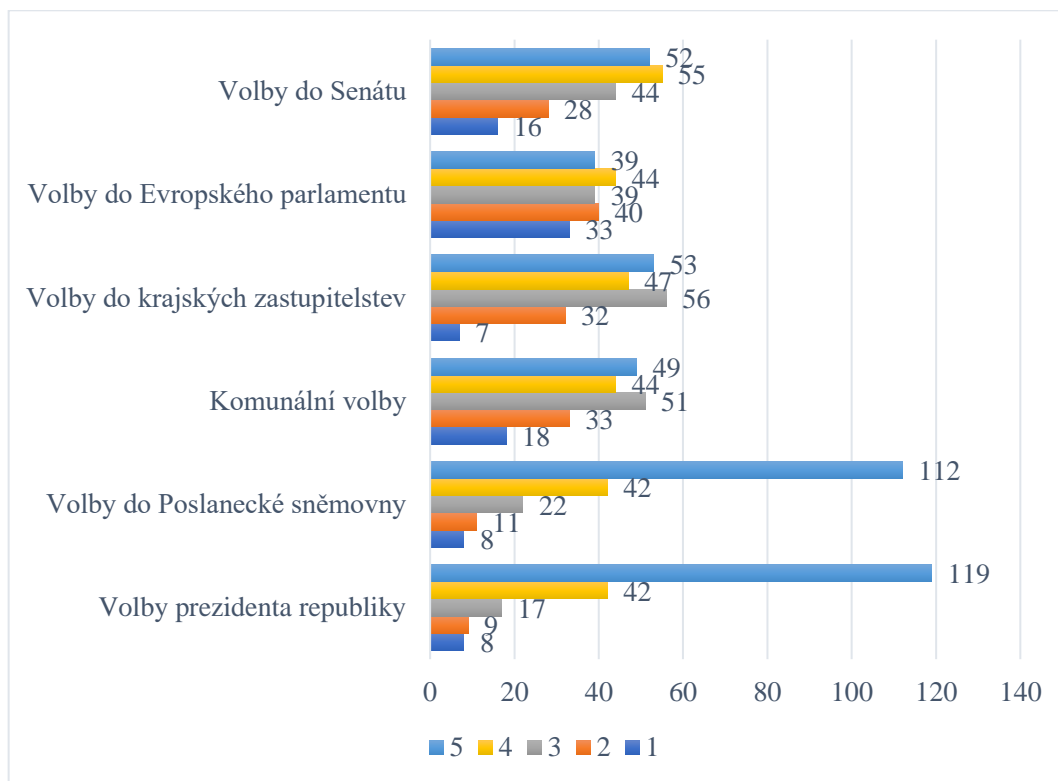

Zdroj: Vlastní dotazník

12. Jak velkou pozornost věnujete níže uvedeným volbám (1 vůbec, 5 největší)

Respondenti byli dotázáni, jakou pozornost věnují jednotlivým volbám. Výzkum dokládá (Obrázek 13), že nejvíce prvovoličů věnuje největší pozornost jednoznačně prezidentským volbám, na druhém místě se umístily právě zkoumané volby do PSP ČR. Naopak nejmenší pozornost zvolilo nejvíce respondentů v případě voleb do Evropského parlamentu.

Obrázek 13: Pozornost jednotlivým volbám

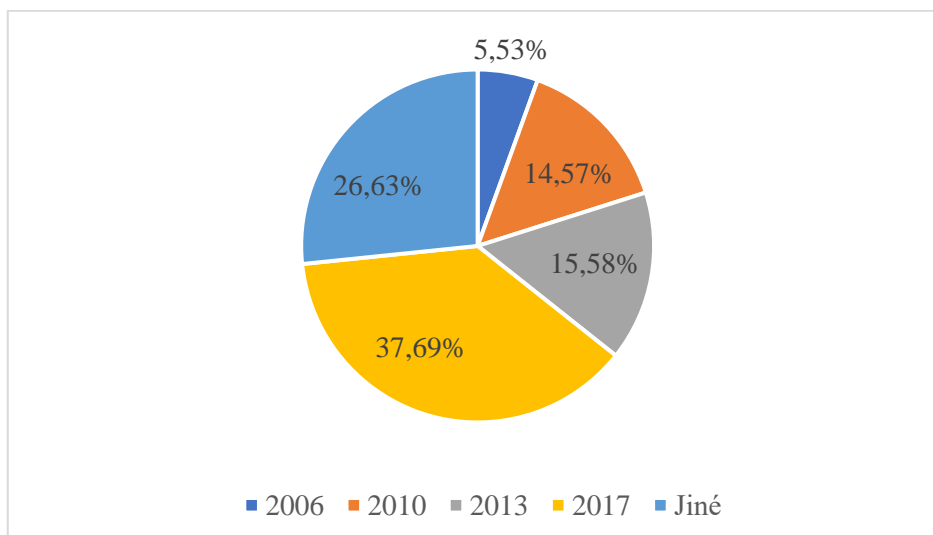

Zdroj: Vlastní dotazník

13. Ve kterém roce jste se účastnil/a voleb do Poslanecké sněmovny poprvé?

Nejvíce prvovoličů do Poslanecké sněmovny tvoří respondenti, kteří volili poprvé do PSP v roce 2017, tj. 37,69 %. Rok 2013 je prvovoliči zastoupen 15,58 %, dále rok 2010 14,57 % a rok 2006 5,53 %. Zbylí respondenti, tj. 26,63 %, se neúčastnili, nepamatuje si to, volili jindy nebo na otázku vůbec neodpověděli. Toto je zobrazeno v Obrázku 14.

Obrázek 14: První účast ve volbách do PSP

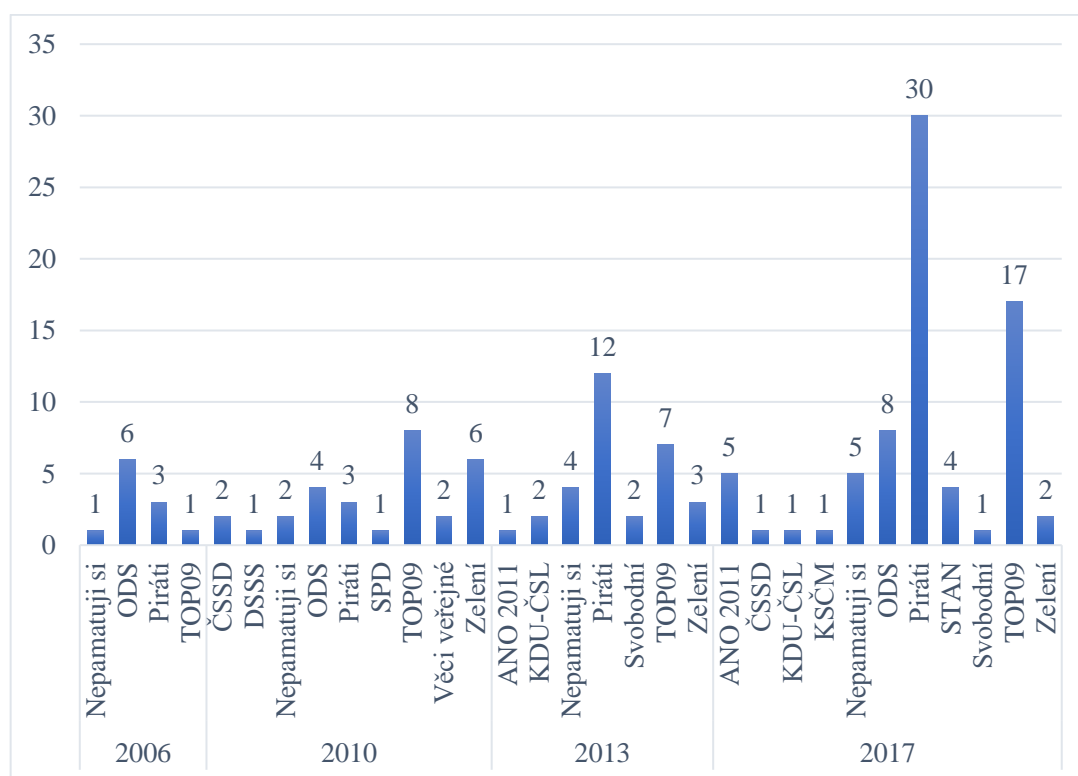

Zdroj: Vlastní dotazník

14. Koho z níže uvedených jste pravděpodobně ve svých prvních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR volil/a?

Následující výčet se týká těch, kteří si pamatovali, koho ve svých prvních volbách pravděpodobně volili. Obrázek 15 ukazuje, že nejvíce respondentů volilo v roce 2006 ODS, v roce 2010 nejvíce prvovoličů svěřilo své hlasy TOP09 a v následujících volbách v roce 2013 nejvíce respondentů volilo Piráty. V roce 2017 nejvíce respondentů taktéž uvedlo, že volilo Piráty.

Obrázek 15: Volená strana

Zdroj: Vlastní dotazník

Současně průzkum dokládá (Tabulka 8), že nejvíce levicově orientovaných prvovoličů, kteří si pamatují, koho volili, naprosto jednoznačně preferovalo v prvních volbách Piráty. Ti si získali u levicově smýšlejících prvovoličů 40,91 %. S větší mezerou následuje Strana Zelených, kterou ve svých prvních volbách podpořilo 18,18 % levicově založených respondentů. Dále také 13,64 % zvolilo TOP09, a více jak 5% podporu si získala KSČM a to 6,82 %.

Tabulka 8: Procentuální zastoupení volených stran u levicově orientovaných respondentů

ANO 2011	ČSSD	KSČM	ODS	Piráti	STAN	Svobodní	TOP09	Unie svobody	Věci veřejné	Zelení
2,27 %	2,27 %	6,82 %	4,55 %	40,91 %	4,55 %	2,27 %	13,64 %	2,27 %	2,27 %	18,18 %

Zdroj: Vlastní dotazník

Naopak největší podporu, jak ukazuje Tabulka 9, si u pravicově orientovaných respondentů, kteří si pamatovali, koho ve svých prvních volbách volili, našla TOP09, která získala 28,36 % pravicově zaměřených respondentů. Ve svých prvních volbách dále také volili zejména ODS (26,87 %). Řada respondentů hlásících se k pravici volila také Piráty (19,40 %). Poslední stranou, která si získala více jak 5 % pravicových respondentů, byla STAN (7,46 %).

Tabulka 9: Procentuální zastoupení volených stran u pravicově orientovaných respondentů

ANO 2011	DSSS	KDU-ČSL	ODS	Piráti	SPD	STAN	Svobodní	TOP09	Zelení
4,48 %	1,49 %	4,48 %	26,87 %	19,40 %	1,49 %	7,46 %	2,99 %	28,36 %	2,99 %

Zdroj: Vlastní dotazník

Středově zaměření respondenti většinou (51,85 %) ve svých volbách preferovali Piráty. Toto ukazuje Tabulka 10. Dále 18,52 % středových prvovoličů v prvních volbách dali hlas TOP09. Ke středu se také hasí lidé, kteří volili ANO, konkrétně 11,11 % středově zaměřených prvovoličů. Vyšší jak 5% podporu u středově orientovaných prvovoličů si také získala Strana Zelených (5,56 %) a ODS (5,56 %).

Tabulka 10: Procentuální zastoupení volených stran u středově orientovaných respondentů

ANO 2011	ČSSD	KDU-ČSL	ODS	Piráti	TOP09	Věci veřejné	Zelení
11,11 %	3,70 %	1,85 %	5,56 %	51,85 %	18,52 %	1,85 %	5,56 %

Zdroj vlastní dotazník

Níže uvedená Tabulka 11 naznačuje vztah mezi tím, koho ve svých prvních volbách volili a tím, kam se na pravolevé škále řadí. Některé strany, jako například Unie svobody, DSSS, SPD nebo KSČM jsou zastoupeny minimem respondentů, proto je potřeba tyto výsledky brát s rezervou, neb nejsou uplatněné na řádném vzorku. Nejvíce respondentů volilo ve svých prvních volbách do PSP Piráty (35,67 %). Nejvíce prvovoličů Pirátů se umístilo do středu pravolevé škály, tj. 36,53 %. Levicově smýšlející prvovoliči Pirátů tvoří 30,5 % a pravicově smýšlející voliči Pirátů tvoří 22,03 %. Dále nejvíce zastoupena strana je TOP09 (20,96 %), kde se více jak polovina (54,29 %) umístila do pravice, 28,57 % do středu a 17,14 % se našlo v levici. Třetí nejvíce volená strana v prvních volbách mezi respondenty je ODS (13,78 %), ve které se značná většina (78,27 % umístila do pravé části osy, 13,04 % do středu a 8,70 % do levé části osy. Více jak 5 % byla mezi respondenty i Strana Zelených

(7,78 %) a ANO 2011 (5,99 %). Prvovoliči Strany zelených se rozdělili mezi střed (50,0 %) a levici (50,0 %). Naproti tomu prvovoliči ANO 2011 se nejvíce (60,0 %) umístili do středu, dále do pravé části osy (30,0 %) a i do levé části osy (10,0 %).

Tabulka 11: Procentuální zastoupení levicově, pravicově a středově orientovaných prvovoličů konkrétních stran

Orientace	ANO 2011	ČSSD	DSSS	KDU-ČSL	KSČM	ODS	Piráti	SPD	STAN	Svobodní	TOP09	Unie svobody	Věci veřejné	Zelení
Levice	10,0 %	33,33 %	0,00 %	0,00 %	100,0 %	8,70 %	30,5 %	0,00 %	28,57 %	33,33 %	17,14 %	100,0 %	50,0 %	61,54 %
Střed	60,0 %	66,67 %	0,00 %	25,00 %	0,00 %	13,04 %	47,46 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	28,57 %	0,00 %	50,0 %	23,08 %
Pravice	30,0 %	0,00 %	100,0 %	75,00 %	0,00 %	78,27 %	22,03 %	100,0 %	71,43 %	66,67 %	54,29 %	0,00 %	0,00 %	15,38 %

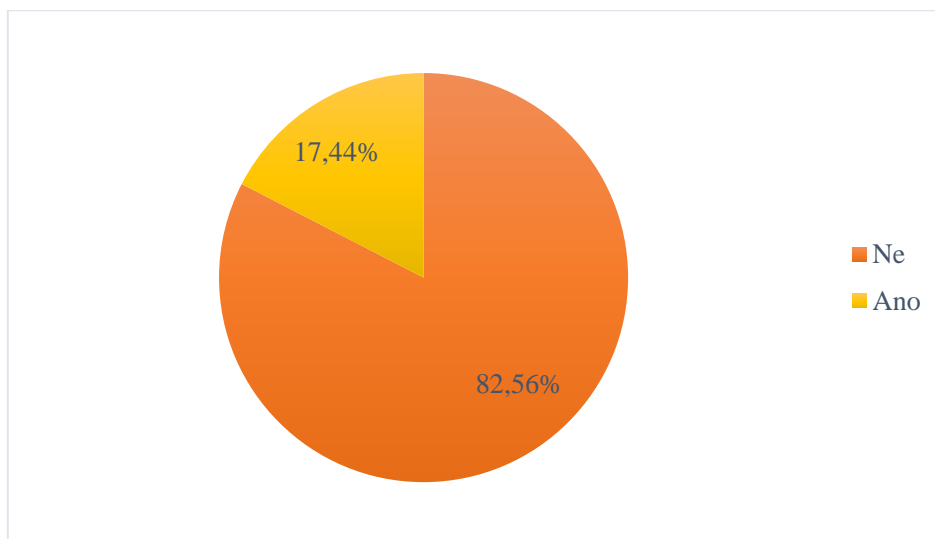
Zdroj: Vlastní dotazník

15. Zohledňujete při výběru stran ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR zastoupení mužů a žen na kandidátkách?

16. Pokud přidělujete preferenční hlasy, které atributy kandidátů/kandidátek při svém rozhodování u voleb zvažujete?

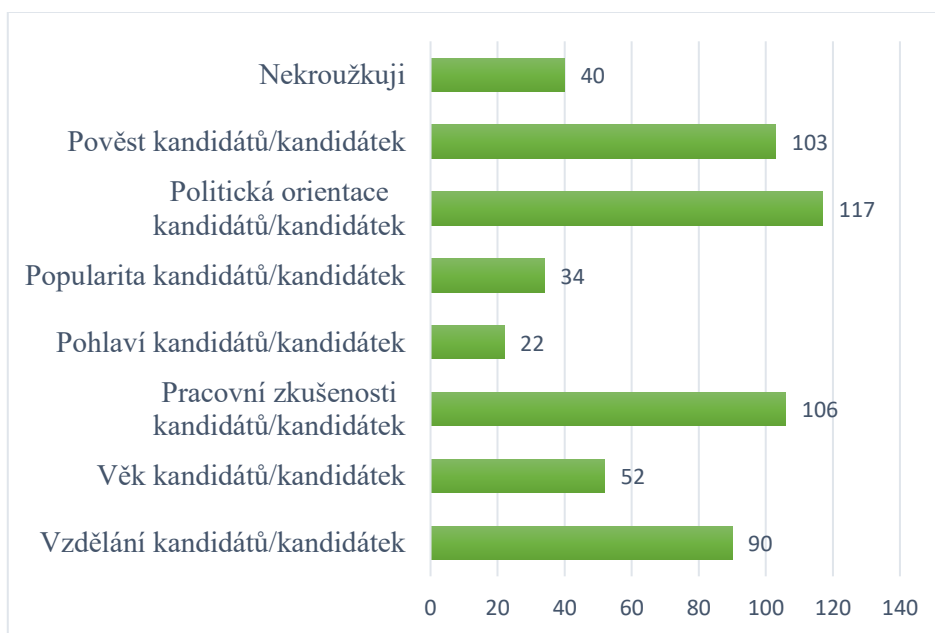
Obrázek 16 zobrazuje, že většina, tj. 82,56 %, uvádí, že při výběru stran ve volbách do PSP nezohledňuje mužské a ženské zastoupení na kandidátkách. Zbytek, tj. 17,44 % respondentů, tento aspekt zohledňuje. Jak ukazuje Obrázek 17, tak naopak při přidělování preferenčních hlasů prvovoliči zvažují zejména politickou orientaci a pracovní zkušenosti kandidujících, dál také pro více než polovinu respondentů je důležitá pověst kandidátů a kandidátek. Pohlaví pro většinu respondentů není klíčovým atributem, neboť se atribut pohlaví umístil na posledním místě a při přidělování preferenčních hlasů jej zvažuje 11,3 %, tj. 22 respondentů.

Obrázek 16: Zohlednění žen a mužů na kandidátkách

Zdroj: Vlastní dotazník

Obrázek 17: Zvažované atributy při přidělování preferenčních hlasů

Zdroj: Vlastní dotazník

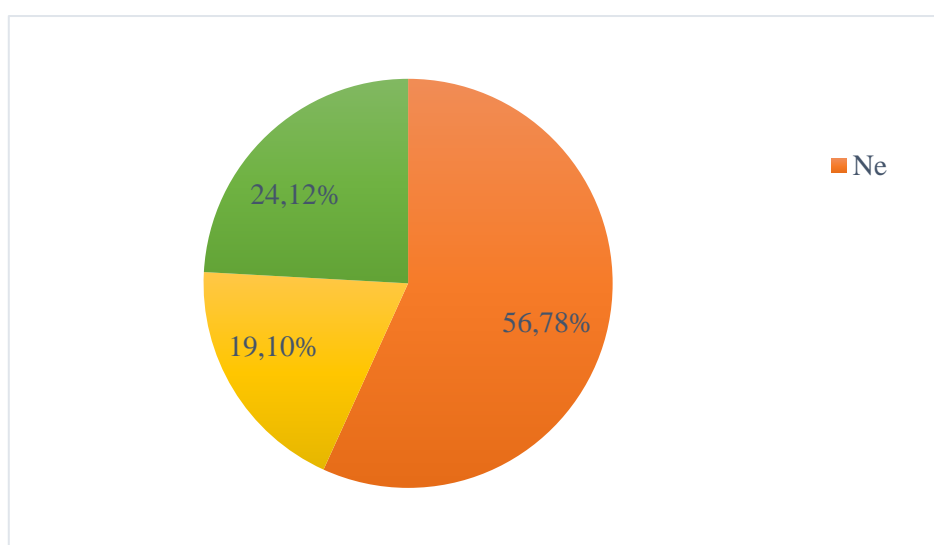
3.3.3 Část třetí – pohled na ženy v politice

Cílem třetí části je podrobně zmapovat názory na ženy v Poslanecké sněmovně obecně, ale obsahuje i otázky, které ukazují respondentovo povědomí o konkrétních političkách.

17. Vycházíme z faktu, že ženy jsou v politice zastoupeny v následujících procentech. Domníváte se, že je zastoupení žen v politice dostatečné? (Poslanecká sněmovna 23 %, Senát 15 %, Evropský Parlament 33 %, Zastupitelstva krajů 22 %, Zastupitelstva měst a obcí 28 %)

Šetření dokládá (Obrázek 18), že více jak polovina dotázaných, tj. 56,78 %, nepovažuje zastoupení žen v politice jako dostatečné a také, že jako dostatečné jej hodnotí převážně muži. Jako dostatečné jej označilo 19,10 % respondentů, z toho tvoří celkem 13,57 % mužů (71,05 %) a 5,53 % žen (28,95 %).

Obrázek 18: Dostatečné zastoupení žen v politice

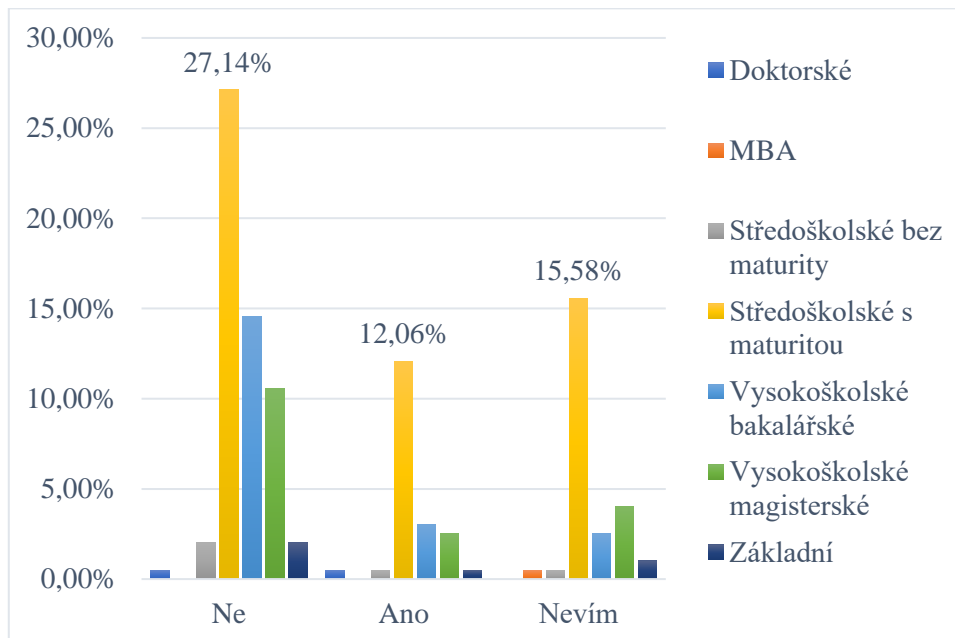
Zdroj: Vlastní dotazník

Obrázek 19 ukazuje, že téměř polovina nejvíce zastoupené skupiny, co se vzdělání týče, tedy ta s dosaženým středoškolským vzděláním s maturitou, se domnívá, že ženy dostatečně v politice zastoupeny nejsou, tj. 27,14 p.b. (49,54 %) z 54,77 % z těch, kteří dosáhli nejvyššího vzdělání středoškolského s maturitou. Současně ale také z tohoto 12,06 p.b. (22,02 %) považuje ženskou reprezentaci v politice za dostatečnou. Zbytek neví. Ti, co již dosáhli vysokoškolského bakalářského studia, zastupují 20,10 %. Z toho reprezentace považuje za nedostatečnou 14,57 p.b., tj. 72,50 %. Za dostatečnou ji považuje 15,00 %, tj. 3,02 p.b. Zbytek neví. U dosaženého magisterského vzdělání, které tvoří celkem 17,09 % respondentů, lze nalézt 10,55 p.b., tj. 61,76 %, těch, kteří taktéž nepovažují zastoupení za dostatečné. Dále z této skupiny tvoří 14,71 %, tj. 2,51 p.b. ze 17,09 %, těch, kteří jej vnímají jako dostatečné. Zbytek neví.

Lidé se vzděláním středoškolským bez maturity, kteří jsou mezi respondenty zastoupeni 3,02 %, vnímají především zastoupení jako nedostatečné – 2,01 p.b., tj. 49,54 % z těch, co daného vzdělání dosáhli. Jako dostatečné jej vnímá 22,02 % (0,50 p.b. z celku),

zbytek neví. U lidí se základním vzděláním (3,52 %) je to obdobné – 57,14 % (2,01 p.b.) to vnímá jako nedostatečné, 14,29 % (0,50 p.b.) jako dostatečné a zbytek neví.

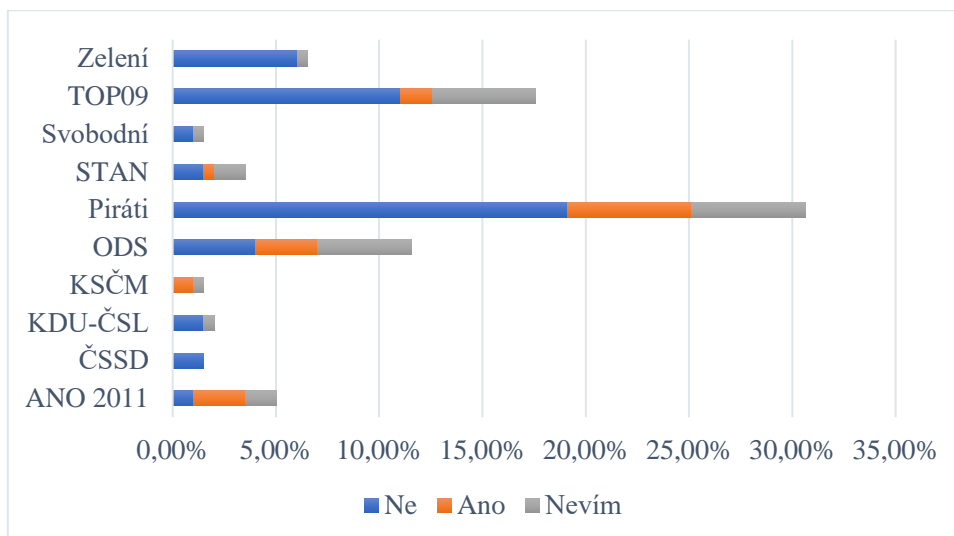
Obrázek 19: Dostatečné zastoupení žen v politice

Zdroj: Vlastní dotazník

Z níže uvedeného Obrázku 20 jsou vyloučeny ti, kteří si svou volbu nepamatovali, nebyli volit nebo jejich volební preference ani v jedné skupině (Ano, Ne, Nevím) nezískala více než 1 %. To znamená, že je zobrazeno 81,41 % odpovědí. Jako nedostatečný jej vnímají nejvíce prvovoliči Pirátů, a to 19,10 p.b. z celku, to je 40,86 % těch, kteří jej jako nedostatečný vnímají, a 62,30 % z těch, kteří ve svých prvních volbách volili Piráty. Dále tuto skutečnost považují za výrazně nedostatečnou prvovoliči TOP09, kteří tvoří 11,06 p.b. z celku. To znamená 23,66 % z těch, kteří tento postoj zaujímají a 62,86 % prvovoličů TOP09. Respondenti, kteří se jakožto prvovoliči přihlásili k těmto stranám, si ale také našli více jak 1 % zastoupení mezi těmi, kteří zastoupení vnímají jako dostatečné, případně neví. Naproti tomu ti, kteří v prvních volbách volili Stranu zelených, se téměř jednomyslně domnívají, že zastoupení dostatečné není, a to 6,03 p.b. (92,31 %) z celkových 6,53 %, kteří volili Stranu Zelených. Dále se také 4,02 p.b. (34,74 %) z 11,56 %, kteří volili ODS, domnívá, že žen je v politice aktuálně nedostatek. Zbylí prvovoliči dalších stran, kteří tento názor zastávají, se pohybují mezi 1-2 %. Naopak za dostatečný ho považují také nejvíce prvovoliči Pirátů (6,03 p.b z 30,65 %, tj. 14,29 % prvovoličů Pirátů), dále nejvíce prvovoliči ODS (3,02 p.b. z 11,56 %, tj. 26,09 % prvovoličů ODS), dále tento postoj zaujímalo také 50,00 % prvovoličů ANO (2,51 p.b. z 5,03 %). Ostatní strany se pohybují mezi 0-2 %.

Obrázek 20: Volená preference a názor na dostatek žen v politice

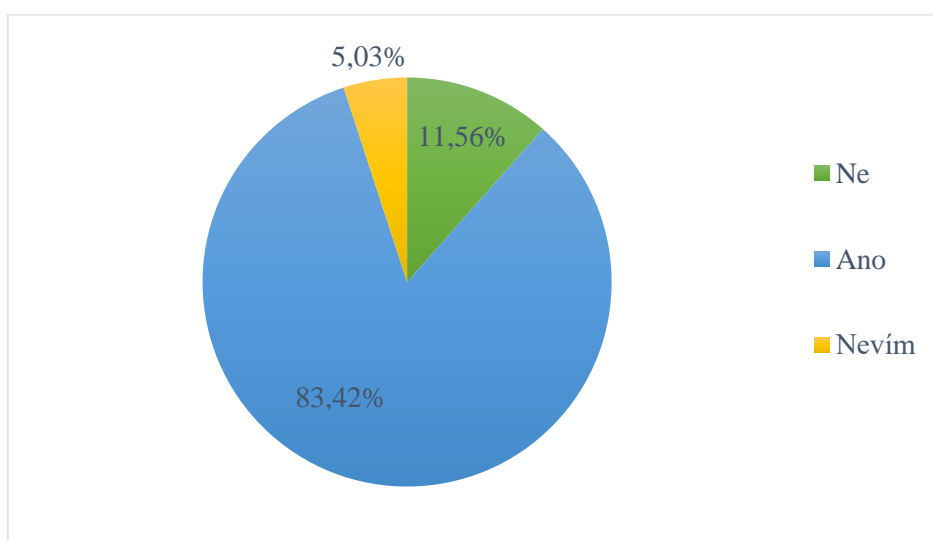

Zdroj: Vlastní dotazník

18. Jsou podle Vás předpoklady a schopnosti žen a mužů pro výkon politické funkce vyrovnané?

Průzkum také ukázal (Obrázek 21), že většina respondentů, resp. 83,42 %, nevnímá, že by muži a ženy měli rozdílné předpoklady a schopnosti pro výkon politické funkce. Ti, kteří se domnívají, že předpoklady mužů a žen vyrovnané nejsou, tvoří 11,56 % respondentů, z toho je 5,53 p.b. (47,83 %) mužů a 6,03 p.b. (52,17 %) žen.

Obrázek 21: Vyrovnanost předpokladů pro výkon politické funkce

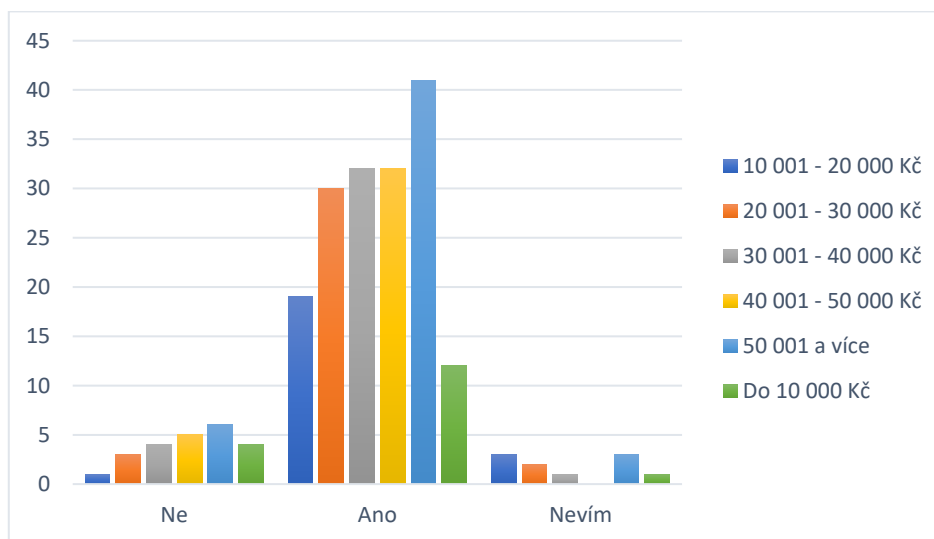

Zdroj: Vlastní dotazník

Výzkum také naznačil, že ekonomická situace respondentů nemá výrazný vliv na jejich názor ohledně žen v politice, což je demonstrováno na ekonomické situaci a vyrovnanosti předpokladů pro výkon politické funkce (Obrázek 22).

Většina respondentů si myslí, že vyrovnané předpoklady mají a v této skupině jsou zastoupeny všechny skupiny dotázaných, resp. všechny příjmy domácností. Stejně tak ve skupině, která si toto nemyslí. V obou názorových skupinách jsou nejvíce zastoupeny ti, jejichž příjem domácnosti je vyšší jak 50 001 Kč.

Obrázek 22: Příjmy a vyrovnanost předpokladů a schopností pro politickou funkci

Zdroj: Vlastní dotazník

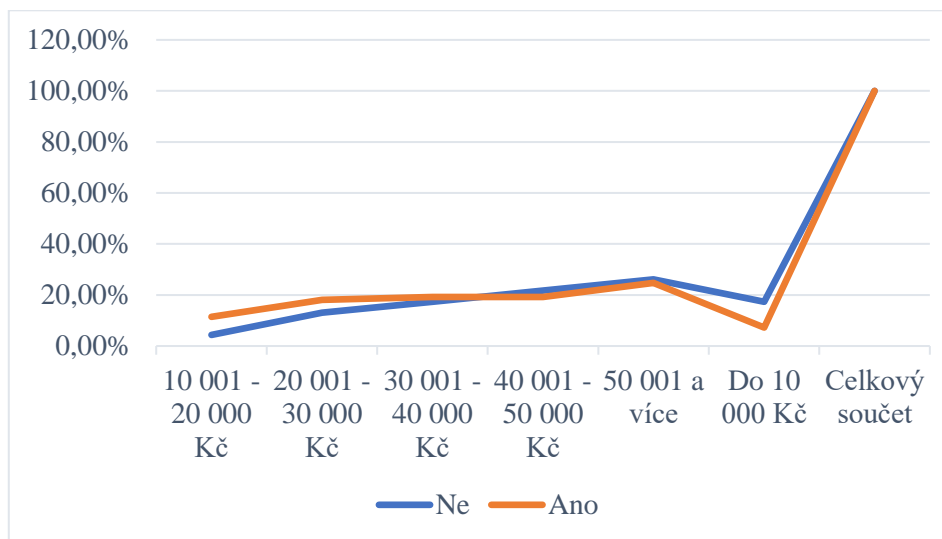
Skutečnost, že ekonomická situace nemá výrazný vliv na vnímání žen v politice prvovoliči, naznačuje níže uvedená Tabulka 12 a Obrázek 23. Procentuální zastoupení příjmů ve skupině, která se domnívá, že ženy a muži mají vyrovnané předpoklady a schopnosti pro výkon funkce, se nikterak výrazně neliší od procentuálního zastoupení ve skupině, která se domnívá, že ženy a muži vyrovnané předpoklady nemají. Procentuální rozdíl mezi názory na vyrovnanost předpokladů v každé příjmové kategorii nepřevyšuje 10,16 %.

Tabulka 12: Procentuální zastoupení příjmů u vyrovnanosti předpokladů

Odpověď	10 001 - 20 000 Kč	20 001 - 30 000 Kč	30 001 - 40 000 Kč	40 001 - 50 000 Kč	50 001 Kč a více	Do 10 000 Kč	Celkový součet
Ne	4,35 %	13,04 %	17,39 %	21,74 %	26,09 %	17,39 %	100,00 %
Ano	11,45 %	18,07 %	19,28 %	19,28 %	24,70 %	7,23 %	100,00 %

Zdroj: Vlastní dotazník

Obrázek 23: Procentuální zastoupení příjmů a názor na předpoklady

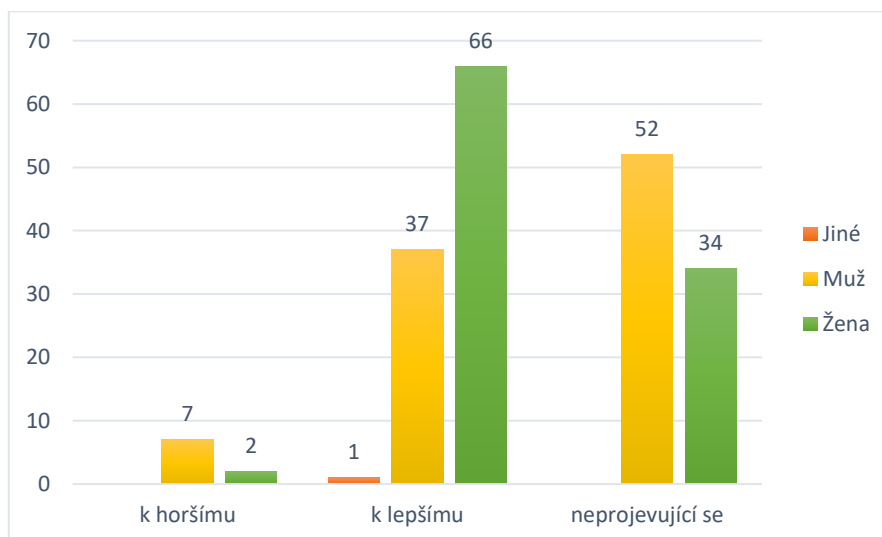

Zdroj: Vlastní dotazník

19. Pakliže by se zastoupení žen ve vrcholné politice zvyšovalo, bylo by to podle Vás změnou:

Z výzkumu vyplývá, že větší zastoupení žen ve vrcholné politice dotázaní považují zejména za změnu k lepšímu nebo neprojevuující se. Toto je zobrazené na Obrázku 24. Jako změnu k lepšímu to hodnotí 52,26 % respondentů a z toho více žen, které tvoří 33,17 p.b (63,47 %) této skupiny. Celkem 43,22 % respondentů se domnívá, že by to bylo změnou neprojevuující se. Tento názor zaujmul více mužů než žen, a to 60,47 % (26,13 p.b. z 43,22 %) mužů a 39,53 % (17,09 p.b z 43,22 %) žen. Jako změnu k horšímu to hodnotí 4,52 % respondentů. Z toho 3,52 p.b. tvoří (77,78 %) muži a 1,01 p.b. (22,22 %) ženy.

Obrázek 24: Charakter změny vyššího zastoupení žen ve vrcholné politice

Zdroj: Vlastní dotazník

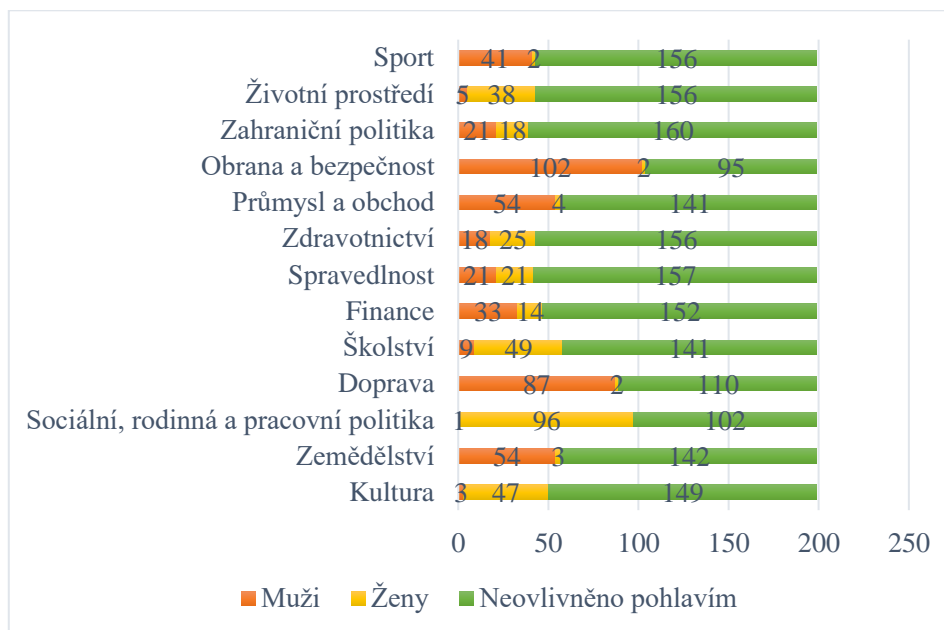
20. Můžete upřesnit, jaké konkrétní pozitivní či negativní dopady by vyšší zastoupení žen podle Vás mělo?

Respondenti měli možnost upřesnit, jaké negativní či pozitivní dopady by dle nich vyšší zastoupení žen v politice mělo. Tuto možnost využila necelá polovina respondentů, tedy 99 dotazovaných. Od vyššího zastoupení žen si slibovali zejména přinesení jiného pohledu do politiky. Dále také očekávají, že vyšší zastoupení by přineslo větší pozornost určitým tématům – hlavně týkajících se rodinné a sociální politiky nebo těch, které se žen dotýkají přímo a více. Konkrétně se jedná například o problematiku domácí a sexuální násilí nebo rozdílnost v platovém odměňování. Dále respondenti hojně zmiňují rovnoměrné zastoupení a vyváženost jakožto reprezentativnější odraz společnosti. Pak častokrát očekávají proměnu politického prostředí ve prospěch větší kultivovanosti, empatie a efektivity řešení problémů. Určitá množina respondentů ale pohlaví při změně důležitost nepřikládá, a naopak ji přikládá určitým charakteru a schopnostem jednotlivých osob. V menším množství jsou uváděny dopady jako méně korupce a politických kauz, větší motivaci a pozitivní vzor pro další ženy, aby se do politiky zapojovaly či případně narušení prostředí, kde rozhodují zejména muži.

21. Kdo podle Vás má lepší schopnosti a předpoklady pro následující oblasti?

Výsledky průzkumu ukázaly, jak ukazuje Obrázek 25, že pro většinu prvovoličů není většinou pohlaví klíčovou záležitostí ani v případě schopností a předpokladů pro jednotlivé oblasti. Pouze v případě resortu obrany a bezpečnosti se většina respondentů, tj. 102, domnívá, že pro ni mají lepší schopnosti a předpoklady muži. V ostatních oblastech se respondenti domnívají, že je to neovlivněné pohlavím, ale v případě resortu sociální, rodinné a pracovní politiky je to těsné – celkem 96 respondentů si myslí, že pro resort mají lepší schopnosti a předpoklady ženy.

Obrázek 25: Schopnosti a předpoklady v jednotlivých oblastech

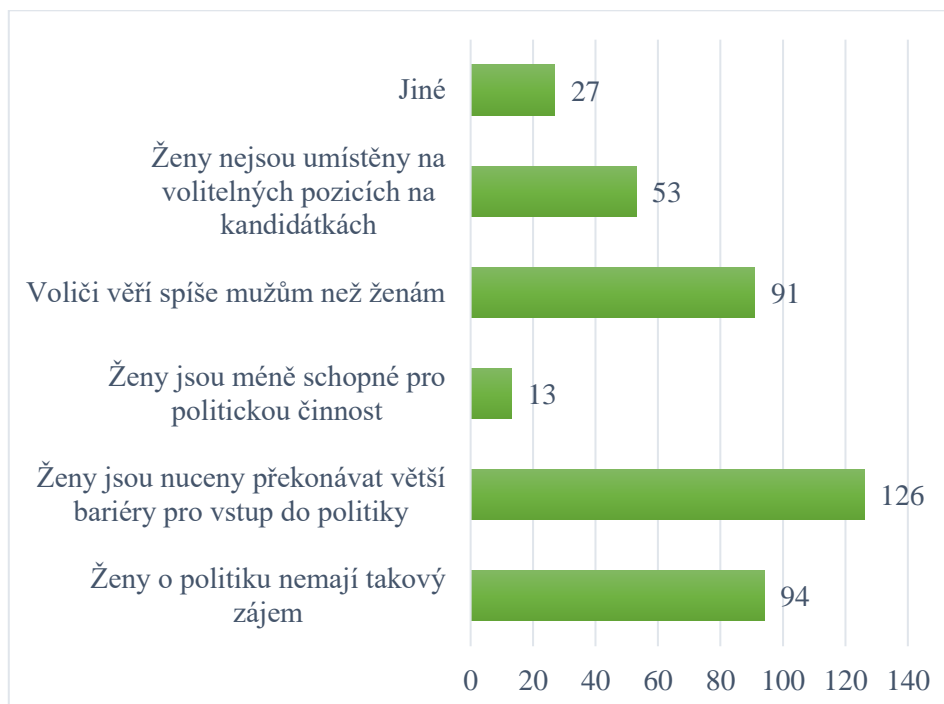

Zdroj: Vlastní dotazník

22. Vycházíme z faktu, že ženy jsou v politice zastoupeny méně než muži. Proč myslíte, že tomu tak je? (Poslanecká sněmovna 23 %, Senát 15 %, Evropský parlament 33 %, Zastupitelstva krajů 22 %, Zastupitelstva měst a obcí 28 %)

Průzkum také ukazuje, jak prvovoliči vidí možné příčiny nižšího zastoupení. Toto zobrazuje Obrázek 26. Nejvíce, tedy 63,3 %, mladých lidí za tuto příčinu považuje skutečnost, že jsou ženy nuceny překonávat větší bariéry pro vstup do politiky. Podle necelé poloviny, tj. 47,2 %, ženy nemají o politiku takový zájem a dále také 45,7 % se domnívá, že nižší ženská reprezentace je způsobena tím, že voliči svou důvěru svěřují spíše mužům než ženám. Naopak nejméně, tj. 6,5 %, prvovoličů příčinu hledá ve schopnostech, resp. v tom, že jsou ženy méně schopné pro politickou činnost.

Obrázek 26: Možné příčiny nižšího zastoupení

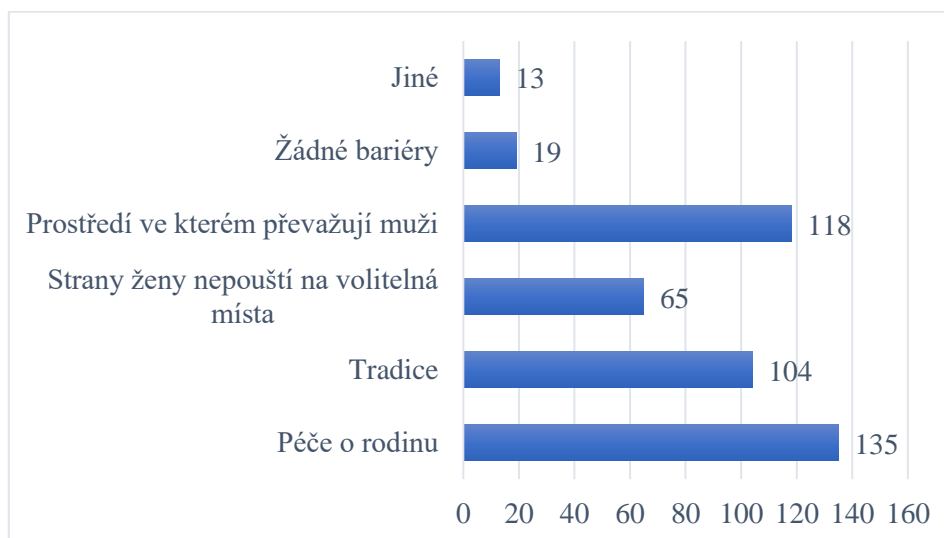

Zdroj: Vlastní dotazník

23. Jaké následující bariéry podle Vás ženám ztěžují vstup do politiky?

Šetření zkoumalo také názory na konkrétní bariéry (Obrázek 27). Ukázalo se, že nejvíce mladých lidí, tj. 67,8 %, zvolilo jako konkrétní bariéru péči o rodinu. Necelých 60 %, konkrétně 59,3 %, respondentů za ztěžující bariéru považuje prostředí, ve kterém dominují muži. Také tradice získali hojný počet respondentů, a to více jak polovinu, tj. 52,3 %.

Obrázek 27: Konkrétní bariéry ztěžující ženám vstup do politiky

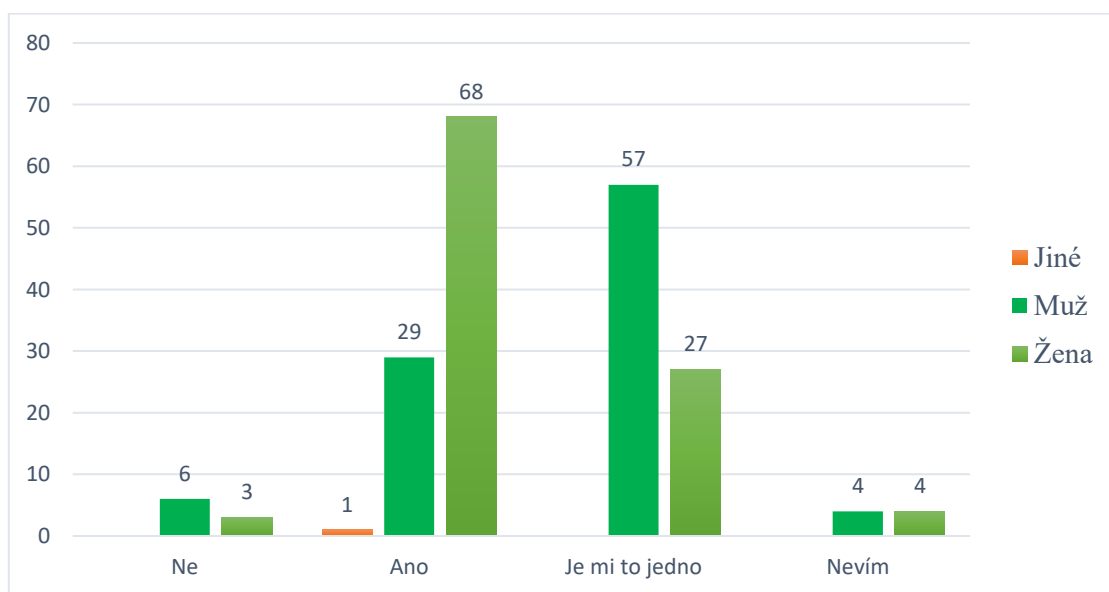
Zdroj: Vlastní dotazník

24. Chtěl/a byste, aby zastoupení mužů a žen v politice bylo vyrovnané?

Z Obrázku 28 lze konstatovat, že necelá polovina, konkrétně 49,2 %, což je 98 respondentů, by uvítala, aby zastoupení mužů a žen v politice bylo vyrovnané. Uvítaly by to zejména ženy, které z této skupiny tvoří 34,17 p.b. (69,45 %), tj. 68 žen. Nejvíce mužů zvolilo možnost, že jim to je jedno. Celkově na tom nezáleží 84 respondentům, což je 42,21 %, z toho jsou v této skupině muži zastoupeni v počtu 57, tj. 28,64 p.b. (67,85 %) a ženy 27 respondentkami, což je 13,57 p.b. (32,15 %). Ti, kteří by takové vyrovnané zastoupení naopak neuvítali, tvoří 4,52 % - 6 mužů, tj. 3,02 p.b. (67,86 %) a 3 ženy, tj. 1,51 p.b. (32,14 %). Zbytek neví.

Průzkum také ukázal, jak je uvedeno v Tabulce 13, že ti, kteří si nemyslí, že mají ženy a muži vyrovnané schopnosti pro výkon politické funkce, jsou nejvíce zastoupeni ve skupině těch, kterým nezáleží na tom, jestli v politice budou ženy a muži rovnoměrně reprezentováni. Ti tvoří 6,03 p.b. (52,16 %) z 11,56 %, kteří nevnímají, že mají ženy a muži stejné předpoklady, a také 6,03 p.b. (11,56 %) z 42,21 %, kteří zvolili možnost *Je mi to jedno* u otázky, zda by chtěli, aby zastoupení bylo vyrovnané. Naopak ti, kteří předpoklady a schopnosti vnímají jako rovnocenné, tvoří z této skupiny většinu, tj. 32,66 p.b. (77,38 %) z 42,21 %. Ze skupiny, kteří by vyvážené zastoupení uvítalo taktéž tvoří jednoznačnou většinu, tj. 45,23 p.b. (91,90 %) z 49,25 %.

Obrázek 28: Preferenze rovnoměrného zastoupení

Zdroj: Vlastní dotazník

Tabulka 13: Průnik vyrovnanosti předpokladů a schopnosti pro výkon politické funkce a preferenci rovnoměrného zastoupení

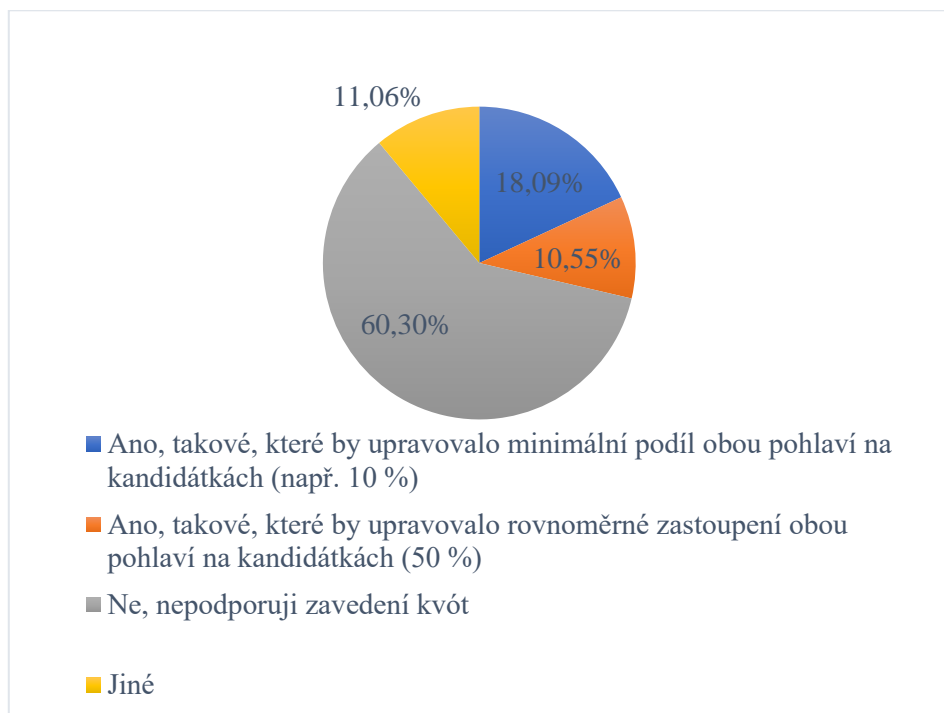
		Vyrovnanost předpokladů pro výkon politické funkce			
		Ne	Ano	Nevím	Celkový součet
Preferenze rovnoměrného zastoupení	Ne	2,51 %	2,01 %	0,00 %	4,52 %
	Ano	2,51 %	45,23 %	1,51 %	49,25 %
	Je mi to jedno	6,03 %	32,66 %	3,52 %	42,21 %
	Nevím	0,50 %	3,52 %	0,00 %	4,02 %
	Celkový součet	11,56 %	83,42 %	5,03 %	100,00 %

Zdroj: Vlastní dotazník

25. Podporujete zavedení zákonného opatření, které by upravovalo zastoupení mužů a žen na kandidátkách, tzv. kvót?

Průzkum tak zkoumal nahlížení na kvóty, tedy zákonné opatření, které by upravovalo zastoupení mužů a žen na kandidátkách (Obrázek 29). Necelé dvě třetiny respondentů, tj. 60,3 %, zodpověděly, že zavedení kvót nepodporují. Z toho tvoří 34,67 p.b. (57,50 %), tj. 69 mužů, a 25,63 p.b. (42,50 %), tj. 51, žen. Nicméně dalších 15 respondentů, kteří odpověděli prostřednictvím odpovědi Jiné, v odpovědích uvádí své názory, které kvóty taktéž nepodporují, jsou k nim skeptičtí nebo je nepovažují za ideální řešení. Naopak kvóty, které by upravovaly rovnoměrné zastoupení na 50 %, si svou podporu našly u 10,55 % dotázaných, z toho 8,54 p.b. (80,95 %) žen a 1,51 p.b. (14,31 %) mužů. Své zastoupení si našla i možnost, která by upravovala minimální podíl žen na kandidátkách, například 10 %, a to mezi 18,09 % dotázaných, z toho 11,06 p.b. (61,14 %) žen a 7,04 p.b. (38,92 %) mužů.

Obrázek 29: Podpora kvót

Zdroj: Vlastní dotazník

26. Které české političky současnosti se Vám vybaví jako první?

Cílem šetření bylo taktéž nastínit aktuální povědomí o konkrétních političkách. Proto poslední otázka této části zkoumá, jaké političky současnosti se respondentům vybaví jako první. Tuto otázku ponechalo prázdnou nebo uvedli, že se jim žádné nevybaví, celkem 38 osob. Nejčastěji se respondentům vybavila současná ministryně financí Alena Schillerová, kterou ve svých odpovědích uvedlo 76 respondentů. Druhé místo zaujmula poslankyně a předsedkyně TOP 09 Markéta Pekarová Adamová, kterou ve svých odpovědích zmiňuje 60 respondentů. Dále aktuální ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová byla zmíněna v 50 odpovědích, těsně za ní byla 47x uvedena současná senátorka Miroslava Němcová. V odpovědích se také 43x objevila Olga Richterová, poté až europoslankyně Markéta Gregorová se 13 zmínkami. Ostatní političky byly uvedeny méně jak 10 respondenty a uváděli političky ze všech úrovní politiky – nejvíce z Poslanecké sněmovny a Senátu, ale také z úrovně krajské, komunální nebo také europoslankyně.

3.3.4 Čtvrtá část – kontrolní část

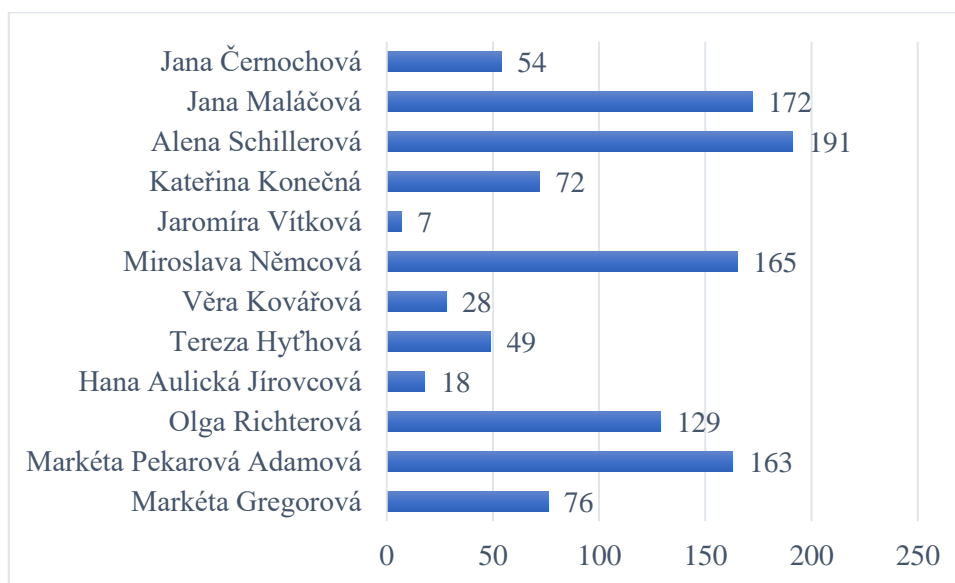
27. Zaškrtněte, prosím, které níže uvedené političky znáte.

První otázka poslední části výzkumu byla opět na povědomí o konkrétních ženách v politice. Na rozdíl od předchozí otázky zde bylo náhodně uvedeno 12 političek se jmény i

fotkami a respondenti měli za úkol zaškrtnout, které uvedené političky znají. Ve výběru byly političky tří úrovní, které se dotýkají každého bez ohledu na to, v jaké lokalitě respondent žije. Jelikož je výzkum zaměřen na političky z Poslanecké sněmovny, je nejvíce, tj. 8, političek uvedeno z úrovně Poslanecké sněmovny, případně vlády. Ve výběru jsou také uvedeny 2 senátorky a 2 europoslankyně. Výsledky jsou zachyceny v Obrázku 30.

Prvovoliči naprosto jednomyslně, tedy 98,5 %, označili opět Alenu Schillerovou. Druhou nejpopulárnější uvedenou političkou byla pro změnu Jana Maláčová, kterou zná 88,7 % dotázaných, tj. 172 osob. Miroslava Němcová se tentokrát umístila na třetím místě, zná ji 85,1 % respondentů. Markéta Pekarová Adamová, kterou v předchozí otázce uvedlo 60 respondentů, byla tentokrát označena 163 respondenty, tj. 84 %. Dále Olgu Richterovou zná 66,5 % prvovoličů. Ostatní ženy ze sněmovní úrovně zná méně než polovina dotázaných. Nejméně respondentů zná senátorku Jaromíru Vítkovou. Europoslankyni Kateřinu Konečnou zná 37,1 % a Markétu Gregorovou 39,2 %.

Obrázek 30: Povědomí o konkrétních političkách

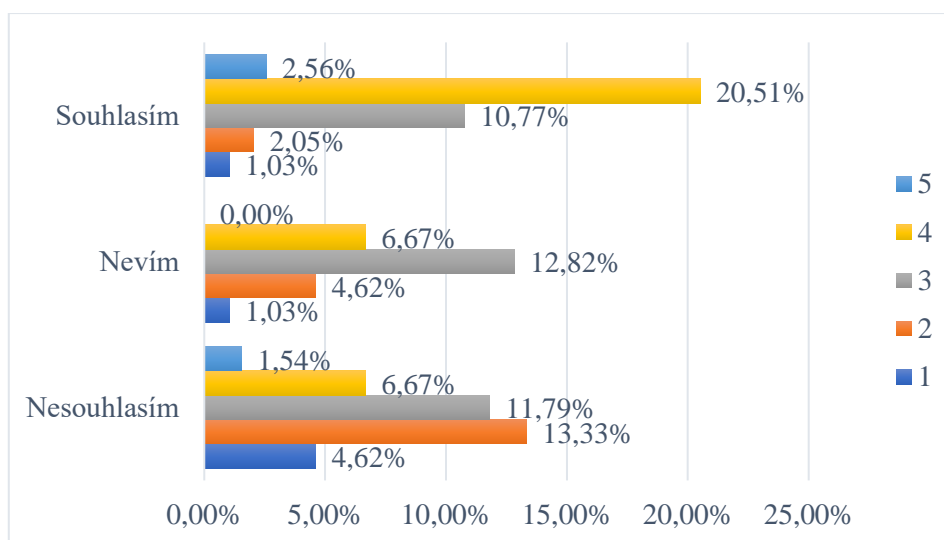
Zdroj: Vlastní dotazník

Ve výzkumu byly uvedeny 4 kontrolní otázky, které byly zaměřeny na jejich umístění na ose levice – pravice a současně jejich názory na dané výroky. Cílem této části bylo ověřit, zda se respondenti orientují v obsahové stránce osy levice – pravice a zda se tedy umístili informovaně. Jedná se o dva pravicové výroky (1. a 3. výrok) a dva levicové výroky (2. a 4. výrok).

28. S výrokem "Zásahy státu do ekonomiky mají být minimální.":

Z Obrázku 31 vyplývá, že většina těch, kteří se umístili na spíše do pravicovější části, tj. celkem 23,07 %, s výrokem souhlasí. Ti, kteří se umístili do středu, se rovnoměrně rozprostřeli do všech tří možností – souhlasu, nesouhlasu i možnosti nevím. Naopak většina spíše levicově smýšlejících s výrokem dle očekávání nesouhlasí. I přesto se s výrokem neztotožnilo dohromady 8,21 % ze všech respondentů, kteří se umístili do pravicovější části. Z levicovější části s výrokem souhlasí celkem 3,08 %. Ti, kteří se zařadili do středu osy, se do názorových na tento konkrétní výrok rozprostřeli téměř rovnoměrně.

Obrázek 31: Výrok 1 a osa levice – pravice

Zdroj: Vlastní dotazník

Pro větší přehled je zde uvedena Tabulka 14, která ukazuje procentuální zastoupení postojů k výroku 1 u pravicově orientovaných lidí. S výrokem souhlasí tři pětiny pravicově zaměřených lidí, zbylé dvě pětiny neví nebo s tím nesouhlasí.

Tabulka 14: Procentuální zastoupení postojů k výroku 1 u pravicově orientovaných lidí

Odpověď	Spíše pravice	Pravice	Celkem
Nesouhlasím	17,57 %	4,05 %	21,62 %
Nevím	17,57 %	0,00 %	17,57 %
Souhlasím	54,05 %	6,76 %	60,81 %

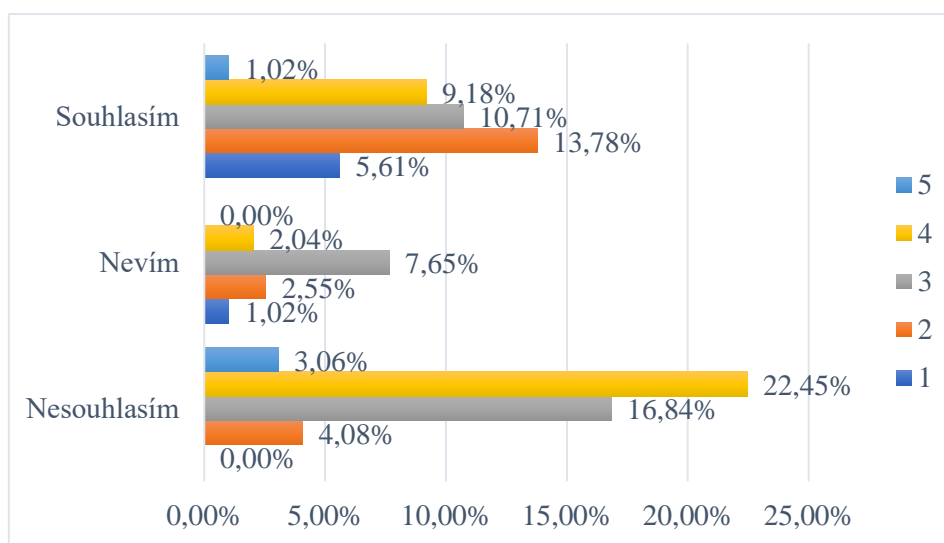
Zdroj: Vlastní dotazník

29. S výrokem "Na lidi s vyššími příjmy by se měla vztahovat vyšší daňová sazba.":

S tímto výrokem nesouhlasili zejména pravicově zaměření respondenti, to znamená celkem 25,51 %. Mezi těmi, co s tímto nesouhlasí, se ale také našly 4,08 % levicově orientovaných respondentů. Levicově orientovaní respondenti, kteří s výrokem souhlasili, tvoří 19,39 p.b. (71,70 %) z celkových 27,04 %. Největší část středově orientovaných mladých lidí, tj. 16,84 p.b. (47,84 %) z 35,2 % s výrokem nesouhlasí.

Obrázek 32: Výrok 2 a osa levice – pravice

Zdroj: Vlastní dotazník

Pro větší přehled je zde uvedena Tabulka 15, která ukazuje procentuální zastoupení postojů k výroku 2 u levicově orientovaných lidí. S výrokem souhlasí 71,70 % levicově orientovaných respondentů, zbylá téměř třetina s výrokem nesouhlasí nebo neví.

Tabulka 15: Procentuální zastoupení postojů k výroku 2 u levicově orientovaných lidí

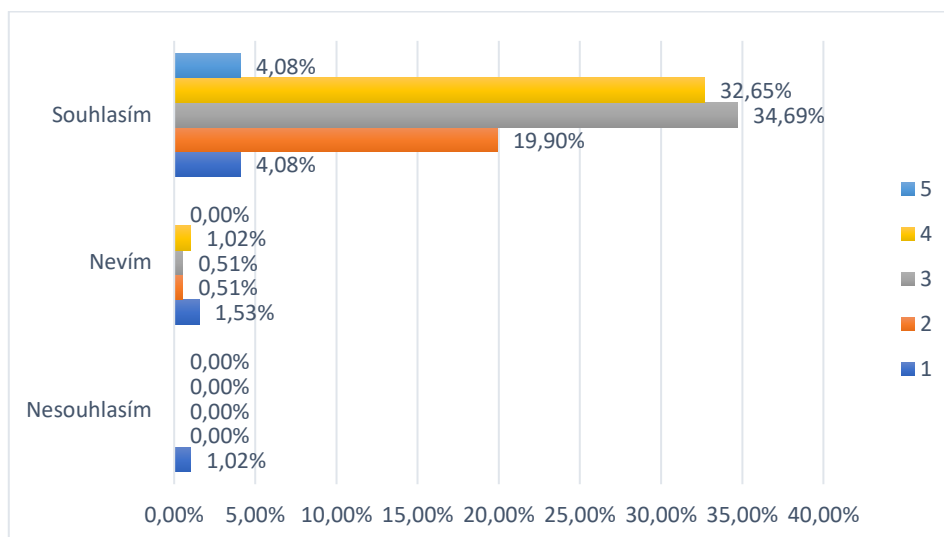
Odpověď	Spíše levice	Levice	Celkem
Nesouhlasím	0,00 %	15,09 %	15,09 %
Nevím	3,77 %	9,43 %	13,21 %
Souhlasím	20,75 %	50,94 %	71,70 %

Zdroj: Vlastní dotazník

30. S výrokem "K tomu, aby společnost prosperovala, je nezbytnou podmínkou svoboda a možnost podnikání.":

S tímto výrokem, jak ukazuje Obrázek 33, souhlasila drtivá většina respondentů bez ohledu na jejich umístění na ose, konkrétně 95,41 %. Toto je ukázané na Obrázku 33. Ti, kteří se na ose umístili jako absolutně pravicový, s tímto výrokem souhlasí všichni. Ostatní pravicově orientovaní, jsou zde ze 33,67 % zastoupeny 32,65 p.b. (96,97 %) zbylé 1,02 % neví. Většina levicově orientovaných lidí s tímto výrokem také souhlasí, tj. 23,97 p.b. (88,65 %) z 27,04 %. Ti, kteří s výrokem nesouhlasí, jsou absolutně levicově orientovaní respondenti, a to pouze 1,02 p.b. (15,38 %) z 6,63 %. Středově zaměřeni lidé s výrokem souhlasí téměř všichni, na výjimku 0,51 % - ti neví.

Obrázek 33: Výrok 3 a osa levice – pravice

Zdroj: Vlastní dotazník

Pro větší přehled je zde uvedena Tabulka 16, která ukazuje procentuální zastoupení postojů k výroku 3 u pravicově orientovaných lidí. S výrokem pravicově zaměřeni respondenti téměř jednomyslně (97,30 %) souhlasí, zbytek neví.

Tabulka 16: Procentuální zastoupení postojů k výroku 3 u pravicově orientovaných lidí

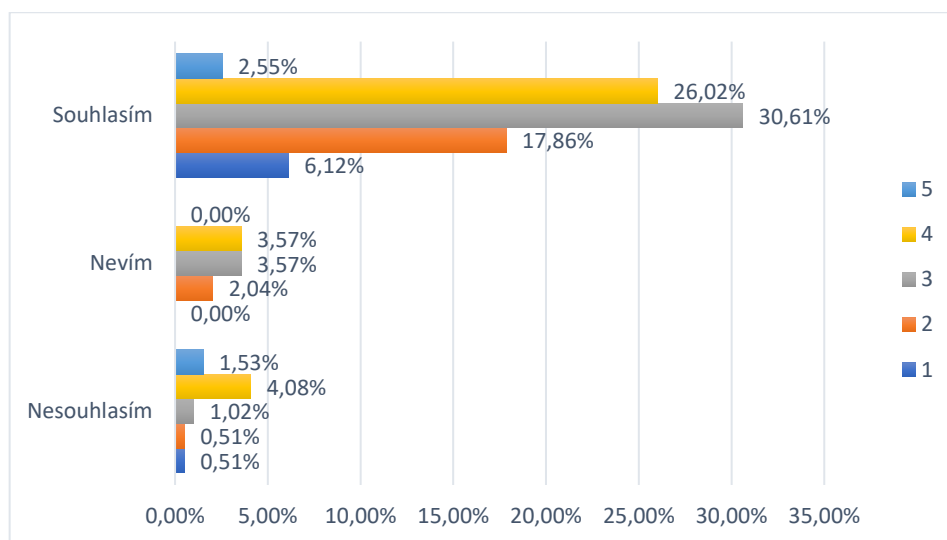
Odpověď	Spíše pravice	Pravice	Celkem
Nevím	2,70 %	0,00 %	2,70 %
Souhlasím	86,49 %	10,81 %	97,30 %

Zdroj: Vlastní dotazník

31. S výrokem "Sociálně slabé a neprivilegované skupiny by měly mít stejné šance jako všichni ostatní.":

S tímto výrokem souhlasila, jak ukazuje Obrázek 34, valná většina respondentů bez ohledu na to, kde se umístili. Tato většina tvoří 83,16 %. Pravicově orientovaní lidé jsou zde zastoupeni 28,57 p.b. (75,68 %) z celkových 37,75 %. Dále levicově orientovaní lidé jsou zde zastoupeni 23,98 p.b. (88,68 %) z celkových 27,04 %. Výrazná většina středově orientovaných lidí, tj. 30,61 p.b. (86,96 %) z 35,20 %. S výrokem nesouhlasí malá část pravicově založených osob, tj. 5,61 %.

Obrázek 34: Výrok 4 a osa levice – pravice

Zdroj: Vlastní dotazník

Pro větší přehled je zde uvedena Tabulka 17, která ukazuje procentuální zastoupení postojů k výroku 4 u levicově orientovaných lidí. S výrokem souhlasí drtivá většina (88,68 %) levicově orientovaných respondentů, zbytek neví nebo nesouhlasí.

Tabulka 17: Procentuální zastoupení postojů k výroku 4 u levicově orientovaných lidí

Odpověď	Spíše levice	Levice	Celkem
Nesouhlasím	1,89 %	1,89 %	3,77 %
Nevím	0,00 %	7,55 %	7,55 %
Souhlasím	22,64 %	66,04 %	88,68 %

Zdroj: Vlastní dotazník

4 Závěr

Hlavním cílem práce bylo zjistit, zda a případně jakou roli pro prvovoliče hraje atribut pohlaví osob, které kandidují a účastní se politiky.

V současné době jsou ženy v Poslanecké sněmovně zastoupeny největším podílem. Stejným podílem byly zastoupeny i v roce 2010. Nejvíce žen mezi kandidátními listinami bylo sice v roce 2017, nicméně v porovnání s ostatními volbami je to jen nepatrná změna. Největší podíl žen mezi kandidujícími měla za celé čtyři období ČSSD, naopak nejmenší TOP09. V rámci těchto období nikdy nepřesáhl podíl žen na kandidátkách 45,00 %. Největší podíl mezi zvolenými mandáty za všechny čtyři období měla jednoznačně Strana Zelných, naopak nejmenší KDU-ČSL. Zastoupení žen ve vládách nikdy nepřekročilo 30,00 %, v současnosti (28,6 %) je to nejvíce za všechna období.

Ve většině případech vnímají prvovoliči ženy jako rovnocenné bytosti pro výkon politické funkce. Většina nevnímá pohlaví jako klíčovou záležitost při rozhodovacím procesu u voleb ani v případě kvalifikace pro jednotlivé resorty. Avšak nutné je konstatovat, že si prvovoliči v řadě situacích stále spojují ženy s péčí, rodinou a větší empatií, a to jak v případech kvalifikace pro jednotlivé resorty či v případech změn, kterou by vyšší zastoupení žen do politiky přineslo.

Z průzkumu vyplývá, že většina respondentů na ženy nahlíží jako aktuálně nedostatečně zastoupené, nicméně jejich vyšší zastoupení by uvítala necelá polovina. Více jak dvěma pětinám respondentů na tom nezáleží. Z průzkumu také lze konstatovat, že skeptičtí jsou vůči rovnoměrnému zastoupení zejména ti, kteří ženy a muže vnímají jako rozdílně schopné. Ženy v politice jsou vnímány nedostatečně zastoupené zejména těmi, kteří v prvních volbách volili Piráty, Stranu zelených nebo TOP09. Vzhledem k tomu, že v průzkumu na pravolevé škále se prvovoliči Pirátů umístili zejména do středu, TOP09 zejména na pravou stranu pravolevé škály a Zelení rovnoměrně mezi středově a levicově smýšlející, nelze říct, že by to byla výhradně záležitost levicově, pravicově či středově smýšlejících lidí. Naopak jako dostatečný jejtaktéž považují Piráti, dále ODS a ANO. Prvovoliči ODS se zařadili zejména do pravé části pravolevé škály a prvovoliči ANO do středu, což jen opět ukazuje, že ani tento postoj není výhradní záležitostí levicově, pravicově či středově smýšlejících.

Co se vlivu socioekonomických faktorů týče, tak výzkum také naznačil, že ekonomická situace respondentů není stěžejní pro jejich postoj k ženám v politice, resp. k tomu, zda muži a ženy mají rozdílné schopnosti a předpoklady pro výkon funkce. Co se faktoru vzdělání týče, taktéž to není tak jednoznačné. Respondenti s vyšším vzděláním

(bakalářské a vyšší) z většiny považují ženy sice jako nedostatečně zastoupené, nicméně se ukázalo, že to není zákonitostí a vztah „čím vyšší vzdělání, tím větší vnímání, že je žen v politice nedostatek“ v tomto případě neexistuje. Dá se ale říct, že všechny zastoupené skupiny, co se vzdělání týče, problematiku žen v politice vnímají, a minimálně téměř polovina z každé skupiny (co se vzdělání týče) ženy považuje za nedostatečně zastoupené.

Pro většinu prvovoličů umělé zákonné zvyšování není cesta, jak zvýšit ženské zastoupení. Opatření v podobě kvót většina respondentů nepodporuje nebo jej nepovažuje za ideální řešení. Přívrženci kvót upravující zastoupení žen v politice 50:50 jsou drtivou většinou ženy, stejně jako v případě kvót s minimálním podílem obou pohlaví na kandidátkách.

Průzkum měl také ukázat vnímání důvodů, které stojí za nižším zastoupením žen v politice. Prvovoliči si uvědomují existenci bariér, které ženy při vstupu do politiky překonávají a považují je za největší příčinu nižšího zastoupení. Z průzkumu také vyplývá, že většina respondentů příčinu nižšího zastoupení nehledá v rozdílnosti schopností, respektive za ten důvod nepovažují, že by ženy byly méně schopné než muži. Naopak tento důvod uvádělo minimum respondentů. Ze zkoumání na nahlížení na konkrétní bariéry vychází, že jako nejpalčivější bariéru vnímají prvovoliči individuální bariéry, konkrétně přetrvávajícího patriarchálního modelu rodiny, a tedy, že ženám vstup do politiky podstatně ztěžuje péče o rodinu. Taktéž si většina uvědomuje, že politika je prostředí, ve kterém převažují muži a uvádí to jako druhou nejčastější bariéru, která ženám ztěžuje vstup do politiky.

Prvovoliči mají o ženách v současné politice povědomí napříč politickými úrovněmi, avšak nejpobláznějšími jsou mezi nimi političky ze současné vlády. Přesto, že se respondenti sami umístili na pravolevou osu, ne všichni se dokázali ztotožnit s pravolevými výroky, ale i přesto lze říct, že ve většině případech se jejich identifikace na pravolevé škále s výroky shodovala.

Participace žen v politice prošla dlouhodobým historickým vývojem a neustále se vyvíjí dál, a je současně ovlivňována řadou bariér a faktorů. Prvovoliči se zdají být méně ovlivněni tradicemi a stereotypy a na základě této práce lze říct, že na tuto problematiku přináší neovlivněný pohled, který ženám otevírá větší prostor a možnosti pro jejich budoucí participaci v politice. Tato práce přispívá k hlubšímu pochopení tematiky žen ve vrcholné politice a taktéž přibližuje náhled na ženy v politice mladými lidmi, kteří jdou poprvé k volbám do PSP.

Seznam použitých zdrojů

- BAHENSKÁ, Marie. *Počátky emancipace žen v Čechách. Divčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století*. Praha: Libri, 2005. ISBN 9788072772414.
- BAHENSKÁ, Marie a Jana MALÍNSKÁ. *Ženy a politika (1890 - 1938)*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2014. ISBN 978-80-87782-24-8.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Ženy a Muži V Datech 2017*. *Český Statistický Úřad* [online]. 2017, roč. 1, č. 1, s. 61. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45709986/30000417.pdf/1fa799cb-c008-4271-a09c-9035e22923cc?version=1.2%0Ahttps://www.czso.cz/csu/czso/zeny-a-muzi-v-datech-2014-ksmwktemht>
- ČMEJREK, Jaroslav. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.
- DOČEKALOVÁ, Pavla, Kamil ŠVEC a Jaroslav DANEŠ. *Úvod do politologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2940-4.
- ELIÁŠOVÁ, Jana. *Protiklad levice a pravice jako určující konfliktní linie v moderní evropské politice*. 2012, Západočeská univerzita v Plzni.
- HAVELKOVÁ, Hana. Jako v loterii: politická reprezentace žen v ČR po roce 1989. In: HAŠKOVÁ, Hana, Alena KŘÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ, eds. *Mnoholasem. Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006, s. 13–18. ISBN 8073301016.
- HAVELKOVÁ HANA. *Lidská práva, ženy a společnost*. Praha: Evropské středisko UNESCO pro výchovu k lidským právům, 1992. ISBN 80-901221-0-8.
- HEYWOOD, Andrew a Zdeněk MASOPUST. *Politologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-115-1.
- HRNČÍŘÍKOVÁ, Pavlína. *Postavení ženy v politice*. 2009, Univerzita Tomáši Bati ve Zlíně.
- KONRÁDOVÁ, Marcela a Karel SÁL. *Ženy v politickém stínu*. . 2020, s. 0–14.
- LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení - mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1523-3.
- LESÁK, Josef. *Prošel jsem krvavým křovím: (životopisný román)*. Plzeň: Nava, 2009. ISBN 978-80-7211-328-6.
- NEUDORFLOVÁ-LACHMANOVÁ MARIE. *České ženy v 19. století: úsilí a sny, úspěchy i zklamání na cestě k emancipaci*. Praha: JANUA, 1999. ISBN 902622-2-8.
- NOVÁK, Miroslav. *Úvod do studia politiky*. Sociologické nakladatelství (SLON), 2019. ISBN 978-80-7419-263-0.
- ONDŘEJOVÁ, Petra. *Ženy v Československém parlamentu 1918-1938*. 2006, Masarykova univerzita v Brně.
- RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká Politika: Ženy V Labyrintu Mužů?*. Praha: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.
- RAKUŠANOVÁ, Petra. *Mechanismy inkluze a exkluze žen v politice v České republice. Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 2005, roč. 6, č. 2, s. 25–30.
- RAKUŠANOVÁ, Petra. *Ženy V Politice a Postoje Veřejnosti*. . 2003, roč. 1, s. 25–28.
- RAKUŠANOVÁ, Petra a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ-HELŠUSOVÁ. *Ženy v mužské politice*. In: HAŠKOVÁ, Hana, Alena KŘÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ, eds. *Mnoholasem. Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006
- RENNER, J. *První - statečné - jedinečné*. Albatros Media a.s., 2019. ISBN 9788075975980.
- ŠIKLOVÁ, Jiřina. *Podíl českých žen na samizdatu a v disentu v Československu v období*

- tzv. normalizace v letech 1969–1989. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* [online]. Gender a výzkum / Gender and Research, 2008, roč. 9, č. 1, s. 39–44. ISSN 25706578. Dostupné z: <https://doi.org/10.xxxx/gav.2008.006>
- ŠPRINCOVÁ, Veronika a Marcela ADAMUSOVÁ. *Politická angažovanost žen v České republice: Přehledová studie (1993-2013)*. Fórum 50%, 2013.
- ŠPRINCOVÁ, Veronika a Markéta MOTTLOVÁ. *Kvóty a další opatření pro vyšší zastoupení žen v politice*. 2. aktuali. vyd. Praha: Fórum 50 %, 2015. ISBN 978-80-904447-7-5.
- VOHLÍDALOVÁ, Marta. *VÝZKUMNÁ ZPRÁVA Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ŽENY A MUŽI V ROVNOVÁZE“*. Praha, 2015.
- VOHLÍDALOVÁ, Marta et al. *Sólo pro soprán*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i., ve spolupráci s Fórem 50 %, 2016. ISBN 978-80-7330-293-1.
- VOHLÍDALOVÁ, Marta, Hana MAŘÍKOVÁ a Romana VOLEJNÍČKOVÁ. *Závěrečná zpráva, Postoje české veřejnosti k politice, politické angažovanosti a ženám v politice*. Praha, 2016.
- WORLD ECONOMIC FORUM. *Global Gender Gap Report 2020: Insight Report* [online]. 2019. ISBN 9782940631032. Dostupné z: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf
- 247/1995 Sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>
- Fórum 50 %. In: [cit. 30.01.2021]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/>
- Metody pro přepočítání hlasů na mandáty | ČSÚ. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metody_pro_prepocet_hlasu_na_mandaty
- Organizace a průběh voleb do PS. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>
- Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. In: [cit. 31.01.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?akk=6>
- Právo spolčovací a shromažďovací podle zákonů ze dne 26. listopadu 1852 a 15. listopadu 1867: s připojením příslušných nařízení, výnosů, ustanovení zákonných a zásadních rozsudků nejvyšších stolic*. Praha: Höfer a Klouček, 1890.
- Přehled vlád ČR | Vláda ČR. In: [cit. 01.02.2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/>
- Ústava České republiky. In: [cit. 06.02.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>
- Ústavní soud zrušil část volebního zákona. Koalicím postačí pět procent už v letošních volbách — ČT24 — Česká televize. In: [cit. 07.02.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3264280-ustavni-soud-zrusil-cast-volebniho-zakona-pro-poruseni-rovnosti-volebniho-prava-a>
- Volby.cz - Český statistický úřad | ČSÚ. In: [cit. 30.01.2021]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>
- Význam voleb podle veřejného mínění roste, krajské i senátní volby však patří i nadále k méně důležitým | Stem.cz. In: [cit. 28.02.2021]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/vyznam-voleb-podle-verejneho-mineni-roste-krajske-i-senatni-volby-vsak-patri-i-nadale-k-mene-dulezitym/>
- Ženy v české vládě. In: [cit. 29.01.2021]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/temata/statistiky-analyzy-vyzkumy/zastoupeni-zen-a-muzu-v-politice/vlada-cr>

Přílohy

Dotazník

Ženy v politice

Dobrý den a ahoj všem dobrým lidem, kteří si našli chvíli pro vyplnění tohoto dotazníku.

Dotazník a jeho výsledky slouží jako jedna část mé bakalářské práce na téma Ženy v politice a zaměřuje se na vaše pohledy. Je anonymní a zabere jen pár minut.

Děkuji za vyplnění!

*Povinné pole

1. Která z níže uvedených kategorií zahrnuje Váš věk? *

- 18-21
- 22-25
- 26-29
- 30-32

2. Identifikujete se jako: *

- Muž
- Žena
- Jiné

3. V jakém kraji máte trvalý pobyt? *

- Praha
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Pardubický kraj
- Královéhradecký kraj
- Olomoucký kraj
- Moravskoslezský kraj
- Zlínský kraj
- Jihomoravský kraj
- Vysočina
- Jihočeský kraj

- Plzeňský kraj
- Středočeský kraj

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? *

- Bez vzdělání
- Základní
- Středoškolské bez maturity
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské bakalářské
- Vysokoškolské magisterské
- Doktorské
- Jiné: _____

5. Čemu se v současnosti věnujete? (lze vybrat více odpovědí) *

- Studuji
- Pracuji
- Jiné: _____

6. Bydlím:

- Sám/Sama
- S rodiči
- S partnerem/partnerkou
- Se spolubydlícím/spolubydlícími
- Jiné: _____

7. Která z níže uvedených kategorií zahrnuje čistý měsíční příjem Vaší domácnosti? *

- Do 10 000 Kč
- 10 001 – 20 000 Kč
- 20 001 – 30 000 Kč
- 30 001 – 40 000 Kč
- 40 001 – 50 000 Kč
- 50 001 a více

8. Kam byste se sám/sama na ose levice – pravice zařadil/a?

	1	2	3	4	5	
Levice	☐	☐	☐	☐	☐	Pravice

9. Kam byste se na ose konzervativní – liberální sám/sama zařadil/a?

1   2   3   4   5

Konzervativní   Liberální

---

10. Účastníte se voleb? *

- Ano
- Ne
- Jak kdy

Vítejte v další sekci,
děkuji za váš čas!

Volby

11. Do jaké míry se zajímáte o politiku? (lze vybrat více odpovědí) *

- Politiku běžně nesleduji, jen chodím k volbám
- Běžně sleduji politické dění v televizi
- Běžně sleduji politické dění v tištěných médiích
- Běžně sleduji politické dění na internetu
- Účastním se veřejného dění prostřednictvím demonstrací
- Účastním se veřejného dění prostřednictvím podepisování petic
- Účastním se veřejného dění prostřednictvím například panelových a jiných diskuzí
- Jsem členem/členkou politického hnutí, strany nebo spolku
- Sám/Sama se účastním voleb jako kandidát/ka
- Jiné: _____

12. Jak velkou pozornost věnujete níže uvedeným volbám? (1 vůbec, 5 největší) *

	1	2	3	4	5
Prezidentské volby	☐	☐	☐	☐	☐
Volby do Poslanecké sněmovny PČR	☐	☐	☐	☐	☐
Volby do Senátu PČR	☐	☐	☐	☐	☐
Krajské volby	☐	☐	☐	☐	☐
Komunální volby	☐	☐	☐	☐	☐
Volby do Evropského Parlamentu	☐	☐	☐	☐	☐

13. Ve kterém roce jste se účastnil/a voleb do Poslanecké sněmovny PČR poprvé? *

- 2006
- 2010
- 2013
- 2017
- Neúčastnil/a jsem se.
- Jindy
- Nevím, nepamatuji si

14. Koho z níže uvedených jste pravděpodobně ve svých prvních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR volil/a? *

- ODS
- ANO 2011
- Piráti
- ČSSD
- KSČM
- TOP09
- STAN
- Zelení
- KDU-ČSL
- SPD
- Věci veřejné
- Úsvit
- Nepamatuji si
- Jiné: _____

15. Zohledňujete při výběru stran ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR zastoupení mužů a žen na kandidátkách? *

- Ano
- Ne

16. Pokud přidělujete preferenční hlasy, které atributy kandidátů/kandidátek při svém rozhodování u voleb zvažujete? (lze vybrat více odpovědí)

- Vzdělání kandidátů/kandidátek
- Věk kandidátů/kandidátek
- Pracovní zkušenosti kandidátů/kandidátek
- Pohlaví kandidátů/kandidátek
- Popularitu kandidátů/kandidátek
- Politickou orientaci kandidátů/kandidátek
- Pověst kandidátů/kandidátek
- Nekroužkuji

Vítejte v další sekci,
děkuji za váš čas!

Pohled na ženy v politice

17. Vycházíme z faktu, že ženy jsou v politice zastoupeny v následujících procentech. Domníváte se, že je zastoupení žen v politice dostatečné? (Poslanecká sněmovna 23 %, Senát 15%, Evropský parlament 33%, Zastupitelstva krajů 22 %, Zastupitelstva měst a obcí 28 %) *
- Ano
  - Ne
  - Nevím
18. Jsou podle Vás předpoklady a schopnosti žen a mužů pro výkon politické funkce vyrovnané? *
- Ano
  - Ne
  - Nevím
19. Pakliže by se zastoupení žen ve vrcholné politice zvyšovalo, bylo to podle Vás změnou: *
- k lepšímu
  - k horšímu
  - neprojevuující se
20. Můžete upřesnit, jaké konkrétní pozitivní či negativní dopady by vyšší zastoupení žen podle Vás mělo?
-

21. Kdo podle Vás má lepší schopnosti a předpoklady pro následující oblasti? *

	Muži	Ženy	Neovlivněno pohlavím
Zemědělství	☐	☐	☐
Kultura	☐	☐	☐
Sociální, rodinná a pracovní politika	☐	☐	☐
Doprava	☐	☐	☐
Školství	☐	☐	☐
Finance	☐	☐	☐
Spravedlnost	☐	☐	☐
Zdravotnictví	☐	☐	☐
Průmysl a obchod	☐	☐	☐
Obrana a bezpečnost	☐	☐	☐
Zahraniční politika	☐	☐	☐
Životní prostředí	☐	☐	☐
Sport	☐	☐	☐

22. Vycházíme z faktu, že ženy jsou v politice zastoupeny méně než muži. Proč myslíte, že tomu tak je? (Poslanecká sněmovna 23 %, Senát 15%, Evropský parlament 33%, Zastupitelstva krajů 22 %, Zastupitelstva měst a obcí 28 %) (lze vybrat více odpovědí) *

- Ženy nemají o politiku takový zájem
- Ženy jsou nuceny překonat větší bariéry pro vstup do politiky
- Ženy jsou méně schopné pro politickou činnost
- Voliči věří spíše mužům než ženám
- Ženy nejsou umístěny na volitelných pozicích na kandidátkách
- Jiné: _____

23. Jaké následující bariéry podle Vás ženám ztěžují vstup do politiky? (lze vybrat více odpovědí) *
- Péče o rodinu
  - Tradice
  - Strany nepouští ženy na volitelná místa
  - Prostředí ve kterém převažují muži
  - Žádné bariéry
  - Jiné: _____
24. Chtěl/a byste, aby zastoupení mužů a žen v politice bylo vyrovnané? *
- Ano
  - Ne
  - Je mi to jedno
  - Nevím
25. Podporujete zavedení zákonného opatření, které by upravovalo zastoupení mužů a žen na kandidátkách, tzv. kvót? *
- Ne, nepodporuji zavedení kvót
  - Ano, takové, které by upravovalo minimální podíl obou pohlaví na kandidátkách (např. 10 %)
  - Ano, takové, které by upravovalo rovnoměrné zastoupení obou pohlaví na kandidátkách (50 %)
  - Jiné: _____
26. Které české političky současnosti se Vám vybaví jako první?
-

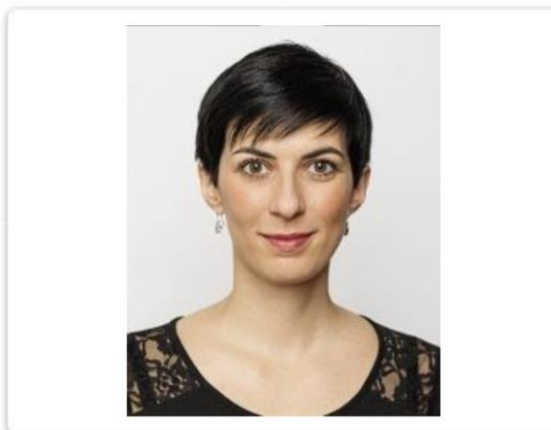
Vítejte v poslední sekci,
děkuji za váš čas!

27. Zaškrtněte, prosím, které níže uvedené političky znáte (lze vybrat více odpovědí):

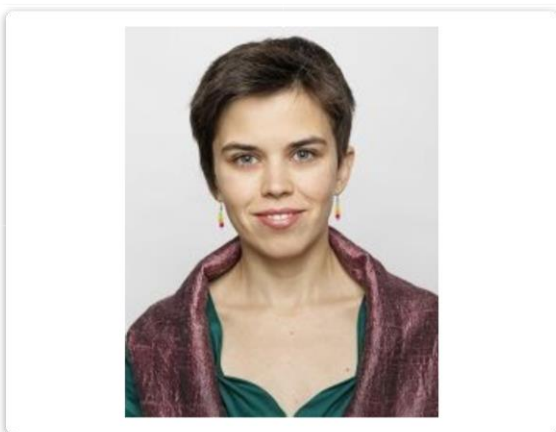
Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Markéta Gregorová

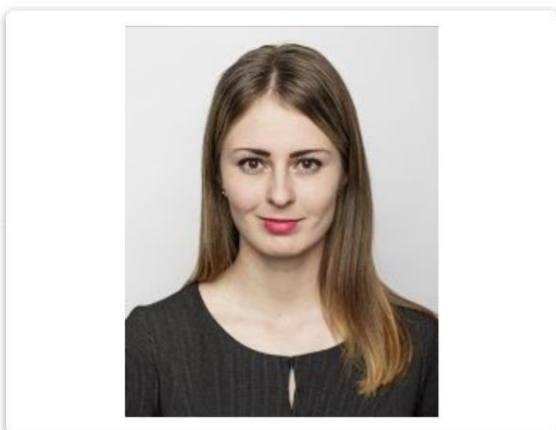
Markéta Pekarová Adamová

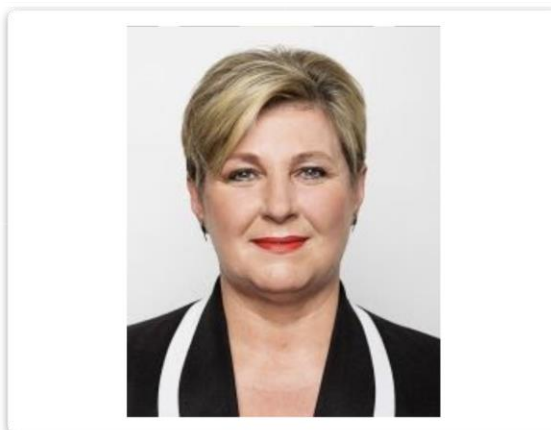
Olga Richterová

Hana Aulická Jírovcová

Tereza Hyťhová

Věra Kovářová

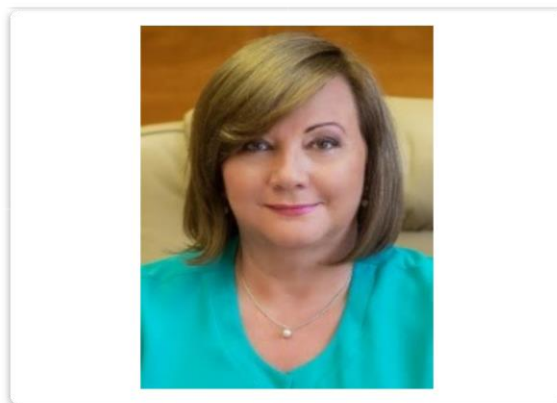
Miroslava Němcová

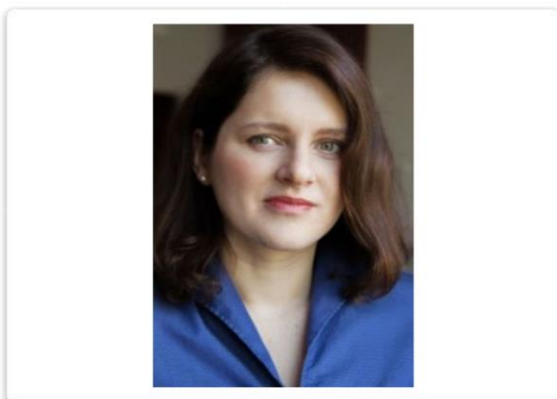
Jaromíra Vítková

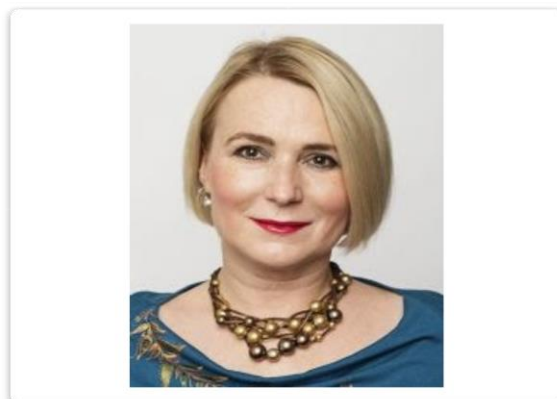
Kateřina Konečná

Alena Schillerová

Jana Maláčová

Jana Černochová

28. S výrokem "Zásahy státu do ekonomiky mají být minimální."

- Souhlasím
- Nesouhlasím
- Nevím

29. S výrokem "Na lidi s vyššími příjmy by se měla vztahovat vyšší daňová sazba.":

- Souhlasím
- Nesouhlasím
- Nevím

30. S výrokem "K tomu, aby společnost prosperovala, je nezbytnou podmínkou svoboda a možnost podnikání.":

- Souhlasím
- Nesouhlasím
- Nevím

31. S výrokem "Sociálně slabé a neprivilegované skupiny by měly mít stejné šance jako všichni ostatní.":

- Souhlasím
- Nesouhlasím
- Nevím